

Fâtiha'nın kırk yorumu

Fâtiha'nın Meâli (Kelime Çevirisi)

Fâtiha, evren san'atının, ilminin, ahenginin ilâhî bir şifresidir.

Sıradan bir kompüter programını bile **başka dile** çevirince; ne denli bir kargaşa doğduğu bilinmektedir.

Kaldı ki; ilâhî bin bir esrarı beste ahengi içinde veren Fâtiha'nın bir başka dile çevirişi mümkün değildir. Ne var ki; çeviriye de ihtiyacımız açıktır.

Bu amaçla, Fâtiha'nın yasalaşmış kelimelerini değiştirmeden bir misal sunuyoruz :

Hamd Allah'ın, Rabbilâlemin.

Rahmân, Rahîm.

Din gününün maliki (meliki).

Yalnız sana kulluk ederiz ve yalnız senden istiane dileriz.

Bizi sırâtı müstakîme hidayet eyle,

O yol ki kendilerine nimet verdiklerinin yoludur;

Mağdubün ve Dâllîn değil,

Fâtiha'nın temel kelimeleri de daha açık Türkçeye çevrilmek istenmiş, ancak mâna zedelenmiştir. En güzeli Fâtiha'nın mealim bu dizide bırakmak, ileriki yorumlarda değineceğim gibi, temel kelimelerin anlamını derinliğine öğrenmektir.

Ancak genç nesillerin zihinlerinde biraz yaklaşım sağlamak için meal çevirişini açmaya gayret edeceğim :

Âyet 1: *Hamd (bilerek, sezerek, duyarak yapılan niyaz ve övgü) alemlerin Rabbi olan Allah'ın.*

Âyet 2: *O rahmân ve rahîmdir.*

Âyet 3: *Din gününün maliki ve sahibidir (Mahşer kargaşasında bile her olayın bütün istikametlerinin hakimidir).*

Âyet 4: *Yalnız sana kulluk ederiz. Yardım dileklerimiz, yalvarışlarımız yalnız sanadır.*

Âyet 5: *Bizi doğru yola (bütün gerçeklerin ortak yoluna) erıştır.*

Âyet 6: *O yol ki, kendilerine nimet verdiklerinin yoludur;*

Âyet 7: Nasipsiz ve yanılmışların yolu değil.

Bunun dışında Fâtiha'daki temel kelimeleri zorlayarak çeviriye kalkmak, elektronik beyni balta ile tamire benzer.

Fâtiha, IKRA'dan sonra gelen ilk âyetler topluluğudur. Bu açıdan, ilk tamamlanan sure Fâtiha'dır.

Bazı kayıtlara göre iki kez ayrı ayrı inzal olmuştur. Yani, bilinen ilk Mekke inzalından sonra; bir kez de Medine'de aynı harf ve kelimelerle tekrar inzal olmuştur.

Ayrıca Kur'an'da **yedi mesâni** sırrı içinde övülmüştür.

Fâtiha'nın böyle müteaddit inzal ve Kur'an'da tebşir edilmesi çok özel hikmetlere dayanmaktadır.

Dizideki İncelik

Fâtiha, ahengîyle ilahî san'atın bir bestesidir. Ritmindeki sonsuz hikmeti, her okunuşta gönle ayrı bir nağme zevki verir.

Kelâm açısından ihtişamı ise ancak Allah mucizesîdir. İlk kelimesinden son harfine dek kendi kendini açıp, sıra ile yeniden gizleyen bir esrarengiz hazînedir.

Hamd emrini verir, onun tarzını **Rabbi'l-Âlemîn**'le açar. **Rabbi'l-Âlemîn**'in sırrını **Rahmânla**, **Rahmân**'ın sırrını **Rahîm**'le çözer.

Fâtiha, bir yandan Kur'an'daki her ayeti açan bir anahtar; bir yandan da Kur'an tümüyle Fatiha'nın yorumudur. Bu noktadan bakıldığında Fâtiha, Kur'an'da perde perde gizlenmiş, adeta onun sırrı olmuştur.

Allah'ın hikmetine bakın ki, Kur'an hazinesinin anahtarım onun. basma asmuş ve mü'minlere tüm bilinmezleri çözen Fâtiha şifresini vermiştir.

Konunun yabancıları olanlara. abartılmış gibi gelen bu gerçekler; mananın, maddeden farkından, yani onun kişiliğinden doğmaktadır.

Fâtiha, yeryüzündeki gelmiş geçmiş bütün kelimelerden ayrı bir özellik taşımaktadır. Biz buna **mâna** veya **enfüs sırrı** diyoruz. Bölümleri geldiğinde onu daha iyi anlayacağız.

Fâtiha'nın bir tanımı da onun Kur'an'ın enfüsü; oluşudur.

Fâtiha'nın bir özelliği de insanı, îmanı oranında etkilemesidir. İşte Fâtiha'nın ahengi ve dizi hikmetinin en büyük sırrı budur.

Fâtiha, insan yüceldikçe, onu bir manyetik alan gibi, senfoni gibi kaplar ve sonra onun hayatı haline gelir.

Fâtiha'nın, bir anlamda bu akıl almaz hikmeti, yine önceden değindiğim mâna sırrından doğmaktadır. Mâna sırrı, bir ilahî emir gibi devamlı hayy (canlılık) özelliği taşır. Fâtiha'nın dizi ahengi iki yanlıdır: Hem bir senfoni gibi uzaktan yakma doğru etkiler; hem de, manyetik bir alan gibi içten dışa doğru tasarruf eder. Ayetlerin sıralanması hep bu esasa göredir.

Kelimelerin Yorumu

HAMD: Allah'ın yüceliğini bilerek O'na yapılan övgüdür. Canlı bir kavramdır. O'nu bilip sezdikçe hamd da derinleşir. Bir anlamda hamd Allah'a yaklaşımdır. Bu yüzden de hamd derinleştikçe gönülde seziş başlar. Bu seziş, hamd'de daha yüce derinlikler doğurur. Böylece hamd perde perde insanı Allah güzelliğine ulaştırır.

Allah'ın, önce hamd ile sezilmesi, evrendeki inceliğinin bilinmesi gerekir. Sonra O'nun güzelliğine niyaz başlar. Bu yüzden hamd makamı İçin en iyi, en bilgili hamd denmez, Güzel, en güzel hamd denir. Tasavvufta hamd nîyazında Mahmud, Mahmudiyet, Hâmid gibi intikal ve makamlar vardır. Ancak en güzel hamd edene, kelime anlamı olarak Muhammed denir.

ALLAH: Allah kelimesi sıfatlar ötesinde büyük yaratıcının ahadiyyetine özgü ismidir. Yalnız İslam'a ve Kur'an'a has bir kavramdır. Diğer dillerde yaratıcı ve ilâh kavramları karşılığı kelimeler mevcuttur. Ancak «Allah» kelimesinin karşılığı yoktur. Nitekim Fransızca, İngilizce ve Almanca Kur'an tercümelerinde Allah, kelimesi aynen geçer, tercüme edilmez. **İlâh** kelimesi ise Fransızcada **Dîeu**, İngilizcede **God**, bizim Türkçemizde de **Tanrı** kelimesi karşılığıdır.

Lisan inceliklerini bilmeyen bazı yazarların Çalap ve Tanrı kelimesi karşılığının Allah demek olduğunu beyanları tümüyle yanlıştır.

RAB: Arıtarak yüceltme, malik, hakim, güçlü demektir. Ancak Fatıha'da «âlemin» kelimesi ile birlikte zikredilmiştir, tek anlam verilemez.

RABBİL ÂLEMİN: Âlemîn, âlemler demek değildir, âlemlerdeki tüm birimlerin hepsi demektir;. mesela galaksiler, bir zaman düzlemi, hücre, atomlar, genetik kart, fizik yasalar. Hepsi de, bilinen bilimlerin tümüyle birlikte **âlemin** kelimesi içinde toplanır.

Arabça edebiyatta, bu bileşik sıfat tarzı olayın. tüm gerçeklerini ifade için kullanılır,

Allah, idraklere hitap ederek, fizik ve fizik ötesi bilimleri nasıl yarattığım ve sonsuz yaratılış şenlerinde nasıl entegre ettiğim ilan ediyor. Yani nizamları hakim bir şekilde ahenkleştirdiğini hamd'le seyretmemizi emrediyor.

Âyet bütünü ile, herkesin idraki nisbetinde, âlemlerdeki birim hikmetleri düşünmeye çağırıyor. Onun yaratıcısının güzelliğine hamd etmemizi emrediyor. Bu âyeti okuyan, biliyorsa galaksileri, genetik kartları, atom çekirdeğini düşünerek hamd edecek; bilmiyorsa, bir buğday tanesinin toprağa düşüşünü ve onun çiminin çıkışını seyrederek hamd edecek. O halde birinci ayetin toplu mânasını şöyle özetleyebiliriz

Hamd, atomlardan, ışıklardan galaksilere, genetik karttaki matematik ve fizik incelikleri yaratan tüm fizik ve biyolojik nizamların sahibi Allah'ındır.

RAHMAN: Allah'ın zatına en yakın sıfatıdır. Lügatta sonsuz rahmet ve merhamet anlamı yazıtıdır. Ancak, hadiselerde: Rahman sıfatının içinde, Allah'ın hayır ve İn'amı, kudreti, yaratılıştaki sevgisi vardır. Yarattığı aleme verdiği sırların ve ilgilerin tümünü kaplar. Ayrıca varlıkların kendi aralarındaki yaklaşımlarla Tanrı'ya dönüş yaklaşımları için bir manevi cazibedir. Eşyanın birbirine cazibesi, elektromanyetik olaylar ve interaksiyon hep rahman tecellisinin hikmetidir.

RAHİM: Yaratılmışlara Tanrı'nın sonsuz rahmet, sevgi ve merhametin! ifade etmektedir. Bu sıfatın içinde afivle birlikte, sevgiye sonsuz yaklaşım vardır. Ancak, rahîm sıfatı kulda mevcut bir ilgiye, bağlıdır. Yanî, rahman sıfatı evrenin her noktasında bütün varlıklara eşit akan bir manevi cazibe sim iken; rahîm sıfatı ancak inanç ve hamd'le kulluk başlaması halinde akar.

MÂLİK: Maddi manevi tüm yönetimin gerçek sahibi ve kudreti demektir. Ancak ilâhi bir kudreti temsil eder. İnsanlar ve kişiler için kullanılması yanlış alışkanlıklardan doğmaktadır.

MELİK: Manevi gücün sahibi demektir. Halk lisanında kullanılan siyasi kudretin ve saltanatın ifadesi demektir. Her iki kelime de ilahî ve mutlak kudretin tanımları olduğu halde, yine yanlış alışkanlıklardan dolayı beşer için kullanılmaktadır.

Âyet-i kerîmenin bu hükmü; özellikle, hem insanları bu yanılığdan kurtarmak, hem de evrendeki varlıkların ayakta kalması ve düzenle yaşamalarını sürdürebilmesi için mutlak kudretin Allah olduğunu beyan içindir. Nitekim **malik** kelimesi mahşerin İfadesi olan **din günü** ile birlikte geçmektedir. Buradaki hikmet şudur: **Mahşerde, o sonsuz kargaşada herkes gerçek gücün yalnız Allah'a ait olduğunu görecektir.**

YEVİM: Bilindiği gibi, gün anlamına gelir. Ancak âyetteki yeri son günü, ceza gününü kasetmektedir.

DİN: Allah'ın, tüm gerçekleri öğreten, hayat seviyelerin! en iyi biçimde hazırlayan, aklın bilemeyeceği ahireti bildiren yasalar bütününe din denir. Bu anlamda **din günü**, dine uyma ölçüsünün yargılanacağı gün demektir. Bir anlamda da insanın son nefesi; onunla, Tanrı arasındaki ilk geçici yaklaşım, din günüdür.

NA'BÜDÜ: Kulluk etmek demektir. Çeşitli bölümlerde kulluk ne demektir açıklayacağım. Ancak, kulluğun İslam'da en geçerli tanımı; insanın, Tanrı'nın rızası istikametinde, gerek kendi hayatına, gerekse tüm yaşayanlara saygı ve sevgisidir..

NESTAIN: Dilemek, istemek, yakarmak demektir. Allah'ın, **samed sıfatı**, tüm eşyanın Allah'a zorunlu ihtiyacını ifade eder. Burada karşılığı olan **müstean sıfatı** ise kulun kendi arzusu istikametinde yalvarışlarını simgeler.

İHDİ: Hidayetten yol! gösterici demektir. Yolun sonuna erdirtici anlamı taşır. Ancak burada **İhdina's** bağlantısı, **senin kendi yoluna ulaştır, erdirtir** anlamını taşımaktadır. Yani hidayet anlamı ancak Tanrı'nın yol göstermesi ile mümkündür, zira evrendeki tüm davranışlarımız O'nun bir yandan yasaları, bir yandan aklımız yoluyla bize verdiği hidayetten ibarettir.

SİRÂT-I MÜSTAKİM: İnişi çıkışı olmayan **doğru yol** demektir. Arabçada yol anlamına **müstevî** ve **tarik** kelimeleri kutlanılır. Burada bu kelimeler kullanılmadan sırat-ı müstakîm kelimesinin seçilmesi, **Hak yolu, Kur'an yolu** anlamını getirmektedir. Böylece âyet, «*Senin doğru yoluna bizi hidayet eyle*» demektir. Zaten **sırat-ı müstakîm'i doğru yol** olarak çevirmeyişimizin sebebi budur. Kur'an'ın, herkesin kendisini doğru yolda sanma yanılışına karşın; **sırat-ı müstakîm** kavramını getirmesi çok İlginçtir. Ve bu kavram doğrudan doğruya; Kur'an yolu, Hak yolu anlamına gelmektedir.

EN'AMTE ALEYHİM: Yine sırat-ı müstakîm'in bir anlamda tanımını kapsayan bir kavramdır. Çünkü, **senin kendilerine nimet şeklinde verdiğin, o yoldur** denmektedir ki; sırat-ı müstakîm'in herhangi sıradan doğru bir yol olmadığını, Allah'ın nimet vererek, gerçeği gösterdiği bir yol olduğunu tekrar açıklamaktadır,

DÂLLİN: Yanlışta kalan, gerçekten sapan demektir. Ancak **dallîn** kelîmesi, bir defa yanılmışa kullanılmaz; yanılmışlığı kişiliğine yerleşen kimselere kullanılır.

MAĞDÜB: Nasipsiz, çokluk aleminde en uzağa gitmiş demektir. Ya da benlikte kalarak gadaba mahkum olmuş demektir.

Böylece sırat-ı müstakim üç tarzda tarif edilmiş oldu : Bir kendi tarifi, bir kimlerin yolu olduğu, bir de kimlerin yolu olmadığı.

Fâtiha'nın en önemli özelliği Efendimizi tarif etmesidir. Nitekim, Fatiha gönül gözünün sırrı İle okunursa Efendimiz teşrif eder, Fatiha'daki her kelimenin Efendimizi anlatıma yönelik bir tarafı vardır. Şöyle ki:

HAMD: Efendimize eleste verilen Muhammed (S.A.V.) isminin evrendeki şifre özelliğidir.

RAB: Bizi terbî ederek Efendimizin ahsen-i takvim sırrına götüren ilahî esma.

ÂLEMİN: Alem-i kübra olan kalb-i Muhammedi'nin İfadesidir. **Rabbi'l-âlemîn**'in küçük alem sırrı içinde, tüm alem bîrimlerinde yaratılmışları görmek mümkündür. İlahî güzellik ise kalb-i Muhammedi'den seyredilir ki buna, **Âlemîn'in büyük sırrı** denir.

RAHMÂN: Allah'ın zatından zatına tecellî ederek kendi güzelliğini seyredeceği kalb-i Muhammedi'yi yaratma iştiağıdır.

RAHÎM: Rahmet-i İlâhînin evrende Efendimizden başlayıp yayılan sırrıdır.

MÂLİK: Gayba iman simgesidir. Ve doğrudan doğruya Muhammedî bir sanattır. Mahşere ve göremediğimiz Rabbimize bizi İnandıran manevi ceryan, Efendimizin mana sırrıdır. **NA'BÜDÜ:** Kur'an'da çeşitli ayetlerde emredildiği veçhile, yalnız Allah'a kulluk etme sanatı, tamamıyla Peygamberimizin sanatıdır (Sûre-i Necm).

NESTAİN: Bütün eşya, insana, daha doğrusu Efendimize hizmet yarışı içerisinde. Oksijenden suya kadar her şey, san'at sırrının hikmeti ile bize, akar durur. Fakat insan Allah'ı tanımak için mutlaka Muhammedi işarete muhtaçtır. Efendimizin himmeti bu istianenin içindedir.

SİRÂT-I MÜSTAKÎM: Ahlâk-ı Muhammedi'yi temsil etmektedir, zira âyet-i kerîmenin bir sonraki âyetle birleştirilmesinde **in'am olunan** tarifi gelmektedir ki: **İN'am olunmak** demek, Allah'ın verdiği özel bir nimet olup; **en ahlâklı biçimde davranan demektir.** Buraya kadarki haliyle âyet-i kerîme en ahlâklı davranışın sırat-ı müstakîm olduğunu belirtmektedir. Şu halde beşinci ve altıncı âyetler, sırat-ı müstakîm'i ahlâk-ı Muhammedi olarak tarif etmektedir. Nitekim **ihdina's** kelimesi de; **senin beğendiğin yol, senin gidilmesini uygun gördüğün, sevdiğin yol** demektir ki, yine ahlâk-ı Muhammedi'yi kasdetmektedir.

DALLİN: Manevi âlemde dalâletin asıl simgesi, Efendimizi bilemeyen, tanıyamayan demektir.

MAĞDUBİ: Yaratılıştan ahlâk-ı Muhammedî çizgisine ters düşen demektir. Bunu ilerideki yorumlarımızda daha etraflı biçimde tanımlayacağız. Bu, çokluk âleminin garip bir yansıma şeklidir.

Mütekellimindeki Esrar

Fâtiha'da mütekellim, Kur'an sanatındaki güzellik içinde gizlenmiştir. Kur'an, Allah'tan kula bir emirdir. Ve elbette mütekellimi Allah'tır. Fâtiha'da mütekellim ilk üç ayette buğulu bir perde ardından izlenmektedir. Dört ve beşinci ayetlerde İse kuldan Allah'a niyaz görünümündedir. Altıncı ve yedinci ayetlerde yine ilk üç âyete benzer bir buğulu bir hal vardır.

Fâtiha'nın mütekellimindeki (söyleyen ve seslenen) bu esrar yüzünden onu, dua, ya da niyaz sananlar olmuştur.

Halbuki Kur'an Sure-i Hicr'de Fâtiha'nın çok özel bir âyet-i kerîme olduğunu perçinlemiştir. Fatiha madem ki ilahi emirdir; onun mütekellimi de kesin olarak Allah'tır. Ancak âyetlerde mütekellimi iyice anlamak ve çözmek mümkün değildir. Şimdi sıra ile âyetlerdeki mütekellimi izleyelim:

1, 2, 3'ncü âyetlere dikkat ederseniz, burada emr-i ilâhi mutlak bir gereğin ve gerçeğin ifadesi şeklindedir. Yine de Allah, ya çok özümüzden, ya da ötelere ötesinden seslenir gibi bir buğulu ifade vermektedir. Daha doğrusu bu âyetler aslında birer yasadır. Yani; **hamd'ın Allah'a mahsus olduğu, O'nun alemlerin Rabbi olduğu, Rahman ve Rahîm olduğu,** bunlar değişmez yasalardır. Bu yasalar aynı zamanda tüm eşyanın ve evrenin bizzat fiziğine girmiş gerçeklerdir. Hilkat bahsinde bunu göreceğiz.

Dördüncü âyete gelince, tamamiyle bir niyaz görünümündedir. Yalnız çoğuldur. Acaba mütekellim kimdir? Eğer burada mütekellim insan olsaydı hem tekil olacaktı, hem de basında; Allah Sure-i İhlas'ta ve diğer sûrelerde olduğu gibi «*de, de ki, onlar derlerdi ki*» gibi emir verecekti.

Fâtiha uzun bir sûre değildir ki, belli bir öykü formasyonu içinde âyetlerin basında böyle bir kayıt olmadan bu anlama gelen akış zorunluğu olsun. Aksine Fâtiha net ve kesin bir emirnamedir. Yine bu eserimizin her bölümü okunduktan sonra daha iyi anlayacağız ki, Fâtiha evrenin ve Kur'an'ın temel bir yasa topluluğudur.

Nasıl olur da dördüncü ve beşinci âyetler kuldan Allah'a bir hitap şeklindedir? Yalnız bu âyetler dikkatle okunursa mütekellimî bir görünüm yoktur. Yani Allah, «yalnız bana kulluk edin» demiyor. Yahut da «yalnız bana kulluk ederlerdi» demiyor, aksine fiilî bir durum vurgulanıyor: «*Yalnız sana kulluk ederiz*» Fâtiha üslubunun en nazik noktası burasıdır. Ve sürenin de dizi itibarıyla tam merkezidir. Dikkat edeceğimiz ikinci bîr nokta, bîr kulun böyle bir yükümlülük ifadesi altına pat diye girme imkanının olmayışıdır. Âyetin bu emrine gıpta ile yaklaşım arzu edilir. Ancak böyle bîr taahhüde girebilme bir kul için fevkalade ağır bir yükümlülük ifadesidir. Kaldı ki âyet-i kerime çoğul olduğuna göre, belli bir gurubun topluca böyle bir taahhüdü taşıma ifadesi çıkmaktadır. İnsan kendi kendine böyle bir taahhüde giremezken, bir topluluk ile birlikte nasıl rahatlıkla «biz yalnız sana kulluk ediyoruz?» diyebilir?

Bir de Fâtiha'nın günde kırk kez okunmakta olduğunu hesap ederseniz; mütekellimindeki bu sırrın mutlaka bilinmesi gereği ortadadır. İlerideki bölümlerde göreceğimiz veçhile, insanlar bu dünyaya gelmeden önce eleste Allah'a bir söz verdiler: «**Yalnız sana kulluk edeceğiz**» dediler. Allah da: «**Sözünüzde durunuz ve mahşerde bana böyle ak yüzle geliniz**» dedi. İşte Fâtiha'nın dördüncü âyetinde gizlenmiş olan mütekellim sırrı bu noktadan doğmaktadır. Fahr-i Kainat Efendimiz bütün mü'minlerin in yalnız Allah'a kulluk ettiğini Cenab-ı Hakk'a beyan etmiştir. Allah da: «*Yalnız sana kulluk ederiz*» taahhüdünü Efendimiz lisanında âyetleştirmiştir.

Yani Fâtiha'nın dört ve beşinci âyetlerinin mütekellimi de bütün âyetlerde olduğu gibi Allah'tır. Ancak, «*Yalnız sana kulluk ederiz*» taahhüdünü Efendimiz lisanından bize hatırlattığı için; «*de ki, deyiniz ki*» diye bir emirle bağlamamıştır.

Fâtiha'nın kendi kendîni yorumlayan mekanizmasını çalıştırsak bu çözümü başka açıdan yapabiliriz.

Şöyle ki: Madem ki Fâtiha ilk üç âyetinde insanlara düşen görevin; Allah güzelliğini, san'atını sezerek hamd etmek olduğunu perçinlemiştir; arkasından, bize mahşerde; ta eleste yaptığımız yeminin hesabının sorulacağı bildirilmiştir. O halde kulluk hamd san'atının zorunlu bir neticesidir. Ve bu da özellikle Efendimiz tarafından icra edilmiştir. Bunu nasıl çıkarıyoruz? Fâtiha kendi içinde çözümü zor noktaları ilk âyet anahtarı ile açar. İlk âyet en güzel hamd eden anlamına **Muhammed** kelimesi içinde gizli olduğundan; demek ki, «*Yalnız sana kulluk ederiz*» sırrı da bir Muhammed san'atıdır. Ve, dördüncü âyette mütekellim perde arkasına geçmiştir. Yani Fâhr-i Kâinat Efendimiz Fâtiha şifresiyle bizler adına bir hamd niyazı sis-temleştirmiştir, «*Yalnız sana kulluk ederiz*» niyazı Allah'ın o kadar hoşuna gitmiştir ki; onu bizler için zorunlu bir ibadet şekline

getirmiş ve ayetleştirmiştir. Zaten Fâtiha'nın, **ölülere rahmet, dirilere şifa** sırrı taşıması ve isimler bahsinde göreceğimiz birçok tarif ve isimleri hatırlanırsa, Fâtiha sûresi içerisinde böylesine kuldan bir dua olmayacağı hemen fark edilir.

Ne var ki; Fâtiha yaygın ve sistemli bir şekilde bizlere öğretilmediği için hala onu dua sananlar vardır. İşte Fâtiha'nın, tüm bu yanlış anlamlardan uzaklaşarak, gerçeğine uygun bir şekilde bilinebilmesi için elimizden gelen bütün imkanlarla bu kırk yorumu hazırladık. Nitekim Efendimiz Fâtiha için : «**Ümmü'l-Kur'an (Kur'an'ın anası) demektir**» buyurmuştur. Aynı zamanda bu hadîs : Fâtiha'nın, satıhtan, satırlar dışında; **Ledün Âlemi**'nden bir mesaj olduğunu göstermektedir.

Fâtiha diğer ayetlerden ve alışılmış biçimdeki mütekellim tarzının dışında, farklı bir hitap emriyle **Ledün Âlemi**'nden verilmiştir. **Ledün Âlemi demek**, ileride geniş biçimde anlatacağım şekilde; **Tanrı emirlerinin gönülde zaman ötesi iletişimi** demektir. Vahiy ve ilham¹ ötesinde mü'minlere has bîr duygu evrenidir: Yine ileri bölümlerde daha iyi anlatacağımız veçhile, Fâtiha, içten dışa yükselen bir ceryan; dıştan içe bizi gerçeğe, sırat-ı müstakîm'e götüren manyetik bir etkidir.

Fâtiha, mütekellimindeki; yani veriliş tarzındaki bu inceliğini günde yüzlerce kez okusanız, daha da derinlerde hissettirir durur.

Fâtiha'nın mütekellim sırrı, **Ledün Âlemi** ile insan arasındaki bir yaklaşımı bildirmek için böylesine esrarengizdir.

Ledün Âlemi, ruh koordinatlarımızdan, yani içimizdeki bizden mânaya, Tanrı'nın emir alemine kurulan bir iletişimidir. Fâtiha'nın âyetleri içte bu ledün iletişiminde insanı manevi bir hikmet ile yıkar, arıtır ve yüceltir. Namazda ise Allah'a daha layık hale getirir. Bir ölüye okunuyorsa onunla manevi bir iletişim sağlar. Fâtiha'nın mütekellimindeki esrar Allah'ın bize kendini daha derinden tanıtmaya sanatından doğmaktadır.

¹ **İlham**, özel bir yetenekle ruhun ilahî sezgi kabiliyetidir. **Vahiy**, Allah'ın peygamberlere direk özel emir verme tarzıdır. Efendimiz Kur'an'ı bu yolla ve genelde Hz.Cebrail aracılığı ile almıştır. Efendimiz'den sonra hiç kimseye vahiy gelmemiştir ve gelemez. Fâtiha'nın ledün sim ayrı bir sezgidir.

Fâtiha'nın İsimleri ve Şifre Hikmeti

Fâtiha'nın on beşten fazla ismi vardır: Bunlardan en çok kullanılanları açıklıyorum :

a) Kenz: Bilgi hazinesi anlamına gelmektedir. Genetik kartlar bir canlının yapısal niteliğini nasıl taşıyorsa; Fâtiha da maddi, manevi bilgiler hazinesidir.

Kenz, ayrıca, Tasavvuf biliminde gönül zenginliği ve gönül sırrı anlamlarım taşır. Bu yüzden gönüle **büyük âlem** denmiştir.

b) Şifa: Fâtiha madde ve manadan gelen tüm deyişlere şifa verdiği gibi, ölümlere de rahmet sunucudur. Aynı zamanda, şifa etkisi; ama gözlere ışık veren, yanık gönüllere hayat veren anlamına gelir. Bu anlamda derinden bir gönül sıkıntısı olduğu zaman Fâtiha okunmalıdır.

c) Ümmü'l-Kur'an: Fâtiha'nın bütün isimleri, hadislerle Efendimiz tarafından bildirilmiştir. **Ümmü'l Kur'an** kelimesini yorumlarken Arabça karşılığı olan üç çeviriye önem vermek gerekir. Ümmü'l kelimesi **ana, meydana getirici, doğurucu** anlamına gelmektedir. Arabçada **Ümmü'l** kelimesi, fizik ve biyolojide Latince karşılığı **generatris** olarak kullanılmaktadır. Buradaki mana, **Kur'an'ın ve ayetlerin genetik şifrelerini taşıyor**, anlamına gelmektedir.

d) Ümmü'l-Kitap: Ya da sure-i kitap. Yine hadîs-i şerifle Fâtiha'nın Levh-i Mahfuz'u temsil etmesi nedeniyle bu ismin verildiği bildirilmiştir. **Ümmü'l-Kur'an** kelimesinden sonra ayrıca **Ümmü'l-Kitap** denmesi bu ilgiden ileri gelmektedir.

Levh-i Mahfuz: İlm-i İlâhînin elektronik kompüter merkezidir. Tüm bilinmezlerin, bilimsel yazgıların kayıt merkezi buradadır. İnsan - hayat gerçekleri, ayrıntılarıyla buradaki bantlara yansiyarak kaydedilir.

e) Fâtiha : Fâtiha'nın ası! ismini aldığı intiha kelimesinin lügatte iki anlamı vardır. **Birinci anlamı:** Feth edici; karanlıkları, çaresizlikleri yenen, yenilmez, varılmaz, bilinmez denen herseyi zapteden, **İkinci anlamı:** Açan, çözen kavramından gelişir. Eski yıllarda çözülmesi zor mühürlerin açılması, düğümlerin çözülmesi, anahtarı kaybolmuş kilidin açılması ve muammaların çözülmesini sağlayan kimselere Fâtiha denirdi. Olaya da Fâtiha.

Bu iki anlam birlikte değerlendirilirse Fâtiha'nın bugünkü bilim konsepsiyonları açısından daha kolay kavranması mümkündür.

Gerek kelimenin lügat anlamları, gerekse diğer isimler birlikte mütalaa edildiğinde, Fâtiha kelimesinin bir kompüter, şifre, ya .da program anlamı taşıdığı aşikardır. Bilgilerin belli formüller içerisinde katlanıp özleştirilmesi bîr anlamda onun doğurucu şifresini (Genetik Şifre) teşkil eder. Bu söylediklerimizin teyidini Kur'an'da Süre-i Hicr'de açıkça bu-| iliyoruz (S. 15; Â. 87) :

«Ve lekad âteynake seb'an minelmesâni...»

yani:

«Biz sana seb'an minelmesâni'yi... verdik»

Bu tanımın Fâtiha'yı kastedtiği, kesin hadîs bilgisinden anlaşılmıştır. (Sahih-i Buharî'de: Ravî; Hazreti Ali, Hazreti Ömer).

Bu âyetin çözümlenmesi anlaşılabilmesi «mesâni» kelimesinin tanınmasına bağlıdır:

f) **Mesânî**: Arabçada en zengin anlamı olan kelimelerden biridir. Buradaki şekliyle çoğuldur. **Mesânâ** veya **senîden** gelebilir. Bu anlamların karışıklığı yüzünden Arabçada **mesânî** kelimesi şu mânaları taşımaktadır:

1) Çifter çifter bükülüp kıvrılarak katlanmak. Bu kavrama eski müfessirler (yorumcular) hiç iltifat etmemişler ve bir türlü Fâtiha ile bu tanımı bağdaştıramamışlardır. Halbuki günümüzde bu tanım canlıların genetik şifresini aynen temsil etmektedir (Watson, Jakop, Genetik Şifre Çift Helezon Yapışı).

Bu anlamda mesânîyi değerlendirirsek âyetin bu bölümüne ait mâna şöyle olacaktır:

Biz sana çifter çifter katlanan yedi şifre verdik.

2) **Mesânî**; bir şeyin kendi ile katlanması, tekrarlanması demektir. Burada yedi sayısı da ayrıca geçtiğine göre yedinin üsleri, kuvvetleri anlamı taşımaktadır. Bu anlam aynı zamanda entegre edilmesini de kapsamaktadır ki, hem matematik anlamda, hem de günlük konuşma içerisinde, defalarca tekrarlanan, demektir. Bu anlamda ayet yorumlandığı takdirde: **Biz sana yedinin bin bir katları içinde güçleneni verdik** anlamı taşır. İleride değineceğim gibi Fâtiha'nın kelimelerinin yorumları her ayette yedi kez tekrarlanmaktadır.

3) **İsna** kelimesinden geliştiği kabul edilirse, öğülmekle bitmeyen güzellik anlamına gelmektedir. **Birbirinden güzel yedi**, şeklinde yorumlanabilir.

4) **Mesânî** kelimesine müstesnadan ilgi kurarsak; âyet-i kerimenin bu bölümü, **sana benzeri olmayan yediyi verdik**, demektir.

5) **İhsanın tekrarı** anlamına kurulan lügat ilgisine gelince; buradan çıkan anlam, biz sana yedinin katlarınca menba-ı Fâtiha'yı verdik, demektir.

6) Müzik ve şiirde ikili tekrarlara **mesânî** denmektedir. Burada Cenab-ı Hakk'ın, Fâtiha'nın bir müzik gibi ahengini kasetmesi de söz konusu olabilmektedir. |

7) **Mesânî**, bükülüp katlanmaktan dolayı güçlenmiş, kıvrımlarından dolayı sağlamlaşmış anlamına gelir. Nitekim güçlü eklemlere **mesânâ** denir. Bir yandan da güçlü anlamından gelişerek canlı ve kudretli kavramı çıkmaktadır. Bu söylediğim tanımların tümü Arap lisanında **mesânînin** kullanılış şekilleri göz önüne alınarak özetlenmiştir. Bu son tanıma göre, âyetin bu kısmını okursak: **Biz sana yedi güçlü ve canlı âyet verdik** anlamı çıkmaktadır.

Sûre-i Hicr'in son bölümlerinde geçen bu tanım, âyet bölümünün konusu içinde; yaratılış ve evren hakkında Allah'ın açıklama yaptığı bölüme rastlamaktadır. Bu konum içinde, âyet değerlendirilirse : **Biz sana âlemlerin sırlarını katlayıp sinesinde gizleyen güçlü, canlı yediyi verdik** (Fâtiha'nın yedi âyeti), en doğru yorum olacaktır.

Yine bu âyetten çıkan son mâna, Fâtîha'nın Efendimize özel olarak evren sırlarını ve insan gerçeğini çözmek için verilmiş olmasındadır. Çünkü Allah, bütün Kur'an'ı Efendimize inzal ettiği halde;

özellikle «*Biz sana, Fâtîha'yı ve azîm Kur'an'ı verdik*» şeklinde emretmekle bir özellik işaret ediyor.

Evren yaratılışıyla ilgili olan bu bölümdeki **Fâtîha'nın mesânî sırrı** modern fizik açısından fevkalade ilginçtir. Madde ve madde ötesinin temel fizik ilkelerinde İlginç bir mesânî sırrı vardır.

Bunlara ait birkaç örnek vermek istiyorum :

a) Gama ışını, iki kuvantın iç içe kıvrılarak tekrarlanan bükümlerini temsil eder (Pozitron - Elektron),

b) Hilbert'in minik mekanı ile kuvant mekanlarının tekrarlanan kıvrımları,

c) Madde ve anti maddenin birlikte sıçraması (Parite teorisi) dediğimiz olay, böyle bir mesânî hikmete uymaktadır.

d) Koziref'in Zaman Teorisi'ne göre kuvvetlerin zaman harcaması, bükülmüş helezonlar şeklinde çizgileri izlemektedir.

e) Dalga postulatı, mekanda manyetik yansıma ile birlikte böyle ikiz bir helezonlaşmayı taklit etmektedir.

f) Elektronun atom çevresince dönücü sırasında varlığını sağlayan manyetik spin, böyle bir çift, kıvrılma hareketi ile doğmaktadır. Yani elektron atom çekirdeği etrafında dönerken saniyenin yüz-binde biri kadar bir süre içinde eğilerek titreşir ve çift bir manyetik alan meydana getirir. Bu mesânî tarzı yürütmese dengesini sağlayamaz,

g) Black Holes: Ölen yıldızların manyetik fırtınaları, madde ile madde ötesi arasında mesânî bir iletişimdir. Bu noktaların önüne gelen maddesel varlıklar Black Holes'ler içerisine doğru kıvrılarak akarlarsa, madde ötesine veya anti - maddeye dönüşürler.

Bu örnekler, varlıkların ayakta durabilmek için kesin bir Fâtîha sırrına muhtaç olduklarını göstermektedir.

Acaba Fâtîha, bu temel ilkeleri bize nasıl anlatmaktadır?

Allah, «**Hamd benim, ben âlemlerin Rabbîyim**» diye emrediyor. Burada mesânî sırrı şöyle çıkarılacaktır: «Ben size Rab sıfatıyla âlemlerin hikmetini öğretiyorum, siz bana hamd edeceksiniz.»

«Zaman, elektron, kuvantlar ve gezegenler benim Rab sıfatımın hükmünde olduğu için, bir alım gibi davranarak varlıklarım mesânî sırrında sürdürürler. Çünkü Rahman sıfatıyla kendi zatımdan sonsuz sıfatlarla yansıdım.» Bu yansıma bütün evrende sevgi, ilgi ve cazibe şeklinde

yayıldı. Tüm varlıklar ya cazibe ile ya interaksiyonla karşılıklı bir yörünge seçerek mesânî çizgisini izlediler. Ancak, Fâtiha insanlara kendi içinden başka bir sırrı açmaktadır: «Benim Allahlık tecellim ile yarattığım evrende beklediğim önemli bir sonuç belgesi vardır. O da yalnız insanın hamd edebilme sırrıdır.» Nasıl ki evrenler kendi düzeni İçinde Fâtiha'nın mesânî yarasından can buluyorsa; insanın maddî manevî hayat bulabilmesi için mutlaka hamd sırrını göstermesi lazımdır. Zaten farkında olmayarak nefes alışlarımızdaki **Hu**, Allah'ın isminin otomatik tekrarıdır. Yani yeni bir saniye yaşayabilmek için Allah ismini; **Hu**'yu dakikada on altı kez tekrar zorundayız. «İşte! Ey insanoğlu, sen bu otomatiklikten ötede kalbinde hamd sırrı yaşatırsan, beni bütün evrenin güzellikleri içerisinde seyredip sezebilirsen, seni sırat-ı müstakîme hidayet edeceğim.» Oraya gelişi de, gönülle ruhun, kıvrım kıvrım bir ikiz mesânî sırrı oluşturmaktadır. Ruhunla Cenab-ı Hak'ı âlemlerde seyredecek, kalbinle severek hamd edeceksin.

Ledün Âlemin'den Fâtiha

Ledün Âlemi: Emr âleminde gelen ruhun sonsuz buutlu iletişim mekanıdır. Hem zerrelere en derin merkezlerinde, hem de ışınların ulaşamadığı sonsuzlarda onun etkisini izlemek mümkündür.

Genelde, bu âlemin sezilmesi için, bilinen maddesel etkilerin dışında toplanıp merkezleşmesi lâzımdır. Nitekim Ledün âlemi ile iletişim, mâna açısından büyük bir sır taşıdığı gibi; insanı da yüceltmesi söylenir.

Fâtiha'nın ilk iki âyeti «*Hamd Allah'ın, Rabbil âlemin, Rahman, Rahîm*» okunduğu zaman Ledün âlemine yaklaşım çok kolaylaşır. Sırf bu iki âyeti okuyarak ve bilincimizi toplayarak Ledün'le iletişime geçebiliriz.

Yukarıdaki âyetler, tüm alıştığımız kalıpların dışında, sanki evren duvarlarında asılı bir yasa metni gibidir. Bu âyetleri tekrar ettiğimizde Ledün âleminden ilk iletişimi bir iç spiker gibi kendi içimizde hissederiz. Bunun nedeni, Ledün âlemi'nin bizi manyetik bir alan gibi etkilemesindedir. Fâtiha okunduğu bu etkileşim öyle artar ki, yavaş yavaş kendi bilinç iradenizin dışında böyle bir iç spiker hissedersiniz. Etkinin Fâtiha'yı size yansıttığını anlarsınız.

Zaten birinci âyet Ledün gerçeğini de kapsamaktadır, Çünkü âlemlerin birim üniteleri içerisinde, insanın kendi sırrı, çeşitli evrenler, bu arada ruh ve onunla ilgili Ledün âlemi de söz konusudur. Ancak, yine birinci âyetin ve ikinci âyetin dizisinden anlıyoruz ki; böyle maddesel boyutların dışında .bir iletişimin yolu. Önce ilgi, sonra ilim, daha sonra sevgi ve hamd sıralamasıdır. Sonuç, insanın yücelmesidir. Nitekim **sırat-ı müstakîm** bir anlamda Ledün âlemi'ndeki iletişimlerin tümünü kavramaktadır. Bu yola yaklaşabilmek için Allah, önce din gününe, yani âhiret ve manava inanmamızı; sana katkısız bir kulluk yapmamızı şart koşmaktadır. Nitekim Ledün

âlemi'nin bir özelliği olan, insanların ortak iletişimleri gerçeği, yine Fâtiha'nın dördüncü âyetinde açıkça bildirilmektedir. «*Yalnız sana kulluk ederiz*» diyen grubun böyle, maddeden Ledün süzgecine geçebilen pürüzsüz İnsanlar olduğu aşikardır. Ledün âlemi'nin bir özelliği yine Fâtiha'da tarif edilmektedir; Burada yanılğı ve tereddütlerin yeri yoktur. Yedinci âyetin belirttiği emir: **İnsanların, günlük çıkarlarına takıldığı sürece, doğru yola; Ledün alanının hissedildiği sırat-ı müstakîm'e erişemeyeceği gerçeğidir.**

Kur'an'ın **mesânî** emriyle Ledün alemindeki yaygın özellikleri yedi kat İçinde çift çizgiler halinde taşınmasına gelince: Fâtiha okundukça, bilinçten gönle aktarıldıkça, Ledün'e yaklaşım, ve hamd artar. Bunlar arttıkça kullukta yücelme ve Ledün âlemi'nin manyetik etkisine tümüyle kapılmak çarkı dönmeye başlar. Yani, hamdla, Fâtiha'dan emredilen Ledün sırrı ikili kuvvet çizgileri halinde insanı yüceltir durur. Bizim, Fâtiha'yı günde en az kırk kızı tekrar zorunluluğumuz, işte bu gerçeğin başka ifadesidir. Yani Fâtiha'nın manyetik alanına girdikten sonra; Ledün sırrını sürdürmek ve yoğunlaştırmak için devamlı olarak tekrarımız gerekmektedir. Bu yüzden, Fâtiha'nın, gerek Kur'an gerekse hadiselerle bildirilen hikmeti bu manevi ceryanın insanları gerçekten her yönüyle yükseltmesindedir.

Fâtiha ve Ruh

Ruhun bilinmezliği Kur'an emriyle vurgulanmıştır. İslam'dan evvel ve sonra ruh hakkında söylenenlerin tümü yanlış yargılardan ibarettir. Kur'an, ruh konusunda, bize iki ışık yakmaktadır. Bunlardan bir tanesi ruhun insan zeka ve dehasının erişebildiği ilimlerin tümüyle dahi bilinemeyeceği gerçeğidir. Ancak o hissedilebilir ve Allah'ın tarif çizgisi içerisinde kavranabilir. Kur'an'ın ikinci bakış açışı ruh hakkındaki iki önemli beyanıdır. Bunlardan biri «*Ruh emr âlemindedir*» emri; diğeri ise «*Allah'tandı O'na döndü*» emridir.

Ledün bahsinde değindiğim gibi, ruh insan manasında gizli bir iç spiker gibi Ledün sırrı ile birlikte hissedilir. Ruhun, normal olarak insanın madde ekranında tesbit ve izlenmesi mümkün değildir. Çünkü nefis direnci önünde, bir yorgunluk ve bitiş ifadesi şeklinde olmamakla beraber kaybolur, hissedilmez. Ta ki Ledün sırrı ile insan yavaş yavaş ortam değıştirsin. Ledün sırrı etkisini arttırdıkça nefis direnci zayıflar, sifira iner; o zaman ruhun hakimiyeti, sonsuzluğu hissedilir.

Şimdi Fâtiha'nın ruh gerçeğini nasıl bir titizlikle bize anlattığını inceleyelim :

a) Önce Ledün'den verilmiş biçimi itibariyle içimizde, iç spikerimizde (ruh) bir titreşim uyandırır. Bu titreşim bağlantısını ve yorumunu, bize bilinmez gibi gösterip, izleme gücü verir.

b) Âlemlerin Rabbi olan Allah'ın, mekanın her noktasına hakim gücünü hatırlatır. Bizzat kendi içimizdeki, özümüze ve özümüzde O'nun sırrını aramak; dolayısıyla hamd etmek gereğini öğretir.

c) Allah, «Benim yüceliğimi, güzelliğimi, ilmimi, san'atımı bilerek beni anın, hamd edin» dediğine göre, Allah'ı, O'nun bir ceryanı olmadan sezmenin, bilmenin imkansızlığını bize Rab sıfatı ile öğretmektedir.

d) **Rahmân** emri ile, kendi kudretinin bütün eşyada şiddetli bir ilgi şeklinde varlığını bildirirken; insanların özünde ayrı bir sıfat sırrı olduğunu, **Rahîm** hikmetini anlatıyor. Fâtiha'nın hamd kelimesinden **Rahîm** kelimesine kadar olan kısmında perde perde ruh gerçekleri maddi tarifleri yasaklayan Kur'an hükümlerine sadık kalarak anlatılıyor, Ancak insanın tümü, ruhun varlığını henüz tümüyle kavramamıştır.

e) **Din gününün sahibi** emri ile elest andındaki gerçek hatırlatılıyor. Böylece nefis direnci yırtılarak ruhun doğrudan doğruya kulluk sırrı veriliyor. Dördüncü âyet, Fâtiha'yı okuya okuya yücelen bir insanın kendi lisanından ruh iletişimi ile kulluğu tarifler. Daha önce değindiğim gibi yücelmiş ruhların ortak sırrına ilişkin bir iletişimdir. Yani, biz, yalnız Allah'a kulluk etmeyi (maddeye, paraya, servete, şöhrete kulluk etmekten vazgeçerek) yürütebildiğimiz takdirde nefsi, ruhun önünden kaldırmış ve emr aleminin sırrı içinde Ruh-u Muhammedî ile iletişim sağlamış oluruz. Bu gerçek, ulaşılabilen belli bir nokta olmaktan ziyade bir yaklaşımlar çabasıdır. Yani insan binlerce kez bu yücelmeyi; ruhun, iç şpikerin hissedilmesini sağlayacak, fakat hiçbir zaman yalnız ruhtan ibaret kalamayacaktır. Devamlı Fâtiha okuyarak, her geldiği terakkî noktasında yeniden bir hamd ve kul oluş sırrı kazanacaktır.

İnsan kuldur. Ve bu çizgiyi açması mümkün değildir. Fâtiha öylesine güzel tarif etmiştir ki bu çizgiyi; bir başka mantığın bu çizgiyi süslemeği mümkün değildir. Kullukta varılıp, hidayet bulunan sırât-ı müstakîm, Ledün'de onun taşıdığı ve meleklerin secde etmeleri emredilen ruhun ilahî bir iletişim sırrıdır. Sonra tekrar kulluğun tüm şartlarına göre yeni baştan, Dâllîn ve Mağdubîn'de kalmamak için niyaz ederek Hamd'e başlar. Ruh konusunda Fâtiha'nın tüm gerçekleri yansıttığı, insanı yücelikleri ve zaafı ile birlikte böylece tarif ettiği düşünülürse; günde kırk kez kendimizi anlamamız için Fâtiha'nın ne denli bir esrar taşıdığını hissederiz.

Fâtiha ve Nefs

Nefs, Kur'an ve İslâm bilimleri sayesinde; insanın tanıdığı en ilginç yönüdür. «**İnsan Bilinmezi**» isimli kitabımızda bu konu çok derinlemesine incelenmiştir. Nefs için çok kısa bir özet vermek istiyorum:

Nefs: Çokluk âleminin fertlerinden her birisi kendinde gördüğü varlık evhamı ve sanısıdır. Bir varlık, ne denli geniş boyutlara sahipse, o kadar çok evham ve yanılgıya sahip olur. İnsan sonsuz boyutlarda var olan bir varlık olduğu ve evrenin bütün mekanlarına yansıma niteliği taşıdığı için, insanın nefsi de binbir gölge ve evhamı temsil etmektedir. Nefsin çizgileri, gurur ve kendini güçlü sanmak noktalarından başlar. Sonra kendini Tanrı sanır. Ruhun önünde öyle bir dirençtir ki: Ruha akan ilâhi ceryanı bize duyurmamak için kendi aynasından yansıtır. Böylece Tanrı'dan gelen

yücelikler, güzellikler, nefis'de saparak; gurur, korku, kin, zulüm, isyan, hasislik gibi insanı körelten davranışlara döner. Nefs içimizde devamlı moral bozucudur. Saptırdığı gölge ve evhamları korku şeklinde bize yansıtır ve mutluluk denen sırların tümünü alır gider.

Fâtiha, yedi âyetinin kudretli manyetik alanı içinde nefsi mahkum eden, onu arıtarak Allah'ın istediği kulluğu getiren tek ilaçtır,

İlk âyeti ile bütün âlemlerdeki kudretin kendisinde olduğunu emreden Allah; hamd niyazımızı isteyerek nefsin tüm sahte balonlarını söndürür. Nitekim, bu etkisiyle birlikte, Ledün'den ruhsal iletişim başlamaktadır.

Rahmân ve Rahîm emirleri, aslında ilk âyetle birlikte paniğe kapılıp çaresiz kalan nefse bir gayret vererek, insan bütününde hamd'i ve kulluğu birlikte yürütmesini sağlar. Sonra, ta kıyamet günü hatırlatılarak, yeniden insan bütününe ruh, gönül ve nefis birliği içinde kulluğu istenir.

Nefs, «*Yalnız sana kulluk eder, yalnız senden istiane dileriz*» emrini imzaladığı an, çokluk âleminde oluşundan doğan tüm yanlış ve zanlar yok olur. Çünkü artık nefis bir başka nefis'e kulluk etmeyecek, kula kul olmayacak, çıkarlar peşinde başkalarını boğmayacaktır.

Allah'ın, yaratılış sistemi içerisinde yarattığı ve sonra da Rab sıfatıyla eğiterek güzelleştirdiği nefsin bu teslim olma olayı çok hoşuna gitmektedir. Bir anlamda, bizim, yine günde kırk kez Fâtiha'yı tekrar ederek Allah'ın makbulü olan bu yücelmeye geçmemiz bir yaratılış sırrı ve gereğidir. Nitekim, Allah, bu dördüncü âyet-i kerimeyle nefsin bu beldeyi imzalaması halinde o kulun hidayet bulacağını, sırât-ı müstakîm'e, kendilerine nimet verilenlerin yoluna getirileceğini taahhüt etmektedir.

Bu san'at, yani; pürüzsüz kulluk etme san'atı, ta ezelden beri Fahr-i Kâinat Efendimizin sırrı ve san'atıdır. Fâtiha'yı bihakkın okuyup ona uyararak nefsin bu taahhüde mecbur eden insan, Muhammedîlik makamına erer. Ancak unutmamak gerekir ki; nefsin Fâtiha ile onarım ve yücelmesi yine altıncı âyet gereği, bir nimet-i ilahî olup Allah tarafından lütfen Fahr-i Kâinat Efendimizi sevenlere verilir. Neden? Çünkü ikinci âyette Allah, bütün hilkatin sırrını «*Rahmân ve Rahîm*» hikmetine bağlamıştır. Önce de değindiğim gibi, rahîm hikmeti ancak kuldun Efendimize bir ilgi doğması halinde harekete geçer. Böylece Fâtiha'nın tümünde arınarak mânaya yaklaşımda Fahr-i Kâinat Efendimizin sırrı ve hikmeti temel kuraldır. Nitekim **hamd kelimesiyle** başlayan, Fâtiha'nın: **Bana en iyi hamd edeni (Muhammed) biliniz, bulunuz, seviniz** sırrı işte bu Rahîm sıfatındadır.

Fâtiha nefsin gerçeklerini ve onun yücelmesini böyle yürütürken, son âyetinde nefsin bizi daima saptıran iki özelliğini dile getirmektedir.

1) Mağdubin: Allah'ın yüce varlığını, ilmen görüp bilmesine rağmen O'na hamd etmekten kaçan, Allah'a karşı: «**Sen sensin, ben benim**» diyen Nemrud isyanı.

Bu duygu bütün insanlarda vardır. Şöyle ki. İnsan az veya çok kendinde varlık vehmettikçe, kendiliğinden bunu yoğunlaştırarak çevresindeki hadiselerin yaratıcısı sayar kendini. Böylece zulüm ve isyanı parça parça üreten bir fabrika haline gelir.

2) Dâllîn: Kendi varlığının yanılığında kalarak gerçekleri saptırmış olmak.

Nefsin işte ikinci özelliği, evrendeki tüm kuvvetin, yazgı sisteminin ve kaderin büyük Yaratıcı tarafından hassas bir şekilde yürütüldüğünü görmeden; çevresinde kötülükler, tesadüfler, şanssızlıklar arayan nefis davranışdır. İnsanların büyük çoğunluğu bu büyük yanılığın sırasında kendi kendini telef etmektedir.

İşte Fâtiha, nefsi bu iki korkunç mikrobun etkisinden kurtarmak için, onu günde kırk kez îkaz eden bir şifa sırrı, bir kurtarıcıdır.

Fâtiha ve Kalb

Hamd, âlemlerin Rabbi Allah'ın öyle ilahî bir femanıdır ki, evrenlerin tüm mekanlarına sinmiştir. Ancak bu emrin in'ikas ettiği (yansıdığı) yer kalb'dir. Ve de orada «*Yalnız sana kulluk ederiz, yalnız senden istiane dileriz*» niyâzı içinde hamd doğurur. İmanın, sevginin yeri olan gönül, sonsuzluğunu Fâtiha şifresi ile sürdürür. Ve sonsuz mekânlarda Mîrac sırrına kadar yücelir. Fâtiha'nın Ledün'den ruh ile yansıyan keliması sırrı, böylece gönülde Hay sırrına döner. Ve Fâtiha gönülden okununca tüm gayb âlemi açılır.

Fâtiha gönüle yansıdığı anda; ilk âyette âlemlerin muhteşem güzelliği tesbit edilir. Bu yüzden gönülde abes yoktur. Yani Allah'ın yaratış sistemi içerisinde güzel olmayan, hayran bırakmayan hiçbir çizgi mevcut değildir. Gönül, ikinci âyetle kendinde mevcut sevdâyı, Allah aşkını, büsbütün zenginleştirerek; üçüncü âyetle, teslim olan nefsi de yanana alarak kulluğun zevkine erer. Gönülde dördüncü âyet sırrı, Efendimizin mü'mînler için kıldıracağı daim namazın yansımasıdır. Yani Fâtiha'yla gönül gözü açıldığı zaman o dördüncü âyete geldiğinde; Efendimizin lisanından «*İyyâke na'büdü ve iyyâke nestâîn*» işitecektir. Nitekim beş ve altıncı âyetler gönül gözüyle yaklaşanların mutlu seyirlerini ifade etmektedir.

Fâtiha böyle okundukça, gönülde derin izler bırakarak, bütünümüzün yücelmesinde kalb huzuru hasıl etmektedir. Fâtiha'nın, gönülde yarattığı bu hikmet, aynı zamanda imanı sigorta etmektedir.

Ne var ki, büyük çoğunluğumuz Fâtiha'nın gönülde hissedilmesinden şikayetçidir. Unutmamak gerekir ki, hırçın nefsin İsyânları ardında gönülde bir mana gününün doğması kolay değildir. Zaten bu kolay olsaydı, Allah günde kırk kez Fatiha okumamızı emretmezdi. Demek ki gönül, Fâtiha'nın her okunuşunda zerre zerre inşirah bulacaktır. Bir yandan ruhun Ledün'den yansıttığı sır, bir yandan nefsin zerre zerre eriyip düzelmesi, sonunda gönüldeki yaklaşımla birlikte bizi yüceltecektir.

Gönlün, Fâtiha sırrına yaklaşımında, iki belirtisi vardır. Bunlardan biri Fahr-i Kâinat Efendimize ve O'nun Ehl-i Beytine karşı sevgi ve özlemdir, İkincisi ise Hamd'in ve kulluğun hikmetim perde perde açarak Ahlâk-ı Muhammedî'ye, dolayısıyla vicdana yaklaşımdır.

Hamd, gönülde iki yönde tezahür eder. Biri zevk, sevda ve ilâhi san'atın hayranlığıdır. Hamd'in gönülde yarattığı İkinci etki ise rıza, sabır, bunun yanında pervasız bir yürekliliktir, şu halde her Fâtiha okudukça kendi gölgemizi gönülde izleyelim. Ve bu noktalara yaklaşım var mı? Yoksa, yanlış yolda olduğumuzu tesbit edelim. Fatiha'nın gönülde daha derin sırları da vardır. Bunları altıncı bölümde geniş bir şekilde anlatacağım.

Gönül, ilâhi sevdaya düşünce, ya da özlem ve firkat içinde kaldıkça devasız bir ceryanın etkisinde kalır. Halbuki tüm gönül dertlerinin ilacı kesinlikle Fâtiha'dır. Onu Ledün âlemine uygun şartlarına uyarak okumamız halinde mutlaka, deva bulunur.

İmânın makarrı (yerleşim yeri) olan gönülde, imân sönmeye yüz tutarsa; ya da inkar ve isyanın pulları gönüle yerleşirse, o zaman Fâtiha onun sırrını çözmez olur. Ne var ki, Fâtihasını, namazını muntazam yürüten insan, yine Fâtiha sırrı içinde kalp kapısından yanlışlara yeşil ışık yakmaz.

Fâtiha ve Ahlâk

Her konunun temelinde Fâtiha vardır. Ancak ahlâk, tümüyle Fâtiha'dır. Onun dışındaki kalıplar, abes ahlak kavramları olduğu için değişmeye ve yok olmaya mahkumdur.

Fâtiha, özünde Ahlâk-ı Muhammedî'yi temsil etmektedir. «Sonsuz Nur» da Fâtiha'nın Ahlâk-ı Muhammedî açısından geniş bir yorumunu vermîştım. Burada ise Fâtiha yorumu içinde ahlâkın temel ilkelerini özetleyeceğim.

Ahlâkın birinci ilkesi: Fâtiha'nın temel kuralıdır, Yani, ahlâk; Allah'ın **Rabbi'l-Âlemîn** sırrında, O'nun san'atının yüceliğini bilerek O'na hamd etme san'atıdır. Eğer ahlâkın temelinde bu hamd olmazsa ahlâk yok demektir. Öyle ya! Şânı, yüceliği apaçık ortada olan yüce Tanrı'ya hamd etmeyen de ahlâk olur mu? Onda gördüğümüz birtakım meziyet kırıntıları mukavvadan madalyalar gibidir.

Fâtiha'nın emrettiği ahlâk ilkesinin ikinci maddesi, birinci âyetteki **Rab** sıfatı ile yakından ilgilidir.

Şöyle ki, bir kimse, Allah'a hamd etmesini öğrenirse; Allah, o kimseye âlemlerin sırrını ve koskoca âlemin her bir ünitesine karşı saygılı olmayı **Rab** sıfatı ile öğretir. Bu bir ilimdir. Allah bir şahsa gerçek ilmi **Rab** sıfatından vermişse, o kimse ahlâkın ikinci maddesi olan; evrene, onun yaratıcısına ve çevresindeki varlıklara karşı saygılı olur.

Bu iki maddeden alarak bir ahlâk kavramı getirmek istersek; ahlâk, Tanrı'nın evrenlere bir san'at şaheseri şeklinde işlenmiş hikmetlerinin tümünü görüp, sezip, O'na hamd etmek ve de tüm varlıklara karşı saygılı olmaktır.

İkinci âyet ahlâkın tarzını getirmektedir. Şöyle ki; ahlâkın temeli mutlaka sevgiye dayanmalıdır. Herkesi, her varlığı, **Rahmân** sırrı içinde sevmekle yükümlüyüz. Ve güzel ahlâklıları, yücelmişleri de daha farklı sevgi sırrı içinde sevmeliyiz.

Ahlâkın üçüncü maddesi olan **mahşer inancı**; din günü kavramı ile, insanlığın yeryüzüne geldiğinden bu yana ayakta kalmasının temel ilkelerinden birisidir. Fâtiha'da emredilen din günü hesaplaşması, insanların saygı göstermesi lazım gelen en kesin gerçektir. Buna inancını kaybeden büyük insan topluluklarının; nasıl dünyayı ateşe verdiklerini görüyoruz ve daha da daha da göreceğiz.

Bu üç kurala bağlanmış olan ahlakın, fiili, yani uygulamadaki haini tarife gelince; tek cümle ile ifade edilebilir. **Yalnız Allah'a kul olmak ve yalnız O'ndan yardım dilemek.**

Yalnız Allah'a kul olmayı İslâm yüceleri bağımsızlığın ideal şekli olarak tarif ederler. Çünkü yalnız Allah'a kul olan; hiçbir şer karşısında boyun eğmez...

Bu pervâsızlığı, onun, Allah sevgisi, kul sevgi ve saygısı ile sınırlı olduğu için bir isyanı temsil etmemektedir.

Allah önünde eğilen başlar tüm menfaatler karşısında dimdik olmalıdır.

İslam iman yasasının önemli maddelerinden biri; yalanın iman ile bağdaşmayacağı gerçeğidir. Yalan, etraftaki şer kuvvetlere verilmiş bir korku tavizidir. Müslüman ise yalnız Allah'a kulluk etmek ilkesinden giderek yalan mefhumunu gönlünden çıkarmıştır.

Herhangi bir çıkar beklemek söz konusu değildir. Çünkü her istianeyi Allah'tan bilen insan için; Allah'tan yardım dilemenin en önemli sırrı evvela kendinin bu yardıma inanç ve güvencidir. Hazreti İbrahim'i, Nemrud tüm maddesel gücünü bir araya getirerek yakma hazırlıklarına girdiği zaman; Hazreti İbrahim en ufak bir telaşta değildi. Çünkü istianeyi Rabbinden yapmaktaydı. Bu nedenledir ki, Fâtiha ahlâkı içinde manevi kudretin her an maddî kudretleri yeneceğine iman şartı vardır. Hatır için Allah'a güvenmek değil; O'nun sonsuz gücünü bilerek, hissederek, inanarak, O'ndan istemek bir Fâtiha ahlâkı kaidesidir.

Nitekim namazlarda Hazretî İbrahim'e salâvat getirmemizin sebebi bu İncından güç alarak Nemrud'u perişan etmesindedir.

Fâtiha'nın ahlâk kavramı, aşağı yukarı âyetlerin genel kavramlarına uyar. Ancak bunları bir kez daha özetlemek istiyorum.

1) İman, dolayısıyla hamdetmek.

2) Sevgi ve merhamet sahibi olmak.

3) Her hareketinden sorumlu olduğunu bilmek ve mahşerde hesap vereceğini hatırlamak.

4) Yalnız Allah'a kulluk etmek.

5) Yalnız Allah'tan yardım dilemek.

6) Temelden Efendimizin davranışlarını izleyerek sırât-ı müstakîm'den uzak düşmemek. Sırât-ı müstakîm, bir çoklarının sandığı gibi her türlü davranışın orta yolu demek değildir. Sırasında en şiddetli cesaret, sırasında teenni ve tedbirli olmak gibi her olayda ayrı bir uyumu, fakat en doğruyu seçmektir.

7) Yanılmışlar ve nasipsizlerin davranış, telkin ve yaşantıları içinde bulunmak zorunda ise onların yaşantısına uymamak.

Fâtiha ve İman

İmanın İnsanlar arasındaki lüzumu bilinmektedir. Onun bir kalb olayı olmasına karşın; sözle tekrarı yeterli görülmüştür. Bunun nedeni de açıktır: Kalblerdeki duyguları henüz ortaya koyacak metod ve bir alet mevcut değildir.

Fâtiha, Kur'an'ın zarif ve nazik ifadesi içinde imanın varlığını ve tarzını gayet açık bir şekilde vermiş, sonra da tekrar zarif örtüşü içinde gizlemiştir. Halbuki, başkalarını eleştirmek için değil de; kendinin imanını tanımak açısından durum tesbiti şarttır. Her inanan Allah'a karşı bu duygusunda ne derecede samimi olduğunu sık sık eleştirmelidir. Fâtiha, imanı, bizlerin kendi kendimizi izlememiz açısından şöyle anlatmaktadır:

1) İnanan hamd edecektir.

2) İnanan alemlerin Rabbinin sonsuz san'atını her olayda sezecek ve zevkle seyredecektir.

3) Mahşere mutlaka inanacaktır.

4) Allah'ın kâinatı sevgi temeliyle ihya ettiğini, bunun tüm insanlar için şaşmaz bir yasa olduğunu bilecektir.

5) Yalnız Allah'a kulluk edecek, yalnız Allah'tan istiane dileyecektir.

6) Gerçek imana varmanın kendinden değil Allah'tan gelen bir hidayet olduğunu, bir nimet olduğunu bilecektir (4. ve 5. âyetler).

7) Efendimizin gösterdiği yoldan çıktığı zaman; yani sırât-ı müstakîm'den ayrılınca, ya nasipsizlerin yanına, ya yanılmışların yanına düşeceğim ve imandan kopacağımı hiç hatırımdan çıkarmayacaktır.

Fâtiha'nın Amentümüz açısından da çok ilginç bir dizi sırrı vardır. **Amentü'nün** başında hemen **meleklerle inanma** zorunluluğu herhalde dikkatinizi çekmiştir. Aslında **kitaplara iman** ile **meleklerle iman** tamamlanmış olduğu halde; iman şartnamesinin ikinci maddesine **Allah'a iman'dan** sonra hemen **meleklerle iman**, bir yerde mânaya imandır. Yani imanın en başında gelen maddelerden bir tanesi; madde ötesinde bir hayatın ve mekânlar sisteminin bulunduğu imandır. Nitekim, Fâtiha'nın dizi ve mütekellim bahislerinde anlattığım gibi: Ledün'den verilmesi

ve bilinçle Fâtiha'yı okuyanın Ledün sırrını idrak etmesi, manaya imanın simgesi olmaktadır. Zaten üçüncü âyet, yani Fâtiha içinde **din gününün** zikri, Amentü'nün Ahiret, melekler ve mahşer kavramlarına imanı bağlamaktadır. Beşinci ve altıncı âyetlerdeki hidayet ve lûtfün Allah'tan gelişi kader kavramını kendi içinde ve uygulamalı şekilde teyid etmektedir. Kur'an'ın muhtelif âyetlerinde inananlar ve iyi işler yapanlar övülmektedir. Fâtiha imanla amelin birleştirici bir köprüsüdür. Bir yandan, imanı tanımlayıp onun kalbde nasıl yerleşeceğini ahlâk yasaları içinde emrederken; bir yandan da bu imana uygun yaşama tarzım gayet açık biçimde bir ahlak olarak getirmektedir.

Onun **seb'an minelmesanî** sırrı bu noktada da vardır. Mesanî ne demektir? Bir anlamda, çift doğrultularda katlanarak güçlenmiş olma sırrı idi.

İşte, Fâtiha, bu mucizevî tarifinde olduğu gibi; hem imanı, hem ahlakı kendi içinde şifrelemiş ve mesanî sırrıyla ihyâ etmiştir.

Fâtiha'nın, namazla yakın ilgisini ve imanla namaz arasındaki iletişimi bu vesile ile zihinlere iyice yerleştirmek lazımdır.

Efendimiz : «*Dinin temeli namaz, namazın temeli Fâtiha'dır*» buyurmuştur.

Nitekim bu kitabı hazırlama nedenimiz de Fahr-i Kâinat Efendimizin bu emridir.

İnsan, insaf ile kendini eleştirirse, dördüncü ayeti okurken huzur-u ilahîde ne kadar hicap duyacağı ortadadır. İşte îman ahlâkına sahip olma gayreti içinde; hiç değilse her geçen gün ve de an. biraz daha O'na kulluk yönünden layık olma gayreti içinde olmalıyız.

Yoksa, günde kırk defa «**Yalnız sana kulluk ederiz**» dedikten sonra; hem de O'nun huzurunda namazda bunu tekrarladıktan sonra, hala dışarı çıkıp paraya, mevkiye ve çıkarlara kulluk etmemizin ne denli hazin olduğunu, imanla bağdaşmadığını söylemeye lüzum yoktur.

İnsan kutluk gereği hatada bulunabilir. Bu hatalar bazı kez büyük de olabilir. Ama temelde unutmamak gerekir ki, kulluk nizamı içinde mümkün olduğu kadar kendimizi geliştirmeliyiz. Aksi takdirde yalancı bir kulluğun devamı kesinlikle çıkmazı sokaktır.

İşte Fâtiha iman bilincini böyle getiriyor. Günde kırk kez Allah'a «**Yalnız sana kulluk ederiz**» andını yapacak ve sonra imanımızı bu çerçeve içinde koruyacağız. Yoksa, Fatiha'nın bu sırrı dışında, kendini inanıyor sanmak hiçbir şeyi, halletmemektedir.

Fâtiha ve Vicdan

Vicdan: Kâinatın nazlı varlığı insanın bir mâna meyvesidir.

Yüreklerde yerleşen üstün insan meziyetlerinin tümü vicdan kavramında toplanır. Vicdan kavramını İslâm Ahlâk Felsefesi getirmiştir. İslam'dan önce, erdem, ve benzeri konularda tanımlar var idi. Ancak vicdan, İslam ahlakı içinde Fahr-i Kainat Efendimiz'in doğurduğu bir inanç-ahlak belgesidir. İnsan Bilinmezi isimli kitabımızda vicdanın 99 haslet içinde özetlendiğini ayrıntılarıyla vermiştim. Bunların birlikte yarattığı karakter şaheseri, vicdan dediğimiz bir mâna sırrı ortaya koymaktadır. Vicdan'ın makam da, yani oturduğu yer kalpdır. Yüreği iman ve ahlâkın mana zevki ile yıkanmamış olanda vicdandan söz etmek mümkün değildir. Kapma ve yakıştırma

deyimlerle kıravat takılır gibi vicdan takılmaz. Vicdanın yedi ışığı vardır ki, o cevherin varlığını arif olanlara tanıtır, Bunlar: Sevgi, cesaret, fedakarlık, ilim, sahîlik, yumuşak huy ve merhamettir.

Elbette vicdan da tüm sermayesini îman ve ahlâk birliğinden, dolayısıyla Fâtihadan almaktadır. Fâtîha'nın, hamdla başlayıp, kullukla yürüyen yük mana cevheri; insan bütününden gece gece insanın mâna varlığını öyle temizler, öyle saydamlaştırır ki: Bu kez, o gönülde bir mâna çiçeğinin açtığı seyretmek mümkün olur. Vicdan bir kez açtı mı:

- Zalime karşı güçlü, vakur ve cesur olursunuz.
- Garibe karşı ise başı eğik ve dostça davranırsınız.
- Yalnız Allah'tan yardım dileme san'atını, öyle bir zevk haline getirirsiniz ki; tüm dünya çıkarları ayağınızın altında sürünür, yine de rağbet etmezsiniz..
- O gönülde vicdan gülü açtığı zaman, tüm olayları Rabbi'l-âlemîn'in sırrı içinde ve de gönül huzuruyla seyreder, abes görmezsiniz. Her tecellide, hayrı seyreden bir sabrın sırrı gizlidir.
- Vicdanın en büyük özelliklerinden birisi Allah'ın her şeeninde, (yani tecelli; ve yansımasının her tercih şeklinde) hamd zikrini aynı ahenk ve zevkle sürdürmesidir. Bu zor bir hikmettir. Söyle ki: Cenab-ı Hakk'ın hikmetleri, onu bir İslam mücahidi şeklinde görmek isterse; savaşın en sıcak emlinin hamdini sürdürecektir. Eğer şeenler onu fakir kulübede zikreden bir görünümde görmek istiyorsa; yine aynı zevkle hamdini sürdürecektir. Nimetler içinde boğulan, hiç birine rağbet etmeden yine hamdini sürdürecektir.
- Şehit olurken yüzündeki neş'e, ızdırap çekerken dudağındaki tebessüm, savaşırken gözlerindeki vakar, Cenab-ı Hakk'ın hayret sırlarını seyrederken tevazu ve sevgi, öylesine o bünyede gerçekleşmiştir ki; yüreği yanık fakat güçlü, zekası sonsuz fakat sessiz oluşlar hep vicdanın sırrıdır.

Rahmân sırrında ruh, Ledün'den aldığı iletişimle gönülde hamd'ı doğurmaktadır. Ve hamd, organik bir varlık gibi, artarak ve yücelerek insan gön-lünde Efendimize has bir sırrı; yani vicdanı meydana getirmektedir. Zira, günde kırk kez «**Yalnız senden yardım dileriz**» niyazı doğrudan doğruya vicdana has bir san'attır.

Vicdan sırrı doğmadıkça yedinci âyette belirtilen yanılğı ve nasipsizlikten kurtulma garantisi yoktur.

Günümüzün tüm toplumlarında moda olan göstermelik ahlâk kavramlarından gelişen fazilet yansımalarını, kesinlikle vicdanla karıştırmayınız.

Bu tarz vicdan kavramları, nefsin işine geldiğinden, bu davranışları büyütür, sergiler. Ve gerçek vicdandan, böylece uzak kalmanın yolunu bulur.

Vicdanın, diğer meziyeti gibi görülen haller ve yapmacık ahlâkla karışması mümkün olmayan üç yanı vardır:

- 1) Vicdan, mutlaka Efendimize has bir meziyettir. O'nun ahlâkından doğmuş bir meyvadır.
- 2) Fâtiha ile ekilen, onunla büyüyen ve onunla açan bir mâna çiçeği olduğu için, Fâtiha'sız gönülde vicdan aranmaz.
- 3) Vicdanın etki ve tepkileri bizim alışkın olduğumuz tarzda bir karakter heykeli değildir. Aksine, canlı, değişken ama yapıda daima net bir ahlâkın temsilcisidir. Mesela mazluma karşı melek kanadı kadar yumuşakken, zalime karşı yıldırım gibi serttir.

İbret dolu bir sabır yanında Hakk'a karşı isyanı görünce, bir, şiddet ve kudret gibi fırlar. Güzel ve ateşli bedeninde iffet ve hayâ, manyetik bir alan gibi onu korumaktadır. Elinde, tüm maddî manevî imkanlar vardır, fakat o rıfk, hilm ve müdârâ içindedir.

Vicdan, Efendimizin meziyetler manzumesinden doğan bir yüce ahlâk, nazlı bahçelerin nazenin gülüdür.

Fâtiha ve Hilkat (Yaratılış Hikmetleri)

Fâtiha yorumları içerisinde yaratılış yaşatan ile ilgili bölümler büyük bir yer tutar. Zaten gerek maddi ilimlerin, gerekse madde ötesi ilimlerin kavranmalarındaki zorluklar; âlemlerdeki temel yasaları ve bunların Fâtiha yorumlarını bilmemekten ileri gelmemektedir.

İnsanlar dünyaya geldiği günden beri çevrelerini ve özellikle gök yüzünü araştırarak bir şeyler öğrenmek istemektedir. Halbuki ne beş duyumuz, ne de yanlış öğretilen bilgiler, evren muammasını çözmeye elbette yetmez.

Hilkatin sırrını tam mânasıyla kavramak için: **Teklik ve çokluk, enfüs ve âfak ve de kevnler, şeenler** tanımlarını ve yasalarını bilmek gerekir.

Biz bu bölümleri Fâtiha anahtarı ile size özetler halinde sunmaya çalışacağız.

Allah, evrenleri ve varlıkları kendi güzelliğini seyretmek için yaratmıştır. Özellikle insana ait hilkat sırrı ise; hamd gereğinin altında gizlidir. Bütün canlılar ve cansızlar farkında olarak veya olmadan Cenab-ı Hakk'ı zikir içindedirler. Elektronlar, gezegenler, sonsuz rakslarında manyetik eğilmeler göstererek Cenab-ı Hakk'ı, âdeta ta'zîm ile zikreder. Tüm canlıların kendine has zikirleri vardır. Şarkıları, sesleri, yine bitkilerin semaya açılan dua eder gibi yaprakları, hemen hemen tüm bitkilerdeki boynun eğik hali; Fâtiha'nın, bir ve ikinci âyetlerinde bildirilen hilkat hikmetinin bir sırrıdır.

Allah'ın kendi muhabbetinden doğan cazibeler; atomlar, galaksiler, novalardaki binbir müzik ve ışık bizim idrakimizin ve seyrimizin dışındaki cazibe rakslarıdır.

Vücudumuzdaki temel hayat şifresi DNA molekülleri, kıvrak bir cazibenin etkisiyle kuşaklardan kucağa insanın beden fotoğrafını taşımaktadır. Fâtiha'nın mesânî sırrı da böyle fizik ve biyolojik bir yapının temsilini isim olarak taşımaktadır. Daha önce de değindiğim gibi **mesânî** çift yönde güçlendirilmiş, kıvrılıp tekrarlanarak sırları sinesinde toplamış anlamına gelmektedir.

Rahîm tecellisinde, Allah'ın genel cazibe ve sevgi yasalarından başka, ayrı bir muhabbet sırrı vardır. Elmadaki vitamin, çiçeklerdeki binbir ilaç, lenfosit hücrelerindeki binbir kimyasal silah; hep bu tecelliden doğar. Daha önce değindiğim gibi **Rahmân** ve **Rahîm'in** yan yana zikredilmesi fizik bilimi için fevkalade ciddi bir gerçeği vurgulamaktadır.

Suyun soğumakla ağırlaşması, moleküller arasındaki Rahmân sırrından doğar. Ancak, buz, soğukla ağırlaşmamakta; aksine hafifleşerek dünyamızdaki hayata imkan vermektedir. Fizikteki bu görünüm Rahim tecellisidir.

Dünyanın kendi etrafındaki dönüş sür'ati evvela bir cazibe şeklinde vardır. Bu Rahmân tecellisidir. Fakat, sonradan, bu dönüş yirmidört saatlik bir gündüz gece ayarında sistemleştirilmiştir. Bu da Rahim şifalının tecellisidir.

Hilkatteki gerçekleri seyrederken : Rahman ve Rahîm tecellilerinin birlikte mütalaa edilmesini Fâtiha emretmiştir. Nitekim, uzun yıllar, atom çekirdeğinde yalnız Rahman tecellisinin cazibe sırrı incelenmiş, sonunda atom düzeninin idrakine bir türlü yaklaşamamıştır. Ta ki, elektronların manyetik özel eğilme ile rakslarını süsledikleri tesbit edildikten sonra atom sistemi tanınmıştır.

Fizikteki bu semâ raksı, elektron enerjisine Rahîm sıfatı yönünden ışık tutmaktadır. Hilkata ait, sırf Fâtiha'nın 1. ve 2. âyetleri ile çözülemeyen sır yok gibidir. Âyet-i kerimenin, hilkatin esası olan : Varlıkların zorunlu kulluk ve Kudret-i İlâhî'den yardım talep etmek özellikleri, başlı başına bir fizik konusudur. Ne çare ki biz sonradan öğrendiğimiz birçok fizik yasalarını tek tek incelerken; Fâtiha'nın hikmetini daha iyi anladığımız gibi, ona vaktiyle sahip olmamanın acısını bir kez daha tadıyoruz.

Hiç değilse, bundan sonra, hilkatle ilgili araştırmalarda, bu anahtarı kullanmak inananlara düşünen çok önemli bir görevdir.

Fâtiha ve Kevnler (Yaratış Tercihleri)

Kevnler, Cenâb-ı Hakk'ın zatına özel birtakım tercihlerdir. Bunların tartışmaları yapılamaz.

Allah murad etmiş, ruhları yaratmış, sonsuz buutlarda sınırsız imkanlar vermiştir.

Yine Allah murad etmiş, zamanı ve onç bağımlı mekanları yaratmıştır.

Allah'ın yaratma tarzındaki bu tercihler devam eder gider ve İlm-i İlâhî'sinde saklıdır.

Levh-i Mahfuz dediğimiz, sınırsız yaratılma yasaları ve planlarının hazine dairesi, tam anlamı ile bir kompüter merkezidir. Bu merkezde sonsuz sayıda yaratılış sistemleri ve planları vardır. Cenab-ı Hak hangi sistemi murad etmişse; o sistem otomatikman imkan alemine geçer ve şaşmaz bir nizamın hesabı içinde sürer gider.

Ancak kevnlerde bazı yasalar vardır: Allah'ın esmâsı dediğimiz sıfatları bir karma sistem halinde Levh-i Mahfuz'daki bu otomatik sistemlere nüfuz etmiştir. Bir anlamda esmâların sonsuz hikmetteki tecellilerinin ortak sonuçları birçok evrenlerin yaratılış tercihini yapar.

Kevnler konusunda iyi bilmemiz gereken bir gerçek: Evrenin ve mekanların muhtelif yanlarında ve katlarında yeni hilkatler doğabilir. Ancak yaratılışta hiçbir kargaşa ve yığılma yoktur. Allah, bu hikmeti, «**Rabbi'l-âlemin**» cümlesi ile Fâtiha'nın başında vurguluyor. Zira Rab esmâsı, ortaya çıkacak kevnde, matematiksel ve fiziksel ahenk tecellisidir.

Yine Rahmân ve Rahîm tecellileri, Cenab-ı Hakk'ın kevn tercihleri içinde daima en güzelini seçtiğini vurgulamaktadır. Yaratılışın her tercihinde, dolayısıyla kevnin her kalında bu üçlü hikmet müşahede edilir. Yani, maddi âlemlerde olsun, madde ötesi âlemlerde olsun yaratılış tercihi, matematik ve fizik önem taşıdığı gibi; daima sevgi ve rahmetten yanadır. Yine Fâtiha anahtarıyla Allah'ın hamd sırrına yansıyan, hamd'e şefkatle karşılık veren hikmeti de vardır. Allah kevnin her noktasında binbir esmâ sırrı içinde vardır. Fakat hangi olayda, hangi esmâ penceresinden seyretmemiz gerektiğini sezemediğimiz için; ekseriya bir şaşkınlığa düşeriz.

Kevn sistemi içerisinde Fâtiha'dan gelen düzenli bir mesele, mahşer gerçeğidir. Allah'ın kendince bilinen bir anda, maddesel varlıkların bizimle ilgili bölümünde bir mahşer vereceği kesindir. Buradaki önemli nokta şudur: Kevnin tercihi, sanıldığı gibi birtakım maddesel gezegen sistemlerinden ibaret değildir. Öylesine binbir alem vardır ki; biz devamlı varlığına bağlı kaldığımız çevremizin, bir anda yok olacağını bir türlü kavrayamıyoruz. Zira, biz, madde sınırları içinde kalan yanlış görüntülere nefis aracılığı ile büyük bir eğilim duymaktayız. Allah'ın, bu kevn sanatı içinde, İsteddiği anda evrenin belli bir kısmını veya tümünü yok edip yeni bir tercih yapması işten bile değildir.

Yine kevnler ve onların tercihi açısından; dördüncü âyet: Yaratılanların kendi varlıklarını korumaları için kulluk çizgisini aşmamaları gerektiğini vurgulamaktadır.

Varlıkların kevn sistemi içerisinde, normal kompüterize fizik uyumları yanında, en iyi konumu tercih edilir. Böylece, matematik ve fizik düzen açısından yaratılan her yeni sistem, en üstün san'at ihtişamım temsil eder. Bu, kevnin fiziğinde sırat-ı müstakim kavramıdır.

Levh-i Mahfuz'da bizim çözmemize imkan olmayan bir dizi ahenkler sisteminin kaydı vardır. Bu kayıtlar Cenab-ı Hakk'ın esmâlarının renkli bestesi içinde bir kez daha düzenlenir, zenginleştirilir. Güldeki koku, kelebekteki renk ahengi böyle bir kevn sırrının ifadesidir. Bu esrarengiz düzenleme, Fâtiha'nın altıncı âyetinde Allah'ın evvela yaratıp nizamladıktan sonra ayrıca nimet vermesi gerçeğinin ifadesidir.

Levh-i Mahfuz'da kayıtlı olup, kevnlerden zuhur edecek hikmetler, Allah'ın özel bir tercihidir demiştik. Fâtiha; hem Levh-i Mahfuzu mana sırrı iletişimi ile bildiğinden, bir yandan da hilkat sırrının temel tercihlerini taşıdığından, hilkat hakkında bir anlamda anahtardır. Allah güzelliği bir gönüle yansıdığı zaman, o gönülde Allah'ın hilkat tercihlerine ait bilgiler de bulunacaktır. İşte Fâtiha böyle bir gönülden Allah'ın tercihlerini sezdirenen bir mâna anahtarıdır.

Kevn fazları gönülde perde perde açılır. Bu, Fâtiha'nın bir hikmetidir. Bu özelliğinden dolayı Fâtiha ölüye can, dertliye şifadır.

İnsanın sonsuz mâna yüzeyi, kevnin yaratılışında birtakım yansımaları karşılıklı alır verir. Özellikle gönlü yüce bir kimse; Allah ona tecelli ettiğinde, ondaki kudret çizgilerini, merhamet esintilerini birlikte alacaktır. Bundan dolayı, insan, sonsuz bir mâna yüzeyinde Allah'tan yansıyan hilkat sırlarını gönlünde taşıyacağından, **büyük alem - küçük alem** hikmeti kendiliğinden o gönülde, doğacaktır.

Sırat-ı müstakim, böyle gönül fazında, Efendimizin raksettiği sonsuz boyutlardaki seçkin mekandır. Bu mekana ulaşmak her insan için bir san'at inceliği ister. Bu sırra ermek için inanmak, Fâtiha'nın sırları ile birlikte bu gerçeği kavrayarak devamlı yücelme çabası göstermek gerekir.

Fâtiha ve Âlemler

Hilkat sırrı, varlıkları çeşitli dekorlara sergilemiştir. Birbirinden güzel san'at eseri olan bu sistemlerin yasaları değişiktir. Biz genellikle çevremizdeki maddesel evreni tanıyoruz. Bu alem, en, boy, derinlik gibi boyutlarla zamanın eylem koyduğu bir sistemdir. Dünyanın ve çevresinde tanıdığımız diğer sistemlerin; gezegenlerin ve galaksilerin bu maddesel alemde olması mümkündür. Ancak uzayın her yerinde bizim çevremizdeki gibi belli maddesel sistemlerin bulunduğunu iddia etmek yanlış olur. Bugünkü fiziğin bildiği kadarıyla, uzayın sonsuz mekanlarında, anti - madde eylemleri, madde ötesi İntikaller bilinmektedir. Yine bilinmektedir ki, zaman maddesel evrenin her yanında aynı geçerlikte değildir. Bir yandan da, uzayda madde ötesine intikal noktaları mevcuttur (Black Holesler).

Bizim, Fâtiha ve Kur'an kavramı içinde, âlemleri tanımamız oldukça değişiktir. Bir kere, daha önce bahsettiğim gibi, madde ötesi iletişim mekanlarının bulunduğu **Melekût âlemi**, **Ledün âlemi** ve ruhların bulunduğu **Emr âlemi** gibi âlemler vardır. Bu âlemlerin her birinde kendi yasa çizgileri içinde varlıkların bulunması Allah'ın arzusuna bağlıdır. Ancak, bu çeşitli yasa değişik âlemlere topluca yansıyabilen tek varlık insandır. Bu yüzden, insanın özellikle gönlü **büyük âlem** ismini almıştır. Hazret! Ali Efendimiz bir beytinde bu âlemi şöyle tarif etmiştir:

İlacın kendinde, farkında olmazsın.

Derdin de kendinde, fakat görmüyorsun.

Sanırsın ki sen sade küçük bir cirimsin;

Halbuki, sende durulmuş en büyük âlem.

Bu sayısız âlemlerin varlığı konusunda, Fâtiha'nın yorumuna gelince: Bir ve dördüncü âyete kadar olan bölümlerden topluca anlıyoruz ki: Allah kendi güzelliğini seyretmek için zatından zatına tecelli etti ve **Rahmân** sıfatıyla âlemlere yöneldi. Her âlem, var olma sırrını âlemlerin iskeleti olan **Rahmân** esasan alır. **Rahmân** sırrı sabit bir tecelli olmayıp ezelden ebede kadar devamlı olarak doğup yayıldığından, renk renk ayrı şeenlerden yeni dünyalar meydana gelir.

Allah'ın Rahmân sıfatından sonra âlemler yaratıp tertip etmesinde ikinci sıfatı **Rab** sıfatıdır. **Rab** sıfatıyla yaratılmış alemlerin en ufak noktalarında dahi tek tek nakışlar ve güzellikler işlenir. **Rab** sıfatı matematik, fizik tüm yasaları san'atla birleştiren bir ilâhi hikmettir.

âlemlerin tümü; Allah güzelliğinin, o güzellik içerisindeki sonsuz kudretin ihtişamı ile dolmuştur.

Buradaki kudret, **mâlik** sıfatının zikrinden anlaşılmaktadır. Fâtiha bize öğretmektedir ki; Allah kudreti, gelişi güzel sınırsız bir enerji taşması biçiminde yansımaz. Mâliklik sırrından bu kudretin, evrenin her noktasında Allah tasarrufunda olduğu ifade edilmektedir.

Allah Fâtiha'da esmâlarını sıralarken evvela zatının ismini, sonra **Rab, Rahman, Rahim**, sonra Mâlik esmâsını sıralamıştır. Bu sıra fevkalade önemlidir. Çünkü hilkatın, yaratılışın tasarruf sırrı bu dört esmanın hikmetinden doğar. Nitekim bir elektronun etrafında dahi **Hilbert mekânı** dediğimiz boş bir alan dolaşmaktadır, evrendeki her zerrenin etrafında böyle akıl olmayacak küçüklükte bir mekan dolaşır. İşte bu mekanlar varlıkları, Cenab-ı Hakk'ın Mâlik esmâsı içindeki sonsuz kudrete tasarruf sırrı gibi izler. Levh-i Mahfuz kayıtlarında her varlığın (madde olsun, madde ötesi olsun), nasıl hareket edecekleri tesbit ve takdir edilmiş olduğu halde; Mâlik sıfatının tecellîsi onları ayrıca kendi içlerinde hakim bir noktadan izler.

Günün fizikçileri Fâtiha'nın bu özel sırrından gelişecek gerçekleri bilmediklerinden, maddesel evrenleri kendi şartları içinde dolaşır durur sanırlar. Nitekim, bunlarda enerji tükenmesini, ya da yok olmayı birtakım olaylara bağlamak isterler. Halbuki Fâtiha'nın dördüncü emri bütün varlıkların zorunlu kulluk bağlantısını anlatmaktadır. Yani Kudret-i İlâhi, madde ve madde ötesi varlıkları nasıl sarmışsa; varlıklar da kulluk zorunluluğu içinde uyumlarını sürdürür giderler.

İnsanın yücelmesi; Fâtiha formülü içerisinde gerçekleştikten sonra, sırât-ı müstakim çizgisine gelince (İlâhi iletişimleri kalbinde hissedeceğinden) tüm varlıkların yasalarını ve bir anlamda hareketlerini sezebilir. Bu, **büyük alem** sırrına uyan bir yücelmedir.

Yine Fâtiha'nın mesanî tanımı içinde evren kuruluşlarını tanıtan özelliği şudur:

Tüm âlemlerin güzellikleri, en dıştan içe doğru gizlenmiştir. En dıştaki güzellik, onun daha derinlerinde bambaşka harika düzenleri ifade eder. Mesela; bir et parçası olarak gördüğümüz canlının, bir kelebek dahi olsa kanadında sonsuz bir güzellik seyrediyoruz. Fakat asıl şaşırtıcı güzellik; kelebek kanadının altındaki bir hücrenin yapısındadır; çünkü bu yapıda ikibinden fazla kimya fabrikası izlenmektedir. Bu da alemin birim güzelliklerinden ayrı bir sırdır.

O hücrenin de ötesinde; moleküllerdeki güzelin güzeli vibrasyon müziği ve binbir ışık, apayrı bir güzelliktir. Fâtiha **Rabbi'l-âlemîn** deyimini ile bunları kasetmektedir.

Fâtiha ve Kesret (Çokluklar Âlemi)

Fizik bilimi bile, maddesel evrenin, enerjisî açısından tek bir noktadan sonsuz çokluğa sıçradığını savunmaktadır. Buna Dağılan Parçacıklar Teorisi (Big Bang) denmektedir. Ancak Kur'an'ın öğrettiği çokluklar alemi daha geniş bir kavramdır. Çokluk âleminin özelliği farklılaşmalar gösteren maddesel oluşlardır. Eğer bir varlık diğer bir varlıktan farklılıklar gösteriyorsa çokluk alemi içindedir. Bu farklılıklar yoksa kesretten bahsetmek güçtür. Mesela : Bir gezegen tasavvur edin, o gezegende tek tip bir maddî varlık olsun; milyarlarca, fakat tıpatıp aynı. Bunlara tek bir madde gibi bakabiliriz. Aralarında yapı açısından birlik vardır, vahdet vardır deriz. Ancak, peşin ifade edeyim ki, Allah'ın kendine has Ahadiyyet sıfatından doğan Vahdânîvetinin bu teklik ve çokluklarla ilgisi yoktur. Sure-i İhlâs'ta bildirildiği gibi; kesinlikle çokluk alemi Cenab'ı Hakk'ın veya esmâsının parçaları değildir.

Çokluk: İlâhi arzunun istikametinde sıfatların yansımından doğan san'at çizgileridir. Çokluğun tesbit edilmesi daha ziyade seyir âleminin, yani görünüşün bir kavramıdır. Mesela birbirinden tamamen farklı gibi görünen bir yaprakla bir böcek, derinlemesine indikçe atom ve kuvant açısından teklik ifade etmektedir. Bu da Kudret-i ilahî'nin değişmez Vahdet sırrından meydana gelmektedir. O halde; çokluk âlemi. İlâhî kudretin bir san'at düzeni içerisinde mekanlarda yaptığı bir serpilme hareketidir. Bu bir yansımadır ve Kudret-i İlâhî'nin kesinlikle parçası değildir. Fâtiha'nın çokluk konusundaki tanımları, onun ne kadar kudretli bir bilim ve-sikasî olduğunu göstermektedir. Fâtiha, önce Tanrı'yı, sonra çoklukların en seçkin örneği olan insanı zikrediyor. Yani; Allah, Rab, Rahmân, Rahîm ve Mâlik tecellileri ile sonsuz bir çokluk alemi yaratmıştır. Atomdan galaksilere kadar maddesel varlıklar, zaman, boyutlar gibi zaman ötesi varlıklar bu çokluklar âleminin denge sistemi içerisinde yansımından ibarettir. Allah, bu âlemlerdeki çokluk tanımını yaptıktan sonra, çokluk âleminin en özenle yaratılmış varlığı insanı; çokluğu terk ederek tekliğe dönmeye çağırıyor. Buradan çıkan sonuç şudur ki: Çokluk alemi içerisinde farklılıklar vardır. Bu farklılıklardan teker teker sıyrılırsanız teklik âlemine yansırırsınız. En önemli farklılaşma, kendi kişilik; adresi ve nefstir. Nefs çokluk âleminin en sırtkan yüzüdür. Eğer, nefsin farklı davranışı kaldırılır ve nefsler arasında ortak davranışa varılırsa, çoklukta tekliğe doğru yücelme başlar. Bunun en iyi örneği ise inanç birliğidir. Mü'minler, belli konularda, belli davranış ve düşünceleri yansıtı yansıtı öyle bir düşünce birliğine varırlar ki; duygular dahi birleşmeye başlar. Nitekim, tasavvuftaki, talebelere ortak eğitim ilkeleri onları tekleştirme hedefine götürmektedir. İşte, Fâtiha'nın dördüncü .ayeti ile beşinci âyeti; tekliğe doğru çokluğu toparlarken ve farkları ortadan kaldırırken, aynı zamanda mutlak bir insanlık dengesi getirmektedir. Farklılıklar ortadan kalktıkça, çokluk yanılığısından kurtulma ve duygusal yücelme başlar. Seyir âleminde, yani çevremizde ve ötesinde gördüklerimizi değerlendirmede; Rabbi'l-âlemin'in sonsuz hünerini hissettikçe, yoklukta kalan yanlarımız tükene tükene bütün İnananların çizgisinde toplanmaya başlarız. İşte sırât-ı müstakim'in bir anlamı bu vahdet çizgisidir. Çokluk âlemi, gerçekte yine Rab esmâsının teçellisi içinde gayet düzenli yürümektedir. Ne canlılar ve ne de cansızlar çokluk âlemi içinde kargaşayı temsil etmezler. Aksine sonsuz bir güzelin sembolüdürler. Ne var ki, çokluk alemi, bulunduğu noktada devamlı değişerek tekliğe dönmek ister. Bu olay ölümü temsil etmektedir.

Ölüm çokluk âleminin zorunlu bir sonucudur. Teklik âlemiyle, iç, düzeninde devamlı ilgi halinde olan tüm varlıklar, çokluğun dağınıklığından kurtulmak ister. Onun için de tüm kanaatlerin aksine, ölüm canlı ve cansız her varlık için büyük bir mutluluktur.

Ölümden korkan, ya da kaçan, nefsin çokluk âlemi bağlantısıdır.

Kuzuların nefsi olmadığından ölümden korkmadıkları herkesçe bilinmektedir. Fâtiha'nın insanı hem kesret çizgisinde tesbit ederek vahdete hazırlaması, hem de evrendeki genel çokluk âlemini bizlere perde perde açması, onun özel şifre hikmetinden gelmektedir. Fâtiha, bu noktada özellikle kul çizgisini gayet net bir şekilde çizmektedir. Çokluk-teklik kargaşasına kapılarak kul çizgisinden çıkmamamızı «**Yalnız sana kulluk ederiz**» hükmünde kesinleştirmiştir.

Fâtiha ve Şeenler

Şeen, Cenab-ı Hakk'ın hilkat tablosu içinde her an yansıttığı özelliklerdir. Bir anlamda, farklı sıfat tecellilerinin fazlarıdır. O, Allah san'atının, sanki muradına uygun bir seçimidir.

Mânanın akıl almaz bir sırrıdır. Şeen kavramı kevn kavramına çok benzemekle birlikte farklı ve kavramı zor bir husustur. Gerçeği tam ifade etmemekle beraber birkaç örnekte şeen kavramına sizleri yaklaştırmak istiyorum :

Bir güzelliğin, sonsuz bir zaman düzeni içerisinde seyredilirken etkisinin azalması düşünülebilir. Buna kaba çizgileriyle monotonluk etkisi diyoruz. Halbuki, bir güzelin, belli olmayacak bir biçimde; o güzelliği gözlerinde ve de tavırlarında her an değişen görünüme çevirmesi bir şeenidir. Yine şeen konusunda bir özenli özellik : Allah'ın sıfatları açısından. kudret açısından daima bir sonsuzluğa sahip olmasıdır. Bu, sonsuz kere sonsuz tecellilerin devamlı katlanarak veya sıfatlar açısından yer değiştirerek yansması, şeenin başka bir yönüdür.

Fâtiha'da bizi seenlere götüren ikaz, özellikle günde kırk kez alemlere bakarak onun Rabbine hamd etme zorunluğumuzdur. Çünkü evrenlere her bakışımızda Allah'ın ayrı bir şeeni sezilecektir.

Nitekim, Elest meclisinde : Allah bütün varlıklara son vermek üzereyken, Efendimizin «belî» nidasından sonra yeniden binbir şeenle yansıdı. Güzellikler üstüne, güzellikler yarattı. Fâtiha hem ikinci hem de üçüncü âyetle bu şeenlerin bitmezliğini; elesti, mahşeri ve Rahmân sıfatının sonsuzluğunu anlatarak vurgulamaktadır.

Asıl önemli olan, şeenler açısından Efendimizin kulluk niyazı formülüdür. Çünkü, kulluk niyazının ardından, hemen **benden herşeyi isteme** hikmeti gelmektedir. Kulun, burada, her an ayrı şeende bir tecelli olacağını hatırdan çıkarmaması gerekir.

Levh-i Mahfuz ve ona bağı kudret kalemi, hangi sayfayı açmış olursa olsun, Allah kulluk niyazından öylesine zevk almaktadır ki: Yapılacak istianeler istikametinde yepyeni tecelliler gösterir.

İşte hilkatta ve Allah'ın sonsuz tecelli sırları arasında en büyük esrar Fâtiha'da gizli olan bu her an başka şekilde tecelli sırrıdır.

Murad-ı İlâhî, kendi güzelliğini, Ayine-i İlâhî olan Fahr-i Kâinat Efendimizin gönlünde seyrettikçe yeni bir şeyen yaratır. İşte Fâtiha'nın en önemli anahtar sırlarından birisi bu noktada başlar. Fâtiha okunurken dördüncü âyet bihakkın yerine getirilmişse, Allah'ın binbir şeyeninden bütün niyaz ve istiane dilekleri doğabilir.

Unutmamak gerekir ki; Fâtiha'nın, ölüye can, hastaya güç ve şifa veren sırrı, onun mutlaka gönülden okunmasına bağlıdır.

Fâtiha'nın, en büyük ÖzeHiklerinden bir tanesi; Cenab-ı Hakk'ın, çevirisi mümkün olmayan bir niyaz hikmeti taşımasıdır. Çünkü Fâtiha, Efendimiz adına Allah'a açılan bir gönü! kapısıdır. Bu kapıdan, insanın mutlaka Fahr-i Kâinat Efendimizin ahlâkı içinde, gönülden Fâtiha'ya intibak etmesi gerekmektedir. Zaten, Cenab-ı Hakk'ın sonsuz şeyeni, kendi güzelliğini Efendimizin gönlünde seyrederken; oradan aldığı kulluk zevkinden doğmaktadır. Bütün mü'minler Fâtiha'nın bu sonsuz sihri içinde bu şehrâyîne katılabilirler. Fâtiha'nın mükerrer okunması, insana, kendi kendine Rab niyazı ile Fâtiha içerisinde daha yakın olabilme imkanı vermektedir. Sonunda, tüm bu hikmetlerin çözülmesini sağlamaktadır.

Allah kendi güzelliğinin sonsuzluğunda; yeni güzellikleri desen desen, yeni şeyenlerde sergileyecektir. Bu ilâhi raks bitmemiştir ve ebedin sonsuzluğunda devam edecektir.

Fâtiha ve Enfüs - Âfak

Hilkat sırlarının en muhteşemi enfüs - âfak ilgisidir.

Enfüs: Bir şeyin özündeki, derinlerindeki anlam demektir.

Âfak: Dıştan görünen, bilinen yönü demektir.

Bir taş parçasının âfaki, onun dış yüzündeki rengi ve çopurlarıdır. Enfüsü ise onun molekülleridir. Bir canlının âfaki, dış yüzündeki tanımıdır, Enfüsü ise o canlının hücreleri içindeki genetik şifre ve kromozomlardır.

Enfüs ve âfak konusunda bu temel ve kaba bir kavramdır. Zira Enfüsün iki önemli özelliği vardır:

a) Âfakın her noktasında enfüsün birimi vardır. Mesela; hücre canlının her yerindedir. Yine taşın her noktasında molekül vardır,

b) Enfüsün daha önemli özelliği sabit ve tek bir kavram, olmayışıdır. Mesela; canlı misali aldığımızda hücrenin enfüsü kromozom, kromozomun enfüsü büyük moleküller ve onların da enfüsü daha derine doğru atom ve kuvarlardır.

Enfüs böyle derinden derine gece gece madde ötesi bir katta sonsuzlaşır, manaya ulaşır.

«Fâtiha, Kur'an'ın ve Kur'an'ın ikizi olan insanın enfüsüdür» -emrini bu gerçeklerin ışığı altında kavramak gerekmektedir.

Nitekim, Fâhr-i Kâinat Efendimiz Fâtiha için **Ümmü'l Kur'an**; yani Kur'an'ın genetiği, enfüsü buyurmuştur. Önce de değindiğim gibi mesâni kelimesi ile de tam bir enfüs hikmeti çıkarmaktadır.

Fâtiha'nın, bütün âyetleri yorumlama niteliğinde olduğu yine Efendimiz tarafından bildirilmiştir. Bu da Fâtiha'nın enfüs olması sırrından doğar.

Fâtiha'nın birinci âyeti, evrendeki tüm yaratılış sebeplerini, hikmetlerini ve âlemlerin tarzını bildirmektedir. Bu bir enfüs tanımıdır. Ayrıca yedi âyetin yedisi de hilkati perde perde açarak hamdın devamını ve tekrar niyâz edilmesini perçinliyor.

Hamd, Muhammed Efendimizin san'atı olduğuna göre; Efendimizin de evrenin enfüsü oluş sırrı bu ayetle veriliyor. Bu nedenle Rahmân ve Rahîm sıfatları Efendimizden yansıyan bir hikmetle kainatın denge ve sevgi unsuru olmaktadır. Bu da bir enfüs hikmetidir. Enfüsle, âfakın bağdaştırılması, dördüncü ayetle birlikte İnsanın nasıl kâinatın enfüsünde gizli bir sır olduğu anlatılmaktadır. Nitekim Allah kendi güzelliğini seyretmek ve bilinmek arzusuyla yarattığı evrende O'na, «**evet, sen Rabbimsin**» diyen insanoğlu, otomatik bir enfüs niteliği taşımaktadır. Kesret alemi, genelde âfakı temsil etmektedir. Bu yüzden de kişilikler; farklılıklar, ayrılıklar ve kavgalar doğmaktadır. Enfüsde ise vahdet sırrı vardır. Hem vahdet sırrı kat kat durulmuş vaziyettedir. Mesela canlı misalinden alırsak: Canlıların binlerce farklı türü yanında ilk enfüs merhalesi olan hücrelerinde bu fark birkaç yüze iner. Daha sonra, moleküller katma indiğimiz zaman, farklar birkaç sayıya iner. Ve neticede kuvanta geçtiğimiz zaman otomatik bir birlik; vahdet doğar. Enfüsün bu özelliği İnsanın en önemli bir yaratılış sırrı taşıdığını bir kez daha vurgular.

Enfüsten mânaya geçiş altıncı ayette bildirilmektedir ki: Bu bir ilahi in'amdır. Ve elmadaki vitamin, kuzudaki teslimiyet hep tüm kesretteki varlıkların insan kanalıyla manaya geçme çabasından doğmaktadır.

Âfakta kalıp sona ermemek için, İn'am olunanların yoluna enfüs sırrıyla geçilecektir. Mânaya geçmek için ilk şart **Hamd**dir.

Hamd, çok büyük bir evren yasası olduğu için insan bunu gönlünde taşıdıkça evrenin enfüsü olmak istidadını korur. Ta ki âfaktan enfüse beş ve altıncı âyetlerin sırrıyla İntikal etsin.

Fâtiha'nın, Kur'an'ın enfüsü olmak hikmetinde birkaç noktaya değinmek istiyorum :

a) Kur'an'daki her âyet Fâtiha aracılığı yorumlanabilir. Ancak, Fâtiha'nın kırk yorumunun sırrı içinde bir açıklamayı da bilmek gerekmektedir.

b) Kur'an tümüyle insanı temsil eder. Fâtiha onun özü olan Fahr-i Kâinat Efendimizi temsil eder. İşte, insan, çokluk ve âfaktan, Fâtiha'nın manyetik alanında yıkana yıkana teklîğe ve enfüse dönmelidir. Bu, kesinlikle bir **sırr-ı Muhammedî**'dir. Efendimiz dilemedikçe Fâtiha kanalından enfüs sırrına ve Efendimize yaklaşamayız.

Kesrette ve onun âfak sırrında takılır kalırız, tekliğe dönemeyiz.

Fâtiha ve Vahdet

İnsanlar çokluk âleminde, zan yanılığında içinde devamlı bir evham perişanlığındadır. Tıpkı karanlıktaki gölgeler gibi. Özellikle maddesel evrenin bu çokluk ve farklılık silüetleri onu ürkütmede ve büsbütün kesretin ucuna doğru kaçırmaktadır.

Fâtiha, kesretten vahdete dönüş için yegane talimattır. Bir yandan insanı eğitir, bir yandan da manasındaki manyetik etkiyle insanı çokluktan alıp tekliğe intikal ettirir.

Vahdete giden mekanı sırat-ı müstakîm olarak tanımlıyoruz. Buraya ulaşmanın şartı İse bilindiği gibi dördüncü âyettir. Dördüncü ayet çoğul olduğu için bir anlamda çokların tekleşen bir niyazını dile getirmektedir. İnsanların birlikte tanrı'ya hamd ve kulluk sırrından toplanıp, tekleşmeleri sonunda, vahdet caddesi olan sırat-t müstakîm'e iletir.

Kişiler kulluk yapmasını öğrenince; kişilik adresinden, benlikten uzaklaşırlar. Bu uzaklaşma ve tekliğe dönüş bir anda ışınlanma şeklinde olmayıp, Rab sıfatından dolayı yavaş yavaş yürüyen bir gelişme ve terbî sırrıdır. Yine. Allah'a hamd etmenin, sonra da-sırat-ı müstakîm'e ermenin Cenab-ı Hakk'ın lütfuna bağlı olduğu; kesretten vahdete dönüşün bir in'am-ı İlâhî olduğu altıncı âyetin mânasından anlaşılmaktadır.

«Sırat-ı müstakîm'e hidayet eyle» âyetinde aynı zamanda geometrik bir incelik vardır. Vahdet, çemberin merkezini temsil eder. Kesret ise çemberin çevresini! gösterir. Çokluktan tekliğe bağlantı çemberin yarıçapları ile olur. Ve bu yarıçaplar geometrik anlamda tek sırat-ı müstakîm'i temsil etmektedir. Rölativite açısından geometride mutlak doğru parçasını ancak bu çoklardan teke inen yarıçaplar şeklinde görüyoruz. Vahdetin böylece çemberin çevresinden başlayıp merkezine doğru toplanma örneği elbette ki gerçek birliğe tamamen uymamaktadır. Çünkü; teklik, karakter farkı göstermeden aynı olan şeylerin birliğini temsil etmektedir.

Nefsin, Kur'an emriyle, bütün nefisler tektir sırrı içinde hırçınlığı, oynaklığı, hatta cimrilik ve ürkekliği onun vahdet sırrıdır. Demek ki; teklik iki anlamı taşımaktadır. Bunlardan biri farklardan arınıp inanç, hamd ve davranış birliği içinde tekleşmektir. Vahdetin diğer özelliği ise çokluktan ve yabancılıktan kurtulmaktır. Fâtiha'nın dördüncü âyeti bu yüzden çokluktan tekliğe dönüş düşmesi sayılmaktadır. Fâtiha, çoklukta kalanları, ya yanılığında olmak (Dallîn), ya da nasipsiz olarak belirlemiştir (Mağdubîn). insanların hamd sırrı ile güzele dönenleri, Allah'ın hidayeti ile bu çokluk curcunasından kurtulabilmekte, tekliğin yüceliğine ermektedir.

Teklikten murat, Allah'a karşı kulluk açısından bir bayrak altında toplanmadır. Böyle bir vahdet teşekkül ettiği zaman; insan, bütün maddenin bağlantısından kurtulur. Bu kurtuluş, çoklarının sandığı gibi göklerde uçma değildir. Mânanın sonsuz derinliği İçinde sevgi ve gönü! huzuru İle

alemleri seyretme zevkidir. Gönüllerden Fâtiha gemisine binenler için gam yoktur, endişe yoktur, korku yoktur.

Zaten, îman, Efendimiz santralından gelen bir gönül ceryanıdır. Fâtiha, insanın mânasını yıkayarak bu ceryanın vahdet bağınyı bağlar. Ve işte o zaman sevgi doğar ki; bunun getirdiği mutluluğu tarif imkansızdır. Üzüntülerin çoğu, dertlerin, huzursuzlukların çoğu kesret âlemindeki farklardan gelişir. Bu farkları bir yenebildik mi tüm dertlerin bir balon, gibi söndüğünü görürüz. İşte Fâtiha'nın **Süre-î Şifa** isminin hikmetini bir de bu noktadan görmek lazım gelir.

Fâtiha ve Namaz

Namaz, kulun Allah'a Hamd niyazıdır,

Namaz, Allah'a giden caddede kutsal bir yolculuktur.

Namaz, kulların birleşerek kesret dağınıklığından kurtulma zevkidir.

Namaz, kulun Fâtiha şifresi ile alemleri seyretmesi, sonsuz boyutlara intikal etme sırrıdır.

Namaz, Elest Bayramını anma ve ona dönme nimetidir.

Namaz, Efendimizde yok olma san'atıdır. Ve nihayet namaz, Allah'ın hilkat şaheserinde kendi güzelliğini seyrettiği sonsuzluk mekanıdır.

Namaz, Fâtiha'nın kelâm sırrından manaya dönmesi, canlanmasıdır. Namaz'ın bütün bu özelliklerinin tümü Fâtiha'dan gelmektedir.

Kul, özel bir arınma sırrı içinde abdest alıp, ilâhî daveti (Ezânı) işitince: İlk tekbir ile birlikte dünya ilgisini keser. Yüce Yaradanına **Sübhâneke** ile resm-i tâzim ve ricada bulunur. Ve Allah, Ledün'den kuluna Fâtiha ihsan eder; İlâhî mekanda ruh, emr âleminin sırrı içinde Ledün ceryanı ile Fâtiha'yı okumaya başlar.

Fâtiha artık canlıdır. İlk iki âyette netleşen ruh ceryanı, üçüncü âyetle nefse de hay sırrı verir (ölmeden evvel öl emri).

Dört ve beşinci âyetlerde gönül ekranına Efendimizin sırrı yansır. Ve bütün varlığımız Fâtiha'nın verdiği yeni bir hayata kavuşur. Bu can, altıncı âyetin in'am sırrıdır. Yedinci âyet; kesrette kalıp sönen ışıklar gibi kulun çevresinde tüm nasipsiz ve yanılmışları yok eder.

Kul, zammı sûre ile bu sonsuz güzelliklerden bir sır niyaz eder. Verilince de: Bu İhtişamı rükû içinde Allah'ına tazim ile seyreder. Ve gönül hamdine erer. «**Allah kendisine hamdedeni işitir**» emri gelince bu kez alemlerde yeni bir güzellik tecelli eder ki; bu haz, secde sırrını doğurur.

Bu sonsuz kulluk hazzı içinde kul, Efendimizin miraç hikmetini dile getirir. Yani, **Ettahîyyâtü**'yü okur ve sonra Fahr-i Kâinat cereyanında daim kalabilmek için salavat-ı şerifeleri tamamlar.

Burada, teberrüken **Ettahiyat** sırrını hatırlatalım:

Efendimiz: «Allahım! Tahiyât (dualar, niyazlar, selam ve merhabalar) ve sâlavat (istiane, reca ve yalvarmalar) sana: tayyibât (en temiz, en güzel, en alâ) sensin.»

Allah: «Ey sevgili Peygamberim! Bu güzelliklerle birlikte selâmım, ilâhî rahmetim ve berekâtımın tümü senin üzerine olsun.»

Efendimiz: «Bu selam bizimle birlikte salîh kullar üzerine de olsun.»

Ve sonra Cebrâil'in ve ona katılan tüm mahlûkatın Kelime-i Şhadetî:

«Şahidim, ki, Allah'tan başka ilâh yoktur ve şahidim ki, Muhammed O'nun kulu ve resulüdür.»

Ve kul, bu mâna ziyafetinden sonra selam vererek mekana döner. Namazın tüm kurallarından anlaşılmaktadır ki; namaz kulun İlâhî mekanda mânaya geçişidir. Fâtiha bu sırrın canlı bir gücüdür.

Hem namaz Fâtiha'da can kazanır, hem de Fâtiha'nın kelim sırrı namazda hay sırrına döner. Asıl konumuz Fâtiha olduğuna göre bu sonsuzluk penceresinden «**seb'an minelmesânî**» hikmetini seyredelim:

Fâtiha'nın ilk âyetinde ruh, Ledün âleminden Allah'a. O'nun Rabbilâlemin sırrı içinde hamd eder. Bu **hamd'in, Fâtiha'nın yedi âyetinde ayrı ayrı mertebeleri vardır**. Başlangıçta, ruh emr âleminden intikal ettiği için: Galaksilerden atomlardaki bestelere kadar âlemlerin tüm güzelliğini insana yansıtır. Böylece, **Rabbilâlemin** sırrı, Allah'ın Rab esması ile bize onu sezdirerek hamd makamına eriştirir. İkinci âyette yine ruh bize Rahman tecellisinin muhabbet dolu gücünü yansıtır ki, yeni bir hamd başlar. Bu hamd'in derinliklerinde bu kez hamd'in üçüncü sırrı Rahîm hikmeti açılır. Ve derinlerden Elest'teki mana bayramı hissedilir. Bu dördüncü hamd, kulun kaybettiği hafızasından ezel güzelliklerine bir pencere acar ki: Hamd, sonsuz Allah güzelliğinin renkleri arasından zirveye ulaşır.

Ve sonra, üçüncü âyetle hamd'in beşinci mertebesi, yani nefsin hamd'e katılması doğar. Burada Allah kendi güzelliğinin sonsuzluğum bir kez daha seyretmektedir.

Altıncı hamd: Dördüncü ayetin sırrı içinde Efendimizin inananları kulluğa davet hikmetidir. Bu âyet okunurken Efendimizin net olarak gönül ekranında görüldüğünü hatırlatmak isterim. Bu altıncı hamd'de çokluk âleminden tekliğe dönüş sırrı başlamaktadır. Kul, Fahr-i Kâinat'ın, "Yalnız sancı kulluk eder, yalnız senden yardım dileriz" davetine katıldığı an, kendini sırat-ı müstakîm'de teklik âleminde bulmaktadır. Bu hamd, mü'minlerin Efendimizin yönetiminde yaptıkları ortak bir hamd'dir.

Yedinci hamd: Altıncı âyette lütfedilen Allah nimetine karşı yapılan sonsuz bir hamd'dır.

Fâtiha, böylece insana sonsuz dirilik sırrı içinde yedi hamd'i canlı olarak vermektedir.

Fâtiha'nın, mesânî sırrı içinde bir başka hikmeti; her bir âyet içinde yedi kez ayrı hikmet vermesidir. Şöyle ki: Birinci ayette, **Rabbilâlemin'e, sırası ile Rahmân, Rahîm, Mâlikülmülk. kulluk sırrı, müsteân sırrı, hidâyet sırrı, İn'am sırrı** içinde yaklaşım sağlar..

Sonra **Rahmân sırrı**, her yedi âyette ayrı bir sevgi ve aşk hikmeti yaratır. Birinci ayette âlemleri seyrederken, sonra Allah'ın Rab sıfatının sırrı içinde bunlara yaklaşıırken, sırasıyla Rahîm, Mâlik... hikmetleri içinde hep Rahmân'ın sırrını gezdirir.

Yine Fâtiha, namazın bu sonsuz hikmeti içinde her bir âyetin kelime kavramlarını böyle yedi ayrı renk içinde açar. İşte **mesânî sırrı**, yani yedinin katları hikmeti, Fâtiha'nın namazdaki bu canlı cereyanı içinde sürer, gider. Sonsuz namazda sonsuz zevk, sonsuz hamd birbirini kovalar, durur.

Fâtiha, kuldan Cenab-ı Hakk'a gidişi gerçekleştirdiği bu görünümün yanında; daha derin planında Cenab-ı Hakk'ın kendi güzelliğini sonsuz mekânlarda tekrarlama sırrını taşımaktadır.

Ve Fâtiha, böylece her okunuşta yeni bir can katarak insanları Efendimiz cereyanına bağlar. Aslında Fâtiha sırrı yalnız Efendimize has bir Allah mucizesidir. Kulların bu iletişime katılmaları Fahr-i K3ainat'a olan sevgileri nisbetindedir.

Fâtiha ve Mîrac

Mîrac: Sûre-i Necm'deki tariflerin sınırı ile incelenirse: Efendimizin sonsuz mekânlarda Allah'a âyine oluşudur (Kaabe Kavseyn). Mîrac'la Efendimiz, evrenin sonsuz yüzeylerinde onların hiçbirine takılmadan yalnız Allah güzelliğini seyretmiştir. Allah'ın sonsuz güzelliği, sonsuz boyutlarda bir izdüşüm gibi Kalb-i Muhammedi'ye yansımıştır.

Bu intikal, sanıldığıının tersine, Efendimizin evrenlerde dolaşması yerine, evrenlerin Efendimizin gönlünde dürülmesi şeklinde gerçekleşmiştir. Boyutlar ve varlıklar Efendimizin gönlünde dürüle dürüle vahdet sırrına eriyor; böylece Allah kendi güzelliğini hem buutların her yüzünde ve fakat aslında Efendimizin gönlünde seyrediyor. .

Bu mâna alışverişi perde perdedir. (Mîrac, zaten perde perde yücelme demektir). Mîrac'da zamanın ve mekânın, kendi şartları içinde Efendimizin emrine girdiği kesindir. Ancak, Allah, bazı den-sizlere «hayal» dedirtmemek için; Mîrac'ı madde âleminden başlatıp yürütmüştür (Mescid-i Aksa). Allah mekânların ötesindedir. Bu nedenle boyutlar çizgiler ve şekiller, bir fotoğraf gibi hiçbir zaman Allah'ı yansıtamaz. Ancak Efendimizin sonsuz yüzeyler üstünde kurulu gönlünde, hamd sırrı içinde. Allah san'at şaheserinde güzelliğini seyretmiştir.

İkinci bir husus: Cenab-ı Hakk'ın âlemleri yaratırken bilinmek istemesidir. İşte, Fâtiha'daki Rab-bi'l-âlemin'e hamd; Allah'ın bu arzusuna karşı bizlerin zorunlu kulluk görevidir. Gelelim Fâtiha'nın Mîrac hikmetine: Önce, bir kere daha hatırlamak gerekir ki: Fâtiha Allah'ın Efendimize bir ihsanıdır. Bunun böyle olduğunu Kur'an bize iletmektedir, Zaten Mîrac da Efendimize has bir san'attır.

Birinci âyette: Allah sevgili Habibine; Efendimize «**hamd emri içinde, perde perde derinleş ve bana ulaş**» demektedir.

Rab kelimesinin hükmü gereği: **Sana Mustafa Sırrı** (Bu sır kelime olarak Allah tarafından arıtılarak yüceltilmiş demektir) **verdim** demiştir. Şu halde **birinci âyet toplu olarak Muhammed Mustafa Mekanı'nı** ifade etmektedir. Efendimizin, yalnız isim, sırrı içinde, Allah'a ne denli bir mana yakınlığı içinde olduğunu tesbit ediyoruz. Rahmân ve Rahîm sırları ise tıpkı yaratılışa olduğu gibi Allah'ın iletişim sıfatlarıdır. Hilkat sırasında, Rahmân ve Rahîm sıfatları nasıl kevn ve şeenler yayarak varlıkları doğurmuşsa; bir anlamda, aynı sıfatlar, Kalb-i Muhammedi'de bütün bu sonsuz boyutları dürerek Mîrac'a vardıran manevi ceryanı yakar.

Namaz bahsinde gördüğümüz gibi, Efendimiz, Mîrac'da salih kulları da görmek istemiş; Allah da bu dileği kabul etmiştir. Şu halde Efendimiz kendine verilen Fâtiha nimet ve şaheserini biz mü'minlere de geçerli kılmak için miras yolunu bize açmıştır.

Fahr-i Kâinat ahlâkında, verilen her nimetin sevdiklerine paylaşılması vardır. İşte, evrenin en büyük şaheseri Fahr-i Kâinat Efendimiz, kendisine öze! olarak verilen Fâtiha nimetini dahi sevdikleri İnananlarla paylaşmak istemektedir. Onun içindir ki; Kur'an'da, Fatiha'dan hemen sonra, Allah, Efendimizin bu huyunu farz haline getirmiştir: «*Size verilen her şeyden intak ediniz.*»

Şimdi genelde Mîrac sırrının Fâtiha anahtarıyla nasıl doğacağını imkan nisbetinde anlatmaya çalışalım: Zaten Fâtiha, Namaz Mîracı'nın dördüncü âyet sözleşmesiyle olabileceğini çok açık bir şekilde bildirmektedir. Nefsin vesveselerinden kurtulmanın, Allah'a kulluk edebilmenin temel ilkelerinden birisi Efendimizin Mîrac'da Allah'a verdiği kelâmdır. Mîrac'da: Allah, Efendimize «**Bana ne getirdin**» diye buyurmuştur. Efendimiz, «**Yarabbi! Sana öyle bir şey getirdim ki; o sende ve senin hazinende yoktur.**» Bu söz Allah'ın o kadar hoşuna aitti ki; O'nun için bilinmeyen hiçbir şey olmadığı halde, özellikle, bütün ekranları kapatarak Efendimizin getirdiği o şeyi Efendimiz lisanından dinlemek istedi. O zaman, Fahr-i Kâinat **Efendimiz**, «**Yarabbi, sana öyle birşey getirmeliyim ki; o sende olmasın, neticede aradım buldum. Sana getirdiğim şey yokluktur. Senin hazinende olmayan tek şey bu yokluktur.**» Ne var ki buradaki yokluktan murat özellikle Efendimizin gönlünde Allah sevgisi dışında bir şey kalmamış olmasıdır, işte, Allah'ın kendi güzelliğini seyir için tecelli mekanı bu yokluk sırrıdır. Mîrac, Efendimizin sevdiklerine, bu sır içinde tecellî eder.,

Mâna ceryanının, gönülden gönüle aracısız intikaline; yani Fâtiha'nın bu yoldan aktarılmasına **Veysîlik** sırrı denir.

Zaten ölü kalbler müteaddit kere Fâtiha seyranı ile şok yapılarak diriltilebilir. Bu nedenle, Fâtiha'daki kelâm hikmeti: Tıpkı bir mânevi ceryan gibi, kalbten kalbe akarak devamlı dirilik verir. Mevlânâ, tüm eğitimini tamamladığı halde bu ceryanı ancak Şems'ten alabilmiştir. Yunus, yıllarca sohbet dinlemeden ve din eğitimi görmeden hasreti ile gezdi durdu. Ve sonra gönlünde Fâtiha sırrını sezdi.

Birinci âyet okunduğu zaman; insan, ivazsız, garazsız, yani hiçbir mesele yaratmadan hamd zevkine ererse, kendi Fâtiha ceryanını gönlüne bağlamış olur: Ve ondan ötesi kendiliğinden akar gelir. Zaten altıncı âyette bildirilen **in'am-ı ilahî**, doğrudan doğruya Fâtiha'dan kalblere akacak olan bu veysîlik sırrını işaret etmektedir. Daha önceki bahislerde anlattığımız gibi; Veysîlik sırrı, sevgi ve mâna içinde Efendimizi gönül ekranında görene dek devamlı bir yücelmenin ahengidir.

Şüphesiz ki; hamd edebilme sırrının basında, Allah'ın âlemlerin sonsuz güzelliğindeki san'atına, hayranlık gelmektedir. Bu yüzden gerek Veysel Karanî, gerekse . Yunus, bu hayranlığı evrendeki en basit noktada bile görebilme hünerlerini göstermişlerdir. Bir çiçeğin dikeninde, sarı bir çiçekte İlâhi hikmetleri görüp onlarla konuşmuşlardır.

Zaten, Fâtiha'nın manasından gelecek her hikmet, mutlaka bir yanıyla veysîlik sırrı taşır. Yani madde ötesindeki sevgiye bağlı iletişimler mekan ve zamanı tanımazlar.

Kesbîlik dediğimiz akıl yoluyla eğitim; sınırlı ve belli zamana bağlı olarak özel bir beceridir. Öğrenebilmek için, yalnız birtakım kıyaslara ihtiyaç vardır. Halbuki veysîlikte, sezîş, duyuş ve oluş birbirini kovalar. Nitekim Efendimizin ümmîlik sırrı, veysîlik hikmetinin bir başka beyanıdır. Efendimiz, ümmîlik kelîmesini kendisi için sık sık tekrar ettirir ve bundan haz duyardı.

Veysîlikte hidayet hikmeti tümüyle mevcuttur. Yani gönülde bir duygu, bir niyaz başlayacaktır. Sonra sınırsız bir mâna ceryanı akacak, o gönlü zevkten zevke ulaştıracaktır.

Fâtiha'nın, altıncı âyetteki önemli sırrı, veysîliğin lütf-u İlâhî olduğu gerçeğini kesinleştirmiştir. Ancak, burada üzerinde önemle durulacak nokta: Veysîlik ceryanının nimet olduğu mu, yoksa bu veysîlik ceryanına uygun bir sırrın kalbde bulunmasının mı nimet olduğu cihetidir.

Tasavvuf bilimleri bize veysîlik ceryanının akabileceği kalbi, latif gönül olarak tanımlıyorlar.

Demek ki: Cenab-ı Hak, önce latif bir gönlü nimet olarak vermekte, sonra onda bizim bir hamd başlatmamızı istemektedir. Bu hamd'in başlatılması keyfiyeti öyle bir manevi yasadır ki; Fâtiha'nın birinci âyeti sırf bu yüzden hamd kelimesiyle giriş yapmıştır. Arabçada beyan ve kelâm zenginliği içerisinde Fâtiha'nın Hamd kelimesiyle girişi çok ilginç bîr güzellik getirmektedir. Ancak, bu güzellik yalnız edebî bir güzellik olmaktan çok, bir yandan Fahr-î Kainat Efendimizin ismini bize hatırlatırken; bir yandan da tek kurtuluşun Hamd'la başladığını getirmektedir.

Cenab-ı Hakk'ın, sevdiklerine lûtf-u ihsanı: Veysîlik hikmeti, hamd şartıyla birlikte, latif gönüllerde otomatik yürür.

Fâtiha ve Lâtif Sırrı

Bir kimsede nefis, gönlün kontrolünde ise; o kimseden latif sırrı doğar, insan meziyetlerinin şaheser bir temsilcisidir, latif sırrı taşıyan insan. İnsanların meziyetleri arasında, tasavvufun getirdiği gerçek karakter çizgileri: Vicdan ve Ahlâk bahsinde değindiğim tüm güzellikleri ile birlikte latif hikmetinde gizlidir.

Zaten Fâtiha, latif insanı bizzat kendisi tarif etmektedir: İnançlı, hamd sahibi, mahşer hesabına saygılı, Allah'a kulluk eden, yalnız O'ndan yardım dileyen gönlü yüce kişi. Tasavvuf büyükleri derler ki: Fâtiha ceryanının intikali için mutlaka latif sırrı gerekir. İşte, bu bir nimet-i ilâhi'dir. Ve de yedinci âyette bildirilen nasipsiz ve sapmışlardan olmadıkça, her insanda bu sırta istidat vardır.

Fâtiha, latif sırrına erişene bir kez geldi mi, onu âlemlerin sonsuzluğunda Mîrac'a kadar götürecektir ve her an o gönle Efendimiz sırrından bir şeyler aktaracaktır.

Cenab-ı Hakk'ın latif sırrı konusunda da yine Fâtiha içinde önemli bir hikmeti vardır. Nasıl ki gönüllerde hamd başlamadıkça Fâtiha'dan bir mâna akmaz ise; Rahmânirrahîm sırrı içinde, özellikle Rahîmiyetin önceden belirttiğimiz özelliği nedeniyle; Fahr-i Kâinat Efendimize bir ilgi doğmazsa, Fâtiha ceryanı yine kesilir. Latif sırrı kesinlikle doğmaz. Acaba latif sırrına gidişin bir kolayı var mıdır?

Tasavvufta; latif sırrına ilk gösterilen örnek Hazreti Dihye'dir. Hazreti Dihye, Sofî yoluna baş koymuşlarca çok incelenmiştir. Acaba özelliği nedir? Bir kere, Dihye Hazretleri, îmana gelmediği yıllarda bile Efendimize akıl almaz bir sevgi besler, ona hizmetten zevk alırdı. Ayrıca gönül almada, küçüklere ve sevdiklerine hediye yapmakta hiç emsali yoktu.

Latif sırrında en önemli olan: Efendimize, O'nun sevdiklerine şartsız bir sevgi ve bağlılıktır.

Fâtiha, Rahîm sırrından itibaren dördüncü âyetle kulluk andım perçinlemeyi bir yerde latif sırrının tanımını saymıştır.

Çıkarları uğruna, geçici menfaatler tuzağında kaldıkça, insanoğlu yavaş yavaş tüm özünü ve değerini yitirdikten başka; yeni bir mabut arama şaşkınlığına da düşer.

Latif sırrını, en yüce kahraman Hazreti Hüseyin Efendimiz, şöyle tanımlıyor ve bizlere tavsiye ediyor: «Sahî olunuz, cesur olunuz, mazluma karşı daima yumuşak ve yardımcı olunuz. Şerre ve zulme karşı kesinlikle ve hiçbir mazeretle boyun eğmeyiniz. Gözü ve gönlü yaşlı olunuz.»

Yalnız Allah'a kulluk yapmakla; riya, yalan ve sahteciliğe kapımızı kapatmış oluyoruz. Latif bir insanda dördüncü ayetin okunmasından itibaren perde perde değil, hızla mâna açılır. Yine latif sırrı insana yansırken, yahut onda teşekkül ederken; belli bir süreyi ve imtihanı gerektirir. Fakat latif sırrı teşekkül ettikten sonra, Ahsen-i Takvime layık olan mâna hazır demektir. Allah, Fâtiha'nın sırrından, o kula mutlaka verir.

Latif sırrı, bugünkü kavramlar içinde kazanılması mümkün olmayan bir karakter yapısı sanılmamalıdır. Bu mazeret yanlıştır. Çünkü, iman, hamd gibi büyük manevi ilaçlar; her devirde, her türlü maddi kargaşa içinde ezilen insanda dahi latif hikmetini doğurur.

Zaten Fâtiha'nın en yüce hikmetlerinden biri, gönüllerdeki ayrılıkları, yaraları pansuman yapa yapa sonunda latif sırrına iletmesidir.

Fâtiha ve Yokluk

İnsanın yücelmesi için mutlaka yokluk sırrından geçmesi şarttır. Biz bu olaya sıfır noktasından geçiş diyoruz.

İnsanı yanıltan nefstir, Nefs de, kendinde kudret var sanarak, yanılgıya düşmektedir. İnsanın yücelmesi, kendi evhamında, kendi kendine tapmaktan vazgeçmesi ile mümkündür.

Aslında, Fâtiha'yı bilmeyen, bu varlık evhamının dahi farkında değildir. Halbuki insanı tüm yüceliklerden, hatta imandan koparan şey bu benliktir.

Fâtiha, bu hikmeti bize özellikle üçüncü âyetinde açıklıyor. Burada Allah bir yandan Elest meclisinde verdiğimiz kulluk andını hatırlatırken; bir yandan da mahşeri hatırlatarak bu evhamdan bizi kurtarmak istiyor. Zira Elest'te de bir türlü «**evet**» diyememişimizin sebebi: «**Acaba biz kimiz?**» Şeklindeki bir yanılgıydı. Allah; «**Ben bütün gerçekleri din gününde açacağım ve o zaman iyice öğreneceksiniz ki, tek kudret sahibi Allah'tır. Bunun dışında da ne bir güç ne bir kudret vardır**» demektedir. İşte Fâtiha'nın üçüncü âyeti bir zikir çeklinde bastıra bastıra okundukça, neticede nefis evhamından vazgeçer. Sahiden vazgeçti mi? Bunun kontrolünü otomatikman dördüncü ayet yapıyor: «**Yalnız Allah'a kulluk etmek**» demek, kendi evhamına ve nefis putuna tapmaktan vazgeçmek demektir. İşte böylece nefis sıfır noktasına gelmiş, kendi varlık iddialarının tümünden vazgeçmiş ve Allah'a bihakkın kulluğa, daraldığı yerde de yalnız O'ndan istianeye razı olmuş demektir.

Şüphesiz ki; Fâtiha, nefsi sıfır noktasından geçirirken, insanı acze ve tembelliğe sevk etmemektedir. Çünkü sıfır noktasından geçen, insanın bütünü değil nefsidir. İnsanın yüreği ve ruhu, Allah'a inanmanın ve hamd'in verdiği yapı içinde dimdik ayaktaadır.

Aslında, sıfır noktasından geçen insan, daha güçlü ve beceri sahibidir, çünkü hayattaki başarısızlık nedenlerimizden biri, nefsin evhamları ve şüpheciligidir. Yokluğa eren bir kimse;

Allah'a daha iyi kulluk yapmak için sonsuz bir gayretin temsilcisi olur. Ancak önemli bir konu; ne noktada gayret gösterileceği, ne noktada Allah'a teslim olunacağıdır. Yani kadere rıza gösterileceğidir, işte Fâtiha bu önemli iki konuyu da bize öğretmektedir:

Gayret ve teslimiyetin sınırlarını tayin ederek.

Fâtiha ve Teslimiyet

Mîrac'da Efendimize verilen bereketin sırrı teslimiyetten geçer. Nitekim, kuzu, Hazreti İsmail yerine teslimiyet gösterdiği için bereket sırrına kavuşmuştur. Yine, Hazreti İsmail, teslimiyet gösterdiği için soyunda büyük bir bereket sırrı kazanmıştır. Bereket öyle bir hikmettir ki, matematiğin, Rahîm sıfatı içindeki değişmesidir. Yani sırasal ve sayısal kurallar, bereketle beraber silinir, ilâhî kompüter istediği sayıyı basar.

Nitekim bitkilerin teslimiyeti de onlara büyük bir bereket sırrı vermiştir. Acaba teslimiyet nedir? Fâtiha'nın bizlere anlattığı teslimiyeti şöyle özetleyebiliriz: Birinci âyette âlemleri seyrederek, ondaki sonsuz güzellik ve ihtişamı görerek hamd etmemiz emredilmektedir. Bu âlemleri seyredip de. Cenab-ı Hakk'ın sonsuz kudretini görüp de O'nun kudretine teslim olmamak mümkün müdür? Hemen ardından verdiği Rahmân. Rahîm, Mâlik ve Musteân sıfatlarıyla bir anlamda teslimiyeti hem kalbten isteyerek göstermemizi; hem de, bir yandan da, zaten kabul etsek de etmesek de ilâhi kanunların Levh-i Mahfuz yazgılarının altında yönetildiğimizi ima ediyor. Zaten, Allah'ın sonsuz güzel san'at eserinden doğan âlemlerde, abes olmadığını görüp hamd ettikten sonra teslim olmaktan başka hangi çare yaşar ki?..

Dünyanın bütün düşünürleri bir araya gelse; teslim olmanın dışında ne gibi bir teklif getirirler? İnsanoğlu, bilinen âlemlerin, ya da gaybın hangi maddesin! değiştirmeye muktedir ki?

Ancak Fâtiha'nın, hatta daha geniş kavramda İslamiyet'in teslimiyet konusunda fevkalade nazik bir sınırı vardır. Önce de değindiğim gibi teslimiyet tembellik ve işi bırakma eylemi değildir. Aksine bir sonraki bahiste göreceğimiz veçhile sonsuz bir gayret içindeyken; hadiselerin doğuşuna karışmamaktır. Çünkü, bir hadisenin doğuşunda, eğer insanoğlu kendisinde bir etkinlik ararsa; zırvalıyor demektir. İnsan, Allah'ın, kader kompüterinin tuşlarında. vurdukça hareket eden, fakat bunu duygu ve isteği ile yürüten nazlı varlıktır. Olayların kaderini yazmadığı gibi, onların değişmesine etkin olamaz. Teslimiyet, yücelmiş insanın gönülde duyduğu bir rahatlık, bir hazdır. Gönlünü öylesine hazırlamıştır ki; bütün arzu ve dilekleri Cenab-ı Hakk'ın yazgısı istikametindedir. Fakat, o nazlı kul, bu gerçeğin ışığı altında bite; gelecek olayları yine bilinmezlik güzelliği içinde seyreder. Gönlünde olayları tanımaktadır. Ne var ki, kendisi tam bir kulluk bilinci içindedir. Yargıları tartışmaz ve karışmaz.

Teslimiyetin ve gayretin düğüm noktası kulluk şuurudur. Yapraklar, nasıl oksijen yapmak için sonsuz bir gayretin içindeyken çevreden gelen dumanın olaya etkinliğini tartışmazlarsa; insanlar

da böyle net bir temiz çabanın temsilcisi olmalıdır. İşte, dördüncü âyet, teslimiyette hem evreni seyrederek; evrendeki varlıkların Allah'a nasıl hizmet ettiklerim, hem de kendi iç dünyasında Allah'ın yazgılarına gönülden teslim olmanın zevkini yaşatacaktır.

Yalnız sana kulluk ederiz, budur. Hatta, Fâtiha içerisindeki, intikallerde bile teslimiyet şarttır, Sırat-ı müstakîme hidayet olunmada ve nimet verilenlerin yoluna ulaşmada, kesinlikle teslimiyet şarttır. Ne var ki, Fâtiha'nın inceliği içerisinde, her ayette hem baskın bir teslimiyet tavsiyesi ve emri vardır, hem de aynı ölçüde gayretin fırlayan cazibesi ve etkinliği vardır. Teslimiyetle gayreti birlikte iç içe yürütebildi mi, işte bir yerde Fâtiha gerçek canlanıyor demektir. Çünkü, hem hamd etmek için âyetleri öğrenmek, bitmek, hem de dördüncü âyetteki kulluk sırrında mutlaka gayret vardır.

Ancak hatalar daha çok teslimiyetteki zaatlardan, eksikliklerden gelmektedir. Bunu nasıl tesbit edebiliriz? Sorusunun cevabı açıktır. Bizde, feyiz bereketi doğmuyorsa, Fâtiha yüreklerimize her gün yeni bir ışık yakmıyorsa; hala teslimiyetteki eksikliğimizdendir. Son olarak, teslimiyetin İslam ile birleşen manevi mecazına değineceğim : Bin kusur senedir İslamiyet'i yok etme çabalarına rağmen, onun teslimiyet içindeki bereket sırrı nüfus açısından en büyük sayıya ulaşmıştır.

Fâtiha ve Gayret

İslamiyet'te, teslimiyetin meskenet demek olmadığını Fâtiha bize öğretmektedir. Meskenet, nefse ait bir özelliktir; yürek heyecanını kaybetmenin bir belirtisidir; kulluktan çekilme gibi gülünç bir hatadır. Bu yüzden teslimiyet ile gayret iç içe gerçek bir insanlık san'atı meydana getirmektedir.

Gayret nedir? Mecalimizin sınırı ne olmalıdır? Tasavvufta, gayrete, çimen ve elma misal gösterilir. Elma çekirdeği toprağa düştüğü andan itibaren bir yandan kökleriyle, bir yandan toprağı delerek ışığa çıkan çimiyle gayret halindedir. Bu gayreti sırasında kökler gerekirse kayaları deler, çim sırtındaki tonlarca toprağı yarar, sonra yeniden binbir meşakkat içinde hizmet yarışı başlar. Soğuğa, rüzgara ve kuraklığa, binbir böceğin saldırısına karşı; insanoğluna hazırladığı meyvasını yetiştirmek için sonsuz bir çaba içerisinde. Tüm biyolojik ve fizik baskılara rağmen hazırladığı meyvasında lezzetini, rengini, vitaminini, iki değerli demir cevheri ve bikarbonat iyonunu, meyve şekerlerini eksiksiz hazırlar. Bu çaba, hem bilimsel bir disiplini, hem de büyük ölçüde içten gayretini temsil etmektedir. Bilindiği gibi, amacı Allah'ı anan bir bedenle mânaya kavuşmaktır. Bu zevkini ima eder gibi, bozan yanık gönüllerin al rengine, bozan soluk benizli aşıkların yeşil rengine bürünür.

Ya insan, nice bir .gayret içinde olmalıdır? Fâtiha bu sınırı derin çizmektedir. Önce Rabbi'l-Alemin sırrı içinde evrendeki çalışma temposu ve gayreti bize örnek verilmektedir. Mesela, elma, âlem biçimlerinden birinde bize gayreti örnek göstermektedir. Diğer taraftan üçüncü ayete uyabilmek; din gününde ak yüzle hesap vermek için yine disiplinli, çevresine iyilik ve yardım

getiren sonsuz bir gayrete ihtiyaç vardır. Hamd'in sırlarında yücelmek için zaten âlemleri tanımak açısından sonu gelmez bir bilimsel çabaya ihtiyaç vardır. Yine İslamiyet'in genel tanımı içerisinde, günlük gayretin, Allah'ın verdiği takdir hükmü içinde bitmez bir çaba ile yürütülmesi gerekmektedir. Dördüncü ayet de zaten önce kulluk edilmesini, sonra yardım istenmesini emretmektedir ki; gayret açısından bîr kula yakışır çaba gösterilecek, çaresizlik doğduğunda istiane istenecektir. Bu formül hiçbir anı boşa harcamaya imkan bırakmamaktadır. Zaten günde kırk kez okunan Fâtiha'da, birbirinden farklı haz alma sırrı, yeni gayret ve çabalardan doğacaktır. Nitekim Efendimiz savaşın en çetin anlarında bile duraklamalara ara meydan vermez ve böylece gayretin kesiksiz bir enerji çarkı gibi dönmesini isterdi.

Fâtiha'nın getirdiği gayret kavramında en hassas nokta, onun nefis çıkarları fırtınasından (ihtiras) farkıdır. Çünkü Fâtiha, gayreti, kulluk cabası ve hamd için zorunlu niyaz kabul etmektedir. Nitekim gayretin sapmasını ve ihtirasla birleşmesini engellemek için hemen beşinci âyette sırat-ı müstakim emri verilmiştir. Bir müslüman bilmelidir ki, gayret, gerek ilimde, gerekse mücadelede halisane yapılan bir görev şeklinde yürüdüğü zaman ibadet sayılmıştır. Nitekim, günlük yaşantı çalışmaları içinde, has bir gayret var ise; Allah hayatımızın her saniyesini ibadet saymaktadır. Fâtiha sırrı ile, bir müslüman, hayatının bütün boyutlarında daima ibadet içindedir. Çünkü gerçek kulluk budur. Gayretin yanlış çabalara dönmesi yedinci âyetle kesinlikle önlenmektedir,

Yine bir müslüman, enfüs sırrı içinde bilmektedir ki: Allah kendisine, kendisinden daha yakındır. Bu bilinç içerisinde gösterilen tüm güzel gayretlerin ibadet olduğu aşıkardır. Bir kul. Rahmân ve Rahîm tecellilerinin hikmetinde; tüm davranışlarının, otomatik kompüterlerle keşfedildiğini bilmektedir, Gayrette en ufak ihmal, çabada güçsüzlük onun Allah'la olan iletişimini kesmektedir. Çünkü, bir anlamda ibadet, Cenab-ı Hakk'ı hissederek yücelmedir, Hamd onun en derinleşmiş kavramıdır. İslam'ın gayret konusundaki akıl almaz, hatta sınırsız çaba zorunluluğunu, böylesine tesbit ettikten sonra, İslam'ı meskenet sananların Dallîn olduklarını düşünmekten başka çare yoktur,

İslam'da, gayret örneği aramak gerekirse; bir yerde esir kalmış bir milletin ezikliğini örnek göstermek yerine, İstanbul'un zabtını ve İstiklâl Savaşı'nı örnek göstermeliyiz.

Fâtiha ve Ân Güzelliği

Güzelliğin, özel bir andakî dayanılmaz görünümüne, **an güzelliği** denir.

Evrendeki bütün güzelliklerin ihtişamı bir tecellî sırrıdır. Yani Allah güzelliği sonsuz boyutlara yansımış, bin bir renk ve mekanda harikalar yaratmıştır. Ancak, o mekanlarda, bir an, bir noktadan öyle bir güzellik yansır ki; gönül onun seyrinden tarifi imkansız bir ateşe düşer. Bu hal an güzelliğidir. Manevî sevgiyi başlatan bu tarifi imkansız ışık, güzelliğin, sanki mekanın iç noktalarından enfüse yansımaya sırrıdır. Gerçekte bu an, Fahr-i Kâinat Efendimizin âyinesine Allah güzelliğinin özellikle yansıdığı andır. Bu güzelliğin ışık dekorunda; baygın bir siyah nur vardır.

O, bozan bîr güzelin gözlerinde, bazan bir velînin çehresinde mekansız olarak yansır. Aşkın ve birçok gönül hikmetlerinin en derininde işte bu an güzelliğinin sırrı yatmaktadır.

Tanrı dilerse, onu zaman ötesi bir anda gösterir; mâna aşkı doğar. Fâtiha an güzelliğini iki tarzda açmaktadır: Biri Fâtiha'nın temel gizlilik hikmetinde taşıdığı an güzelliğinin gizli sırrıdır. Nitekim bu yüzden hem **seb'an minelmesanî** hikmeti bize öğretilmiş, hem de Fâtiha'nın canlı olduğu, dirilere şifa, ölümlere hayat verdiği bildirilmiştir. Fâtiha'nın bu esrarengiz sırrı onun Fahr-i Kâinata oları intibakından doğmaktadır. Fâtiha, gönülden, perde perde Efendimize yaklaşmakta ve sonunda gönül ekranında siyah bir nur zemini üzerinde Fahr-i Kâinat Efendimiz seyredilmektedir.

Fâtiha'nın, an güzelliğini ikinci anlatım tarzı ise kendisinin şifre hüviyetidir. An güzelliğini nokta nokta matematik bir disiplin içinde sonsuz mekanlara yaymaktadır. Şimdi, âyetlere bakarsak; **«evrenlere bakınız, onun sonsuz mekan tablosunda Allah güzelliğini seyredin ve sonra yenilerini öğrenmek için, o sırta daha çok yoklasın, tekrar hamd edin»** diye emretmektedir. Âlemlerde seyrettiğimiz ihtişamın temeli nedir? Bir ilim zevki içinde ahenkler ve onu süsleyen güzellikler. Kul, bunu hayran olarak seyretmişse, Rabbiya gönülden soracaktır: «Nedir bu hikmetin sırrı?» Allah ikinci ayette demektedir ki «Ben Rahmân ve Rahîmim, yani kendi güzelliğime aşık oldum, bilmek ve bilinmek istedim. Rahmân sıfatımdan bütün evrenlere ve boyutlara muhabbetler, cazibeler ve rakslar verdim. Rahîm sıfatımdan ise bütün bu güzelliklerin özünde kalb-i Muhammedi'nin sırrını yarattım ve evrene yansıdığım zaman âyineyi Muhammedi'de kendimi seyrettim.» İşte O'nun tahammülü imkansız an güzelliğidir.

Evrenin çokluk yapısından doğan, aldatıcı ve oyalayıcı tüm engelleri aşarak. evrenin gerçek güzelliğini, insanların gönlünde seyretmek insan sevgisinin temelini teşkil eder. Aslında, güzellikleri seyrederken, perdenin arkasında bilinmesi, görünmesi mümkün olmayan gerçeği; Allah güzelliğini sezebilmenin imkanı, an güzelliğinin şekil ötesindeki sırrıdır.

An güzelliği fotoğrafa geçmeyen bir güzelliştir. Çizgilerin, fizik, geometrik dizilerin onu izahı mümkün değildir. Zaten, dördüncü âyetteki: *«Yalnız sana kulluk ederiz»* yalvarışında, bu an güzelliğini âyineyi Muhammedi'den seyretme sırrı vardır.

An güzelliği yorum değil, gerçektir. Fâtiha bir manevi iksir gibi, okuna okuna bu güzelliği tattırır. Zaten bu güzelliği ve sevgiyi tadamayan ya **Dallîndir** ya da **Mağdubîndir**.

An güzelliği tanımlanırken; dikkat ederseniz, onun üzerinde, farklı gibi görülen iki izah yaptık. Hem nür-u Muhammedi'den, hem güzelliğin Efendimiz gönlündeki sırrından bahsettik. Aslında, bunlar farklı şeyler değildir. Fakat, tasavvuf açısından çok tatlı bir macerası vardır. Bu yüzden, an güzelliğini, aşkın çeşitli katlarında Fâtiha anahtarı ile izleyeceğiz...

Sevgilerin, aşkın türlü yansımalarını, farklı fazlarını ancak Fâtiha ile açabiliriz. Ne idraksizin şifre, ne nefsin küfre mecali kalmaz. Allah kendi güzelliğini Efendimizin gönlünde seyretmiş, Efendimiz kulluğu ve yokluğu (fena) ile övünmüştür. Gerçek bu kadar nettir. Bu fazları karıştırmak; hayatında sevgiyi bilmeyen nasipsiz ve kaba adamın konuyu el atmasından doğmaktadır.

Allah güzelliğinin bir çeryan gibi an güzelliği sırrında yansıdığı an, bu akıma kim düşerse düşsün kendini aşk makamında bulur.

Eğer Allah, kendi güzelliğini kalb-i Muhammedi'de seyredirken; bir kul bu mekandan çıkan aşk ışıklarına rastlarsa mâşuk makamına düşmüş olur. Her ikisi de; ilahi güzelliğin seyr coşkusudur. Ve kul daima kuldur; aşık da mâşuk da gönüldeki sırdır. Böylesine zor bir konunun Fâtiha'nın inceliği içinde en açık bir biçimde verilmesi şöyledir:

Fâtiha'da, yedi âyetin yedisi de Allah kelâmı , olduğu halde; ilk bölümlerde açıkladığım şekilde, ilk üç âyet aşk makamından, ondan sonraki üç âyet maşuk makamından yansımıştır. Son âyet yine emr-i ilahînin ilk makamından verilmiştir. İşte bu incelikleri bilen; dört, beş ve altıncı âyetler «kul niyazıdır» derse küfür olur. Allah güzelliğinin gönül ekranından, mâşuk mekânında dile gelmiş elması ve tek mâlikin kendisi olduğu sırrı bu incelik içinde bildirilmiştir.

Allah bizim gönlümüzden bize kulluğu tarif ederek söylemektedir; «*Yalnız sana kulluk eder, yalnız senden istiane dileriz*» dedirtmektedir.

Âyetin bu tarzda doğuş hikmeti, Efendimizin, eleste bulunduğu mâşuk makamıdır. Tekrar hatırlatmak istiyorum; Elest meclisinde Allah, varlıkların her zerresinden seslenince; bütün varlıklar paniğe kapıldı. Kendi iç ve özlerinde olanın da Allah olduğu gerçeğini yorumlama imkanı bulamadılar. Yalnız Efendimiz, bunun bir tecelli sırrı olduğunu sezerek mâşuk fazından Allah'a hitap etti, «*Evet Rabbimizsin*» dedi.

İşte aşk makamı ilk üç âyette tamamlanıyor: Cenab-ı Hakk'ın kendi güzelliğini, bütün ayrıntılarında ilan etmesi ve de sonsuz hamd emretmesi bu sırrı işaretler. Zaten, kendi güzelliğine muhatap olabilen, Efendimizin gönlü olduğu için; aşk ceryanını da Muhammed kelimesinin san'atı olan Hamd'la başlatıyor. Üçüncü âyet, aşk fazından seslenişi kapatırken «*Ben her şeyin mutlak mâlikiyim*» emriyle dördüncü âyet sırrında şaşırılmamızı bildiriyor.

Çeşitli fazlarda ilâhî tecellinin yansıması, onun aşk ve güzelliği açısından değişmez gerçeğin kendisine ait olduğu keyfiyetidir.

Allah, hamd niyazında, yalnız inançla iktifa etmeyi yeterli görmemiş, kendisini hissetmemizi, duymamızı, ceryanını gönlümüze bağlamamızı istemiştir. «**Sonsuz mekânlarda, benim sevda ceryanımla, âlemlere yansıdığım zaman (Âlem-i Kübra Sırrı) sakın kendinizi aramayın. O anda, siz benim esrarımı anlayan tek varlık Muhammedim gibi, O'nun İyyâke na'büdü ve iyyâke nestain çizgisinde olacaksınız.**»

Allah böylece kendi sevdasının sonsuz cazibesine kaptırdığı kulunu Efendimiz san'atı içerisinde görmek istemektedir. Çünkü böyle bir anda tüm varlıklar panik halindedir. Atomlar, galaksiler yine Kur'an'ın emriyle bu cazibeye dayanamayarak dağılırlar. Mekanlar ve mekan ötesi varlıklar, varlıklarını ayakta tutamaz, kül zerresi gibi solarlar. Yalnız Efendimiz, «Yalnız sana kulluk ederiz» sırrı içerisinde mâşukluk makamına geçiverir.

Fâtiha ve Mâşuk Sırrı

Efendimizin gönlündeki ilâhî aşka, mâşuk sırrı denir. Mâşuk sırrı Hamd'in ufku, dayanılmaz bir özlemle Allah'ı niyazdır. Hazreti Mevlâna, mâşuk sırrının ayrıntılarını tasavvufa getirdiği için, onun bu konuda verdiği güzel örneği arz etmek istiyorum: Hazreti Mevlâna, bülbülün yakıcı nağme ve bestesini aşk sırrına; gülün sessiz ve nazlı açışını ve o açıştaki sessiz senfoniye mâşuk sırrına benzetmektedir.

«İyyâke na'büdü ve iyyâke nestain» âyetinin, bir mâşuk gönlünde tanımı şöyledir: **Yarabbi! Senin sonsuz güzelliğini seyrettim, gördüm, hamd ve senalar olsun, ne var ki sana karşı yanık gönlümün şifası ve duası yalnız sensin ve beni bu hamd niyazıyla sonsuz güzelliğinin ikliminde sırât-ı müstakîme hidayet eyle.** Burada önemli sebep, mâşukluk makamında daima bir hasretin olmasıdır. Çünkü, sırât-ı müstakîm, Allah güzelliğinin, aşık ve mâşuklara ikram edildiği mekansız Cemâl iklimidir.

Mâşukluk sırrı içinde Fâtiha hikmetinin yine çok esrarlı bir yönü ortaya çıkmaktadır: Bir kul, ilk defa kulluk idrakine gelip de yürekten «İyyâke na'büdü ve iyyâke nestain» dediği zaman, iş bitti sanmaktadır. Ne var ki, Fâtiha sırrı içinde, aşklar ve binbir güzellikler doğdukça kulluğu ikmal etmekle başladığını ve ancak bitmediğini görmektedir. Çünkü, kul, hamd sırrı içinde mâşukluk makamında yüceldikçe daha zor kulluk biçimleri öğrenmektedir. Daha doğrusu, kulluğun Allah sanatına layık bir incelikte değişik fazlarını seyretmektedir.

Böylece, hem altıncı âyette, hem de yedinci âyette bulunma şartları da değişmektedir. Eğer, kendisi, devamlı bir terakki, içinde yücelmezse; daha önce sırât-ı müstakîm'de sandığı halin, dallın olduğunu fark edecektir. Fâtiha, gönül özlemi içinde okunduğunda Levh-i Mahfuz sırrları dahil, tümü gönlünde açılır. Madde ve mânanın yazgı şifreleri aşikâr olur. Ama mühim olan, bunların hiçbirisi değil. Efendimizin mâna ekranından seyredilmesidir. En ufak bir hatada hasret başlar. Belki yıllarca sürer bu hasret. Onun için, aşk makamında olsun, mâşuk makamında olsun; hedefi şaşırmasın. Fâtiha talimatı içinde kulluk sanatını iyi icra etmek gerekir. Âlemlerin enfüsleri, bu enfüslerin mâna âlemine, ulaşan özdeki kavramları, hep bu ilâhî aşk bestesinin rumuzlarıdır.

Aşk makamında, gönüllerde an güzelliğinin aranması vardır. Mâşukluk sırrında, Allah güzelliğinin hasretle beklenişi vardır. Allah'ın ilâhî bestesi; bu birbirini kovalayan hasretlerin, kavuşmaların ve sevdaların Allah sanatının ihtişamı içinde şurup gidiş öyküsüdür. Âlemler

bunun için vardır. Rahmân ve Rahîm esmalarının, enfüsteki kavramları, bu ilâhî bestenin şifreleridir. Bunun için Fâtiha, alemlerdeki sevdâyı tanıtırken, onun çeşitli fazlarını renk renk bir beste gibi Rahmân ve Rahîm tecellilerinde şifrelemektedir. Hatırlarsanız «*Seb'an minelmesâni*»de mesânî'nin bir karşılığı da iki güzellikten teşekkül eden beste demektir. Çift katlanan nağmeleri ifade eden bir aşk bestesi; aşk ve mâşukluk makamlarının iç içe dizilerinden doğan nağmeler.

İşte Fâtiha'nın ilâhi aşkı seslendiren müziği. Onu duyamamak gerçekten nasipsizliktir. Ve onu duyamayanlar ölü, duyanlar diridir. Fâtiha'nın ölüyü diriltmesi, hatta, yaşıyorum sanan dirilerin ölü kalplerini canlandırması, onun bu manevi beste hikmetinden gelir.

O okununca ölü gönüllerde bir sûr üflenir ve mâşukluk sırrı içinde sessiz bir bestenin kadife teninden bir gül açır.

Fâtiha ve Firkat

Sevgi, yüzeyden derine, çokluktan tekliğe doğru güçlenme hızım firkatten alır. Firkat bir hasret halidir. Vuslata, yani kavuşmaya özlemde doğan ve kaldığı yürekte gittikçe artan biçimde hasret duygusu uyandıran bir güçtür.

Ayrılık firkatten daha farklıdır. İlâhî sevdanın, niyaz talebidir. Ancak sevginin gücü oranında ayrılık ve firkat iç içe gönlü süsleyen yüce duygulardır. Firkat, daha çok mâşuk sırrında hakimdir. Firkatin özlemle birlikte gönüldeki güçlü çekici alanı, insanı kesretten alarak tekliğin sonsuz mekanlarına götürür.

Ayrılık ve firkatin yüreğinize düşmesi halinde; kesinlikle paniğe kapılmayın. Çünkü vuslat, yani kavuşma onun otomatik sonudur.

Fâtiha, firkati, kulun dünyanın çokluk aleminde kalışı biçiminde yorumlamaktadır. Bu nedenle de imanı ile birlikte hamdini tamamlamasını emretmektedir. Daha sonra kulluğun niyazı doğacaktır ki, firkat bu noktada aniden şiddetlenir ve sonra yine aynı hızla vuslata, yani sırât-ı müstakîm'e ulaşır. Fâtiha'nın altıncı âyeti tekliğe ulaşmanın, Allah'ın bir lütfü olduğunu, bu lütfün derin hamd mertebelerinden elde edileceğini açıklamıştır. Asıl yanması gerekenin sevdalılar olmadığını, hüsranda kalan (dâllîn ve mağdubîn) olduğunu yedinci âyet anlatmaktadır.'

Firkatin, özlem hızının ancak hamd'le güçlenip vahdete ulaşacağına değinmiştik. Ancak unutmamak gerekir ki; Allah'ın, Vahdâniyet, Samadâniyet ve Ahadiyyet sıraları başkadır. Sevgi özleminden O'nun güzelliğine kavuşmak başkadır. Yine elektrondan çeşitli gezegenlere, mekan ve zamana kadar birçok varlıklar böyle bir firkatin ceryanı ile ayakta durmaktadırlar. Bir kavuşma zevki içinde, merkezlerinin etrafında sonsuza dek raks eder dururlar. Allah'ın, Rabbî'l-Âlemin sıfatı tüm eşyayı, varlıkları ve elbette insanı eğiterek, Rahmân sırrından doğan bu sevgi ateşini kalb-i Muhammedi'de, Rahîm sırrıyla teklice kavuşturur. Onun için, Fâtiha gönül ateşinin çift hikmetini özellikle vurgulamış; Rahmân ve Rahîm sırrı ile Allah cazibesine ahenk

sağlanacağını; mâşukluk makamında ekranda, an güzelliği içinde Efendimizi görme hasreti duyulacağını bildirmiştir.

Her hasrette kalan, firkatte olan yaşlı gözlerle namaza koşar. Hamd niyazının ardından, üçüncü âyete teslim olup ve sonra Efendimizi görene dek her rekâta dördüncü âyetin sırrını arar. Bu yüzden gönlü kavruk, boynu bükük ve gözü yaşlıdır. Maddenin maverasındaki bu seçkin kimselere tasavvufta **Nazlılar** denir. Onların duaları yasalar gibi geçerlidir. Gönüllerinin yanık kokusu sonsuz boyutlarda duyulur. Ezel namazını tadan sır âlemidir onlar.

Fâtiha'da Vuslat

Çokluktan teklîğe, âfaktan enfüse akarak yok olmaya ve sonsuz güzelliği bulmaya **vuslat** diyoruz. Adresler, kimlikler hep çokluk aleminin simgeleridir. Bir insan Fâtiha'nın **mesânî sırrı** içinde bir kez teklîğe aktı mı; bütün şekiller, yalancı gölgeler gibi kaybolur gider. Ve Allah'a giden tek yol; sırât-ı müstakîm'in sonsuz güzelliği kalır.

Hamd sırrı, ilâhî güzelliğin, onun yansıma mekanı olan Nur-u Muhammedi'nin an güzelliğinde bir kez parladı mı, boyutlar ve mekanlar Fâtiha'nın mesânî kıvrımlarında dökülür, solar, erir, biter...

Bu buluş sırrından önce, tüm mekanlar Rabbi'l-Âlemin hikmeti içinde açılır. Allah'ın büyük evren şaheseri seyredilir. Sonra mekanlardaki Rahmân sırrından bir cazibe kaplar tüm varlığımızı. İşte bu, aşk tecellîsinin hamd sahibi kuldaki esrarıdır. Daha sonra Rahîm hikmeti daha serin fakat daha yakıcı ve çekici bir güçle gönülleri sarar. Üçüncü âyet sırrında Elest açılır. Sanki buradan bir mâna geçidinden geçer gibi Efendimizin Elest bayramına varılır. Orada duyulan söz "*îyyâke na'büdü ve îyyâke nestaîn*" dir. Orada adresler, kişiler bitmiş, Efendimizin Allah caddesinde kıldırıldığı namazdaki vuslat doğmuştur. Bu, mekansız bir Fâtiha sırrıdır. Ledün'den gelen, gönül kapısından mâna rüzgarı estiren, çokluklarda başlayıp enfüste biten Allah güzelliğinin seyridir.

Allah, kendi bestesinî. hamd sırrı ile yine gönüllerde dinler. Hamd dudaklarda başlar, fakat Ledün sırrı onu gönülde zikre çevirir.

Allah kendi hamd'ini Elest sırrı içinde ilâhî şaheseri Efendimiz gönlünde seyretmektedir. İşte kul bu gönülde yok olabilmiş ise sevda zevkinden Allah güzelliğinin tadacaktır.

Buradaki mesânî sırrı, bir başka harika ihtişamı açmaktadır. Yani insan, ikiz bir ip gibi kıvrılıp katlanarak bir yandan hamd'in kulluk zevki, bir yandan Fahr-i Kâinat sevgisi ile gönülden gönüle yol bulacak ve Efendimiz lisanından dördüncü âyeti dinleyerek vuslata varacaktır.

Allah dilerse yeniden kesrete döndürecek ve altıncı âyet sırrı başlayacaktır. Beşinci âyetin vuslata götüren hidayet sırrı ile vuslattan sonraki in'am hikmeti farklı sırlardır, özellikle kesrete dönüp nimet verilen kullardan olmak ayrı bir özelliktir.

Teklikte, vuslat sırrından sonra çokluğa dönüş Allah'ın ayrı bir in'am takdiridir. Bu ihsân içinde kulluk adresine döndüğünde zikrini tekrarlaması, yahut başka bir perdede âşık ya da mâşuk fazında görev yapması gerekebilir.

Genellikle vuslat, teklik sinin içinde adresini kaybetmek olacağına göre; yeni adres yeniden varoluş gibi çok nazik bir özellik taşır. Çünkü Allah Süre-i Rahmân'da «*Veyebka vechu Rabbike zülcelâli vel ikram*» emri ile sonsuz varoluşun yalnız Allah güzelliğine has olduğunu, O'nun dışında her şeyin yokluğa mahkum ve mecbur olduğunu emretmiştir.

Vuslatta bu sır, tekrar in'am sırrıyla kesrete yansıdığına çoğu kez özel görevler başlar. Manevi, bir eğiticilik, bu görevlerin bir tarzıdır. Ancak unutmamak gerekir ki, bu değişimden geçen insanın mutlaka fark edilmesi gerekmez. Garip bir şekilde köşesinde kalabilir, ya da sessiz bir dervişin kimliğine bürünebilir.

Bazen vuslat halindeyken, özellikle büyük tasavvuf eğiticileri, o sonsuz vahdet içinden gönüllerine kayıtlar yaparlar ve bu kayıtlar sonradan talebelerine aktarılır. Mesela Kaside-î Hamdiye ve Gavsîye (Hazreti Geylânî) bu tarz kasidelerdendir.

Aşk ve gönül bahsi açılınca iyi niyetli olanda hata, kötü niyette olanda eleştirilere geçit veren iki önemli bölüm iyice anlaşılmalıdır. Bunlardan bir tanesi Allah'ın Samed sırrı, diğeri Allah'ın genelde bilinmezliğini temsil eden Ahadiyyet sırrı...

Eğer bu iki hikmet iyice bilinirse, aşk ve sevda içinde gezilirken de, bunlar okunup dinlenirken de yanlış yorumlara gitmek mümkün değildir.

Şimdi Fâtiha yorumları içerisinde bu iki konunun yorumunu yapıyoruz.

Fâtiha ve Samed Sırrı

Fâtiha'nın sonsuz sevgi ve iletişim hikmeti ihsanı Allah'ın sonsuz güzelliği içerisinde bütünleştirmektedir. Bu yüzden Sûre-i İhlas, Fâtiha'dah sonra sık okunarak Allah'ın Ahadiyyet sırrı tekrar tekrar vurgulanmaktadır. Daha önce de çeşitli vesilelerle değindiğim gibi kul daima kuldur.

Allah Fâtiha'nın bu sonsuz güzelliği içerisinde, kendi Samed sırrı ile Ahadiyyet sırrını en gizli bir şekilde açıklamıştır.

Samed sırrı, tüm varlıkların, hem yapısal dengelerini korumak, hem de hayatlarını sürdürmeleri için, Allah'a olan sonsuz ihtiyaç şeklindeki zorunluluklarını ifade etmektedir.

Atomdan bir örnek olmak gerekirse: Atom çekirdeğindeki kuvantlar, dengelerini koruyabilmek için saniyenin her milyar kere milyar kalında ilâhî kudretin ihyasına muhtaçtırlar.

Elektronlar bir çekirdeğin etrafında dönerken, her saniyede yüz bin defa yeniden Samed sırrına muhtaçtırlar. Zira elektronlar atom çevreleri etrafındaki dönüşlerin! yüz binde bir saniyede tamamlar. Ve bu dönüşü sırasında elips bir yörüngede yürüdüğünden, her yüz binde bir saniye

içerisinde oyu bir enerji ihtiyacı içindedir. Anlaşılacağı gibi, elipsin uzak yerlerinde daha yavaş, kısa kutruna daha hızlı yürüyebilmek için belli bir kompüter yönetimi ile yine Samed sırrına bağlıdır. Yine elektronlara devam ediyoruz: Elektron bu raksı sırasında dört ayrı spîn yaparak çekirdek merkezinden uzaklığını dengelemektedir. Bu noktadan da Allah'ın ayrıca Samed sırrına muhtaçtır.

Peki, ya İnsan! Evvela bedenindeki sonsuz atom ve elektronları deminki söylediğim şartlar içinde Samed sırrı ihtiyacındadır. Sonra, bu atomların molekül birliğini yürütmeleri, bu molekül birliğinin de meydana gelen otuz milyon hücrede temsili açısından yine Samed sırrına muhtaçtır. Her hücrede İki bin İki yüz civarında biyo-kimya laboratuvarı kesinlikle tesbit edilmiştir. Bu laboratuvarlar her işlemleri sırasında milyarlarca kez Samed sırrına muhtaçtır.

Ve bu hücrelerden doğan dokular, organlar ve tüm sistemimiz akıl almaz bir şekilde Allah'ın Samed sıfatına muhtaçtır. Süre-i İhlas'ın İkinci âyeti Samed sim olarak öğretilmektedir.

Boyutlar, galaksiler, zaman ve tüm sonsuz âlemler sayısız bir biçimde Allah'a muhtaçtır.

Acaba bu ihtiyaçları Samed sırrı içinde nasıl fark edebiliriz? Fâtiha, bu müthiş soruyu, Rabbi'l-Âlemin'in Rahmân, Rahîm, Mâlik, Müstean sıfatlarının dizisi içinde cevaplamaktadır. Rahman sıfatının muhabbetten doğmuş cazibe, elektro-manyetik kuvvet ile interaksiyon kuvvetlerinin varlığı; birinci derecede, Samed sırrının eşyanın özünde varlığını göstermektedir. Daha sonra Cenab-ı Hak, Rab sıfatı ile sonsuz yasalar vererek bu hikmeti daha da perçinlemiştir. Yani. gerek atomda, gerek hücrede Rab sıfatı Allah'ın Samed sırrının bir tecellisi olarak öyle fizik kanunlarla doğmuştur ki, varlıklar yürüyebilmektedir. Samed sırrı, işte Rab, Rahmân, Rahîm, Malik ve Müstean hikmetleri içinde bütün madde ve madde ötesi varlıklarda nabız gibi atmaktadır. İşte Allah tüm varlıklara böylesine özünden hakim olduğunu bize Fâtiha'sı ile hatırlatarak kendisine Hamd'ın kaçınılmaz olduğunu; yani kulluğumuzu istemektedir,

Allah, evrendekî bu Samed sırrım da bütün varlıkların özünde seyredip hamd etmemizi emrediyor. «**Ben her şeyin özünde kaçınılmaz kudretin sahibiyim, bana hamd edin hem sonsuz güzelliğine hayran olarak kulluk sırrına erin. O zaman, işte sizi, Samed sırrı içinde tüm varlıkların özünde nabız gibi ahengini hissedeceğiniz sırât-ı müstakîm'de ihya ederim**» buyuruyor.

Mânada, sırât-ı müstakîm öyle bir koordinatlar sistemidir ki, orada hem sonsuz küçüklerin (elektron ve çekirdek), hem sonsuz büyüklerin manyetik alanlarının ilâhî esrarı dolaşır.

Samed sırrının sonsuzluğunda en yüce hamd'e geçilip, burdan evren seyredilirken; yine mesânî sırrı içinde bir başka hamd doğar. Dâllin ve Mağdubîn'de kalmadığı için yeniden hamd eder. Ftiha Samed sırrının bu sonsuz güzelliğini, Allah'ın Rabbi'l-Âlemin sırrı içinde yansıtır.

işte niçin kul kuldur dedik. Çünkü Samed sırrında kulun ne etkisi vardır? Ama Allah, lütfen, sevdiği kulu almış, evrenin sonsuzluğunda kendi hikmetini seyrettirmiştir.

Fâtiha ve Ahadiyyet

Allah'ın bilinmek sevgisi vahdetten kesrete yansıyıp tüm âlemleri yarattı. Vahdetten kesrete, enfüsten âfaka geçişler ilâhî san'atın tecellîleridir. Allah tüm bu sıfatlardan, hatta vahdet ve enfüsten de münezzehtir.

Allah'ın, bu bilinmez, her zandan ötedeki sırrına **Ahadiyyet** denir.

Yücelmeler, mekanların tümündeki mâna ilgileri, hatta Vahdaniyet yansımalarına erişen insan, yine de kayıtsız şartsız kuldur.

İslamiyet'in öğrettiği bu Ahadiyyet kavramı tüm inanç kargaşalıklarını düzelterip gerçeğe götürecek açıklıktadır (Süre-i İhlâs yorumumuza bakınız). Hıristiyanlığın üçlemesi, vahdet-i vücud kavramlarından nem kapan, dar görüşlü kalıpçılar; Ahadiyyet kavramı karşısında ateşteki kar gibi erimeye ve susmaya mahkumdurlar. Maddesel varlıklar olsun, madde ötesi varlıklar olsun, tümü Allah sıfatlarının çeşitli yansımalarından doğmaktadır. Allah kendi sıfatlarının da ötesindedir. Çünkü Ahad'dır. Allah Fâtiha'nın birinci Giyotinde "*Ben âlemlerin Rabbi olan Allahım*" emrini perçinliyor. Burada «*Âlemlerin Rabbim*» emri ile yetinmesi mümkündü. Nitekim, bütün yaratılışlar, bu «*âlemlerin Rabbi*» sırrından gelişmektedir. Ancak bu kavramın basında «*Ben Allahım*» diyor. Allah kelimesinin yorumunda anlattığımız gibi, bu kelime Ahadiyyet'in kelâma yansıyan tanımıdır. Ancak unutmamalıyız ki, Allah kendi Ahadiyyetinden, kendi bilinmezliğini emrettikten sonra, Rabbi'l-Âlemin hikmetinden doğan, sonsuz san'at çizgisini, bestesini ve ahenkleri bilerek O'na hamd etmemizi emretmektedir. Ahad sırrının kavranmazlığı sonsuz bir sınırdır. Biz de sonsuza dek hamd etmek zorundayız. Hamd, Allah'ın kendi Rab hikmetiyle bize öğrettiği kavramlar içinde yürür. Nitekim bu kavramları; Fâtiha'da sıra ile getirmiştir. «**Ben Rahmân, Rahîm sıfatlarımdan alemlere mecal verdim**» buyuruyor,

Ahadiyyet sırrının bilinmezliği onun benzersizliğinden gelmektedir. Nitekim, Eleste tüm varlıklar bu yüzden şaşırılmışlar, yalnız Efendimiz, Ahadiyyet sırrım sezdiği için «*Evet şüphesiz Rabbimizsin*» demiştir. Allah da Fâtihasında, dolayısıyla Kur'an'a başlarken bu Rab kelimesinin üzerinde dura dura Ahadiyyet'ten sonra önemli bir intikal olarak bize bildirmiştir. Onun için, Allah bütün âlemlerin gerçeğini perde perde kula açarken, daima onun alternatifinde «*İyyâke na'büdü ve iyyâke nestâin*» emrini beklemektedir.

Çünkü Allah, Eleste Efendimizin kulluğu ilan etmesiyle birlikte, Ahadiyyet sırrının hikmetini bize tanımlamış olmaktadır. Süre-i Necm'de «*Fekâne kaabe kavseyni ev edna*» emriyle Efendimizin Ahadiyyeti sezip gönlünü Allah güzelliğine açmasını tarif etmektedir.

Samed sırrı Ahadiyyet'in zorunlu bir gerçeğidir. Bu yüzden «*İyyâke na'büdü ve iyyâke nestain*» doğan kalblere; sırât-ı müstakim otomatikman Ahadiyyet hidayeti olarak verilir.

Ahadiyyet, çok özel bir bilinmez olmakla birlikte; Ahadiyyetin sıfatlara yansıyan yanları vardır. Bu hikmeti, Fâtiha'da geçen yedi esmada sezmek mümkündür. Nitekim : Rab, Rahmân, Rahîm, Malik, Müstean, Hâdi, Hamid sıfatları Fâtiha'nın yedi mesânî sırrı içinde bize Ahadiyyet'ten gezintiler getirmektedir.

Allah, Ahadiyyet sırrının Fâtiha'da gizli olduğunu yine Kur'an'la emretmiştir. Bunu, Ahadiyyet'in bilinmezliğini ve kavranmazlığını Fâtiha'da gizlemesinden ve Fâtiha'nın yalnız Efendimize verilmesinden anlıyoruz. Efendimizin Eleste bu hikmeti sezerek formülleştirdiği hamd niyazı; *"İyyâke na'büdü ve iyyâke nestaîn»* işte sırf Ahad hikmetinin zikri olan bir hamd'dır.

Ancak yine Fâtiha'nın güzelliğine bakınız ki, dördüncü âyetin ilk kısmı Ahad, ikinci bölümü Samed hikmetine yönelmiş bir niyazdır. Efendimiz bu sonsuz hikmeti sezdiği için Allah, kalb-i Muhammedî'ye güzelliğinin bütün esrarı ile tecellî etmiş ve kendi kendini sınırsız bir zevk ve bilgi içinde seyretmiştir.

Ve Allah, bütün bu gizlenmiş güzelliklerin sırrını bir ilâhî senfoninin sonsuzluğunda tekrar tekrar nağmeleştirmiş ve her gönüle yeniden düştüğünde yeni bir can vermiştir. Bu canlar üzerinde Efendimizden bir niyaz halk etmiştir.

Allah, böylesine yüce bir nağmeden, bir zerre aktarma imkanı lütfettiği için :

Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun, Güzelliğinin sonsuzluğunca hamd olsun, Ve bu risaleyi okuyan kardeşlerimin kalbinde :

«İyyâke na'büdü ve iyyâke nestaîn» sırrı doğsun.

Elest ve Fâtiha

Allah,

Bilinmek, kendi güzelliğini seyretmek diledi.

Zâtından zâtına tecelli etti.

Âlemleri ve kullarını yarattı.

.....

Renkler boyutların derinliklerinde henüz tohum halindeydi,

Nağmeler gizli besteler gibi ruhlarda saklı, Ve zaman nakışı kader fırçasından vurmamıştı ufuklara.

İlâhî gergefde mekan ince bir mimari tuzakta.

Ezeldi bu...

Billur gibi taze ve serin

Büyülü -esrarlı...

Tatlı iklimler dolu desen desen evrenlerde,
Pırl pırl gizli alemlerin mâna bahçelerinde,
Güzellikler iç içe birbirini kovalıyor
Ezeldi bu...

Ruhlar rakediyor âhenk âhenk,
Gönüller nûş ediyor renk renk,
Binbir pencere binbir ışık;
İç içe alemleri geziyor,
Ezeldi bu...

Tanrı kendi güzelliğini seyrediyordu,
İlâhî san'atının sonsuz penceresinden,
Yarattığı bestenin doyulmaz nağmelerinden,
Ezeldi bu...

Bir niyaz diledi bu şaheserinden,
Ve sonra birden,
Ezelin sinesinden,
Varlıkların her zerresinden,
Sonsuz boyutların binbir köşesinden,
Bir nağme doğdu yeniden,
Güzelliğin şiddetinden,
İdrakleri yok eden...

.....

Allah'ın mâna dudağından,
Hilkat sırrındaki adağından,
İlâhî bir beste sevda odağından :

Elestü birabbiküm?.. (Ben sizin Rabbiniz değil miyim?)

.....

Seslerin en güzeli,

Kulluğun ezeli,

Bir sevda gibi tüm âlemleri sardı,

Bütün idrakler eridi, sanki alevde bir kardı,

Doğmamış atomlarda, mekanlarda, bir raks ceryanı vardı.

.....

Ezelin saati yoktu,

Kalbi durmuş mest olmuş;

Hep öyle kalmak diledi.

Öyle oldu...

O an, ölmezliği buldu.

Eze! elestle doldu...

.....

Elestü birabbiküm?

Herkes benliğinin en derin köşesinde,

Ve erişilmez ufukların ötesinde,

Enfüs ve afaklarında ilâhî senfoninin sesinde,

Eridi, yok oldu kendi varlık kafesinde,

Fakat ilâhî emir yaşıyordu düşüncenin her nefesinde :

Ben sizin Rabbiniz değil miyim?

.....

Varlık yitirdi mecallerini kesrette,

Sanki her şey yokluğa kaçmak için hasrette,

Boyutlar durulmuş katlanmıştı perde perde...

Nefs, Âdem aynasında seyretti yokluğunu sonsuz mahreklerde,

Kül zerresi gibi soldu varlıklar,

Yalnız bir niyaz kaldı gönüllerde,

Ufuklarda bir mucize,

Her şey silindi bitti evrende,

Bir ilâhî nağme kaldı ezelde :

Elestü birabbiküm?

Tanrı bilinmek istedi ve yarattı:

Ezelin billur sinesinde her şey silindi, adeta kendini yokluğa attı...

.....

Sonra bir an,

Sanki Tanrı kalından,

O'nun yüce san'atından,

Bir mucize doğdu;

İlâhî bir ney sanki niyaz seli, Kalb-i Muhammedî'den, Allah'ın şaheserinden bir haz : «**Belâ**» Dedi Efendimiz,

Sarsıldı mekân,

Yüreklerde can.

Bir müjde var şimdi ezelde, onun solgun çehresinde bir bayram rakediyor, enfüsteki, âfaktaki her yerde,

Evet, şüphesiz Rabbimizsin dedi Efendimiz;

Sultanımız, Fahr-i Kâinatımız, Muhammedîmiz, Canımız, Kurtardı evreni, bizi;

Tükenmişlikten...

Silinmişlikten...

.....

Bir bayram vardı drlen boyutlarda yeniden,

Aıyordu br gonca gibi evren,

Efendimizin niyaz Őebneminden...

.....

Ve Allah

Efendimzin nyzından,

O'nun gizli dusından.

yle bir haz duydu k,

Yeniden can verd alemlere Rahman...

.....

Ve emretti: **Levlke Levlk, Lemm Halakt'l-Eflk** (Sen olmasaydn, sen olmasaydn lemleri yaratmazdm...)

Ve emretti: **nsanlar senin sırrndan,**

Ahsen-i takvim Őeenimden ihya ettim.

ıkt renkler, nameler yerinden,

Bir srr sardı ezeli derinden,

Kurtuldu mekn saklı tuzaından,

CŐ-u huruca geldi eflak.

Birlikte raksa başladı enfsle atak..

Bedene aday, o anda yalvard toprak...

.....

Sonra katld ruhlar Fahr-i lem yoluna :

Bel dediler,

ve Tanrı emretti:

Sadık kalarak ahdinize,

Ak yzle gelin mahşer.seferinize...

.....

Ezel yeniden aşka boyandı

Tüm bu harika sahnenin nakli bize Fâtiha'dandı...

.....

Elest bitmez,

Yaşar ezelin taze seherinde.

Sevgiler yitmez,

Ayrılıklar son bulur elestteki yerinde...

.....

Ve biz uzaklarda,

Yitik karanlık tuzaklarda,

Kör, sağır dolaşırken habersiz,

Fâtiha, günde kırk kez çeker eteğimizden, elsiz :

Ezelde bir bahar secdesine,

Elestin muhteşem sinesine...

.....

O namazın ezânı: **Hamd Allah'ın Rabbilâlemin**

Hatırlatır elestteki ânı,

Meleklerle dolar zemin,

Fâtiha bu yüzden Ledün'den gelir

Mânada buna **Fahr-i Âlem daveti** denir...

.....

Yine Fâtiha'dan'

Yeniden varoluş sırrımız : **Rahmân,**

Sonra **Rahîm** sırrı verilir,

Gönüller Efendimizin yoluna serilir...

.....

Eleste ettiğimiz yemin :

Mâliki yevmi'ddîn

İle arındı nefis,

Yol oldu ataklar ve zemin...

.....

Gönül ekranlarında şimdi,

Ayrılık hasretleri dindi,

Binbir ışık, sonsuz renk,

Parlar Efendimizi görene dek,

Ve mânada doyulmaz zevk :

İyyâke na'büdü ve İyyâke nestâin

Efendimizin nazlılar için niyazı,

Sonsuzlukta daim olan namazı...

.....

Bizi sırât-ı müstakîme hidayet eyle,

Eriştir bizi Allah asfaltından Eleste O ilâhî neyle...

.....

Elestin seyrânı,

Bitmeyen bayramı,

Nazlılar fazında,

Allah kendi güzelliğini seyrederek,

Efendimizin namazında...

.....

Ve âlemlerde bayram,
İksir dağılmış can pazarından,
Besteler inmiş atomlara Allah san'atından,
ve Fatıha'dan,
Sonsuz nimet dağılır Allah sofralarından,
Velîler doğmuş Muhammed nazarından,
Ayırma bizi kendilerine in'am olunan,
Nazlılar yolundan...

.....

Hikmetlerin en yücesi:

Daha bilmezken ismimizi,

Evrenin incisi,

Efendimiz kurtardı bizi...

.....

Ne dâllîn ne mağdubîn yolunda bırakma nefsîmizi,

Evham tuzağından kurtar hepimizi,

Ve amin! Yüzü suyu hürmetine; o aman ve emin,

Ve ma erselnâke illâ Rahmeten lil âlemin...

Fâtıha ve Efendimiz

Eleste bir mana yayıldı sonsuzluğa,

Hamd niyazı Efendimizin,

Bînbir güzellik işledi ufuklara

Ve ilâhî gergefte mekan

Sonsuz renkler verdi çokluklara...

.....

Enfüs ve âfak iç içe,
İlahi bir nakış işledi âlemlerin sinesine,
Mânanın kesretteki esrar çizgisine,
Allah san'atının **Kaabe Kavseyn** dizgisine,
Tanrıdan sonsuz bir aşk Efendimize Fâtiha'dan,
Hay sırrı açılan,
Topraktaki hilkatın mânası,
Goncaların açmak için duası,
Hep O'nun hamd niyazı...

.....

Ve gül, harika kokusunu yayarken kadife teninden,
Gözlerinde şebnem,
Gönül renginden,
Mâna âleminden,
Hep o hamdin niyâzı...

.....

Hamd, mecal verir düşüncelere,
Rabbi'l-âlemin sırrı yanar içimizdeki ben'de
Toprakta can.
Elmada lezzet,
Yündekî hayat,
Daha nice bilmece,
Sırlarını açar Muhammed şifresiyle...

Topraktaki mikrop : Bir an dinlenmez, sanki zevkle girmiştir ilâhî çileye,

Can vermek İçin binbir çiçeğe,
Ve elma : Rengi ile kalblerin,
Kokusuyla seherin,
Şifasıyla binbir hikmetin,
Gayıptan bir haberci: Efendimize niyâzdır.
Ve kuzu : Lokmasıyla katılmak için zikre
Nazlılar bedeninde,
Post olur ermek için secdeye,
Sayısında bereket, sevdasında teslimiyet, doyulmaz bir nazdır.
Ya güneş : Çekilirken başka diyara,
Binbir nakış bırakır semaya;
Ve dönerken dünya, sonsuz gruptan bir taç işler fezaya,
Bu da, güneşten Efendimize salâvat, zaman içinde bir ilâhî fazdır.
Ve yağmur : Hasretteki toprak,
Dua eden eller gibi yaprak,
Ve yağmur, Rahmet gelir Tanrı katından,
Bir esrar Fahr-i Kâinat sanatından;
Okşar gibi iniyor sanki melek kanadından
Bir tatlı, koku: Toprakta vuslat tadından,
Ve derin bir sevda yadından,
Ve seher: Taze canlı
Ezanda bûy-u Muhammedî'ye boyandı;
Bülbüldeki neş'e,
Güldeki işve,
Seherdeki bu mânadandı.

Ve âlemin sırrı Hamd-i Muhammedi'den, Fâtiha'dandı.

Fâtiha yaşıyor taze şenlerde,

Ezelden ebede

Bir canlı tende,

Rahmân,

Emri doğunca evrenin can noktalarından :

Rahîm,

İksiri yayılır Fahr-i Kâinat amânından.

Mâliki Yevmi'ddîn,

Dünyadaki varlığımızdan,

Bir sihirli tül gibi kesretle aramızdan,

Arınıp nefis evhamımızdan

Şimdi hazırız gerçek yanımızdan...

İyyâke na'büdü ve iyyâke nestâin

Bir geçiştir, Fahr-i Âleme gönül ekranımızdan,

Kalblerde mâna resmî. Elest sofralarından

İn'am, en büyük nimet Allahımızdan...

.....

İşte Fâtiha hiçlikten alıp bizi,

Seyrettirdi sonsuz yüzeylerde Efendimizî.

Allah'a giden yol; onun hidâyet izi.

Gönüldeki Sultânın,

Fâtiha enfüsüdür Kur'an'ın..

Ve okununca perde perde

Efendimiz tecellî eder gönüllerde,

Ezelden ebede,

İlâhî aşk bulunur bitmeyen şeenlerde

Ve Fâtiha hep canlıdır evrende,

Ondaki sır Efendimizden bir ilâhî beste,

.....

Elestin **belâ** zevkinden varlıklar can bulunca yeniden, '

Bir ahenk doğdu evrene her mahrekten,

Yarış başladı varlıklarda bitmeyen,

Hepsi de can buluyordu hizmetten,

Atomlar, galaksiler, rakediyordu bu gerçekten,

Ne câzibedeki hesap, ne felsefe fizikten...

.....

O, yirmi dört saat mi diledi günü?

Bir şevk geldi arza, ahenk kazandı dönerken.

Mevsimleri mi murad etti o güzel?

Eğiliverdî dünyamız.

Suda hayat mı diledi, cânımız?

Yasaları değışti suyun donarken,

Fâtiha, bilime bir anahtar elest'ten,

Moleküller ağ ördüler iyonosferden,

Ölüm ışınlarına perde perde.

Nazlılar için Rahîm bir hikmet ezelden,

Hilkat böyle seyredilir ilimde;

Bir kez yandı mı gönüllerde

Bir nûr yayılır mekanlardan zerre zerre.

Cana bir can dolar her nefeste,
İnsana ses verir atomlardakî ilâhî beste.
Siyah bir nûr yayılır sinelere,
Ve varılır sırr-ı Muhammedî çizgisine,
Ondadır artık boyutlar, onları kovalayan ışınlar ve cazibe,
Mekan, bir nokta kalır gönüldeki kafeste;
An güzelliği doğar Fâtiha'dan gözlerde,
Enfüse ulaştığımız yerde,
Mânadan bir nefesle,
Güzelin en güzeli yansır kalplerde,
Ruhun derinlerde en gizli yerindeki seste,
Bir niyaz, bir secde, bir hazzın duası; nazlı cehrelerde...

.....

Bir yıldız, bir gece, bir gölge,
Güzeldir Efendimiz severse
Allah, hep yeni bir güzel yaratır ona!
Yepyeni bir şeende hamdinden Fâtiha'nın,
Yeri yok hurda aklın, dehanın,
Bu özel sevdası, san'atıdır Allah'ın...

.....

Bize düşen, gerçeğine ermektir imanın,
Bir insan, zirvesinde de olsa isyanın,
Efendimizden yüce tanıyamaz, içindeyse iz'anın,
Fakat bu değil gaye olan,
Aslolan Efendimize gerçek iman;

İşte bu hidayettir Fâtiha'dan

Kalplere dolan,

İyyâke na'büdü ve iyyâke nestaîn

Diyebildi mi tastamam, '

Görebildi mi onu, duyabildi mi o zaman,

Yeni bir can gelir bize Fâtiha'dan,

Budur Efendimize gerçek iman...

Fâtiha ve Kur'an

Güneşin kalbi duracaktı zevkînden,

Atomlar ayrı bir beste çalıyordu şevkinden,

Boyutlar başka bir desen serdi mekan ahenginden...

.....

Allah'tan sevgilisine bir hitap geldi mâna âleminden,

Oku, âlâ olan Rabbinin ismi ile gaybın bahçelerinden

Allah anlatıyordu sırların! madde ve mânanın,

Enfüs ve âfakın.

Nasıl yaratıldığını insanın,

Işık ışık mâverasında mekanın.

Mîrac gibi perde perde gönle akan esrarın.

Gaybını açıyor kâinatın,

Ve sonra tek tek gizliyor semasında eflâkin;

Şifresinde Fâtiha'nın.

Yazgısı tüm enfüs ve âfakın;

Yaşayan canıdır kâinatın,

İşte sırrı budur Kur'an'ın,
İkiz kardeşidir gönlü engin insanın,
Ve kırk mâna içinde oku Fâtiha'yı,
Bir çevîr, versin binlerce manayı,
Fâtiha açar tüm ayetleri tek tek,
Mânadaki inciye bulana dek,
Ve sonra tüm Kur'an birleşerek,
Yaratır Fâtiha'yı yeniden mekanları geçerek
Fâtiha her ayette ayrı manada yaşar,
Ve her ayet de Fatiha'dan ayrı bir sır taşar..

.....

Fâtiha enfüsüdür Kur'an'ın,
İlâhî bir mucîzesi, bir san'at şaheseri Yezdan'ın.
Fâtiha bir sırdır enfüsten âfaka bir gül gibi açılan,
Bir hayattır; gönüllerde saçılan,
Esrarlı bir ekran çokluktan tekliğe kaçılan
Kur'an, ilâhî bestesi, Fâtiha o bestede imzasıdır Allah'ın.

Fâtiha ve İnsan

Allah murad etti ve insanı yarattı.

Onun sonsuz yüzeylerini gezmeleri için meleklerle izin verdi,

Ve sonra emretti: **Ona secde edin...**

.....

Neydi kevn'in en güzelinden,

Topraklara yayılan kesretin sonsuz yüzeyinden,

Neydi bu esrar evrende dolaşan,
Kimdi meleklerin secde ettiği insan?
Ve neden isyan etmişti şeytan?
Kimdi hayalinde binbir put yayılan?
Nedendi bu çılgın isyan?
Kimdi kâfir? Kimdi nefsindeki gölgeyi kendi sanan?
Ve bu insanlar arasından :
Kimdi Allah'a dönen?
Kimdi yaşarken ölen?
Kimeydi musallada kılınan namaz? '
Hangi âlemlerde saklıydı bu ilahî niyaz?
İkiz kardeş insanla Kur'an,
Gaybın bilinmez bu derin esrarı çözüdür Fâtiha'dan;
Ve insan yitirdiği rnâna hâfızasından.
Sanki çok uzaklarda kendine en yakın noktalarından,
Bulacak kendi sırrını Fâtihasından..

.....

Hamd Allah'ın emri, Ledün maverâsından,
Doğdu mu bir kez erişir kendi ruhuna insan,
Alemîn sırrı ile yanan,
Rabbini bulan,.
İnsana yeniden bir hay çağrısıdır **Rahmân**.
Seyredecek hikmeti Elestteki mâna aynasından,
Kesretin karanlık âfakına takılan,
Benlikte kalıp ölmüş sanılan,

Sînelerde Rahîm, bir nefestir Fâtiha'dan yakılan,

Ve insan günde kırk kez bu sırla yıkanan,

Gönül penceresinden evrenlere bakılan,

Musallada kible takılan...

.....

Tüklenen hâfızasından bedeninin Fâtiha'dan derin nefesi duyulur Elestin,

Yanan gönüllerde bayram rüzgarı ezelin,

Eser seher gibi serin...

Neden idrâkı aynı değil beşerin,

Üçüncü âyetle açılır bu sır çok derin,

Bizde bir şey var takılan,

Sahte gölgeler, var sanılan

Tüm varlıklar, saltanatlar hep yalan.

Ruh kanadından

Allah ceryanına bağlanan,

Yalnız insan.

Evrenin sonsuz yüzeyinde dağılan,

Sonra kesretteki gölgesine sığınan,

Kendi hayâlinden korkan;

Buldu gam, buldu isyan,

Sonsuz yüzeylerde çizgi,

Kaderde esrarengiz bir dizgi,

İnsanı her yanından,

En içteki zarından,

Kıskıvrak sardı inan,

Ondan emretti üçüncü âyeti, Rahmân :

Mâliki yevmi'ddîn

Ve bir âyette de emretmişti Yaradan :

Küllü men aleyha fân

İşte bu ayet Fâtiha'dan,

Bir iksir Kur'an'dan.

Uyanır nefis korkunç bîr kabus rüyadan,

Yeniden doğar gayba iman,

Ve o nazlı İnsan,

Dört, beşinci âyetlerde.

Namaz kılan, Efendimiz ardından

İşte budur meleklerle secde emri.

Musallada namaz kılınan,

Fâtiha'da bu namaz

Ezelden Ebede en esrarlı haz.

Efendimize varmak için aşıklardan bir niyâz

Kevnin en güzelinden,

Hamdın ezelinde

Efendimizden bir nâz. Allah'a doyulmaz bir haz..

Fâtiha ve Şifa

Gönül:

Elestin

O bitmez seherin

İksir-i Muhammedî'nin...

.....

Ve birden ardında kaldı ötelerin
Ayrı düştüler gönüller, yandı, yaralandı
Kavruldu çölünde hasretin.

Ruh:

Rabbının emr âleminden,
Akıverdi Ruh;
Buldu kendini beden kafesinde
Bir canlının nefesinde-

.....

Hasret kalmıştı kendine
Nefsin gölge tuzağında,
Canının uzağında,
Bir ayrılık ânında
Dayanılmaz bir özlem mekanın kucağında.

Nefs:

Nisyanın hırçın ağında,
Benliğin sahte varlığında,
Çılgın arzuların masal dağında,
Kendi ördüğü tuzağında
Kořtu durdu, bir acıdan kaçır gibi
Ya da ona koşar gibi
Acıyla çırpındı,
Ateřlendi gömleđi, hep nisyanda emeđi.

Beden:

Tüm bu acılarla beden,

Koşturdu durdu neden?

Yorulmuş hücrelerinden

Bir mecal topladı; acaba olur mu zikreden?

İnledi durdu bitmeyen dertlerinden.

.....

Ve insan bitmeyen acılardan bir iksir arar.

Rüyasında nûr yüzlü dededen bir şifa sorar.

Ve sonra Fâtiha'dan, bilmeden onu bir serin şifa sarar.

Hamd başladı mı derinden

Ruh hasret giderir rahmet denizinden

İnsan can bulur o solgun benzinden

Ve **Rahîm** sırrı sardı mı onu derinden,

Nefs kurtulur benlikten, sahte telaştan,

Bir başka hayat var her yaştan,

Sönüverdi şeytan nefis perdesinden..

Eskimiş hücreler dirildi birden mahşer hevesinden

Maliki yevmi'ddîn sırrından

Nefs de hayat buldu yeniden

Bu ilâhî verilişden.

Dört ve beşinci âyetler gelince yeniden,

Gönül elesti yaşar ezelinden..

Ne gam kaldı ne özlem,

Sultânı buldu derinden

Yol buldu insan, Allah'ın selamet caddesinden

Bir **İn'am-ı İlâhî** erişti

Dertleri, elemeleri, hasretleri yok etti

Tüm acılar, ayrı kalmaktadır mânadan,

Şifa; bir vuslat iksiridir Fâtiha'dan.

Ölenler ve Fâtiha

Allah'tandı ve O'na döndü emri gelince,

Ve nefis kendi hiçliğim ölüm kadehinde seyredince,

Biten nefeste, beden tükenince

Ömür ecel tasında eriyince :

.....

O adreste kalan kimmiş?

Saltanatlar, isimler sona ermiş..

Sevdikleri bir anda silinmiş..

Şimdi yalnız derin bir toprak kokusu,

Başka her şey bitmiş...

Ne açlık var, ne susuzluk,

Ne seheri ıssız gecelerin,

Ne hasret var, ne eser var hevesinden,

Gitmiş gönül ten kafesinden...

Bir teselli olabilse tükenen nefesinden

Ürkmezdi solgun kefeninden

Yılmadan belki uzun seferinden,

Mezarın karanlık çehresinden...

.....

Sonra, bir dost rastlar mekan âleminden

Habersiz dolaşır öleceğinden.

Ah bir tutup çekebilsem eteğinden,

Bir an verse bana geleceğinden,

Bir Fâtiha okusa sıcak nefesinden...

Bir dua adağından, Kur'an'ın odağından, Fâtiha'dan;

Hamd Allah'ın, Rabbi'l-Âlemin, işitince

Sanki ruh, yeniden doğdu bedeninde

Bir can vardı solgun kefeninde

Rahmân, Rahîm; serin bir nefes, ciğersiz soluyan

Yeni bir anın seherinden.

Mâliki yevmi'ddîn: Bir mucize müjdesidir özlenen mahşere,

Çürümüş gitmiş bedene,

Bir mutlu hasrettir, bahar sırrına erene,

Topraktaki tohumdan, bir neş'e sırrı ölüye;

İyyâke na'büdü ve iyyâke nestaîn gelince dile

Bir sûr üfrülür ölünün gönlüne,

İn'am olunan, müstakim yolda hidayet bulan sırra gelince!

Yaşıyormuş gibi, verilir can

Her ölü dirilir sanki, okunan her Fâtiha'dan...

Fâtiha ve Mâna

O (Allah)

Evvel ve Âhir'dir

ve Zahir (açık, yüzde) ve

Bâtın (gizli, derinde) dır

Değil çözmek, bu mâna bilmecesini,

İnsan idrak edemez Fâtiha'sız bir hecesini..

Yitirir akıl, bilgi ve tüm düşüncesini

Açalım gönül penceresini!

Fâtiha'dan bilgiye mecal gelsin, düşünmeye can, Çekil artık aradan

Nefsteki kuruntu ve evhamdaki zan..

Nasıl verilmiş bak Ledün'den

Hamd sırrı ile Enbiyâdan..

İçimizdeki can sesleniyor sanki: Elestteki sedâdan

Ve sonra, **Rahmân**

Hem ezelden ve hem yaşayanı her an

Ondan..

Ey nefis üçüncü ayette çözümlen, yan,

Dinle Efendimizin niyâzını gönüldeki ekrandan

Ve Bâtın sırrı Allah'dan,

O okuyor sanki: İçindeki candan

Ya zâhir; harf seker mi, Fâtiha'dan;

O'nun emri olan Kur'an'dan

Bir hay:sırrı doğar her an,

Bir hâtıra Elestteki hâfızadan,

Açılmamış mekândan,

Zikre başlamamış atomdan,
Ve yalnız var olan O'ndan,
Sendeki mecal, altıncı âyetteki **İn'am**'dan,
Oku Fâtiha'nı, kurtul zerre varlıktaki zandan
Mâna, her an yaşayan
Yedi kat dürülmüş Mesân
Ve ardında Yaradan,
Emreder: **Küllü men aleyha fân**
Bu sırlarda verilirken Fâtiha'dan
Görülür, buzlu bir cam ardından
Ledün'den...
Apaçık Müsteân
Sırrı, her yandan
Kullukta kalan
BİR niyaz, bir hamd, Rahmân'dan...
Fâtiha'dan,
Bir başka sır mânadan;
Her okunuşta başka bir şeen yansır
Bir sır açılır tekrardan...
Fâtiha'dan
Bir tanım evrende nûrdan,
Dâim yanan
Bir enfüs ki; tüm âlemlerde var olan
Bir anahtar, bir şifre,
Kalbden kalbe aktarılan

Dudaklarda dolan,

Tüm varlıklar onda toplanıp teklîğe ulaşan,

Fâtiha, ilâhî bir ceryan

Bir esrar mânadan...